

સાધનાનું શિખર

Sadhana num Shikhar

Sadhana num Shikhar

સાધનાનું શિખર

(પૂજ્યપાદ દાદાગુરુદેવશ્રી ભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના જીવનપ્રસંગોનું આકલન)

આચાર્ય યશોવિજયસૂરિ

Sadhana num Shikhar

પ્રકાશન તિથિ : કાર્તિક સુદ-૨, વિ.સં. ૨૦૬૮ જૂનાડીસા

નકલ : ૨૫૦૦

પ્રાપ્તિસ્થાન :

૧) સેવંતીલાલ એ. મહેતા

૪-ડી, સિદ્ધગિરિ એપાર્ટમેન્ટ,

અઠવાલાઈન્સ, સુરત. ફોન : ૨૬૬૭૫૧૧

(મો.) ૯૮૨૪૧ ૫૨૭૨૭

E-mail : omkarsuri@rediffmail.com

mehta_sevantilal@yahoo.co.in

૨) ધીરુભાઈ વડેયા

૧૦૭, એસ.વી.પી. રોડ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪

ફોન : ૨૩૮૭૬૩૧૫, ૨૩૮૭૭૮૩૫

(મો.) ૯૩૨૩૧૭૬૩૧૫

૩) આચાર્ય શ્રીઝંકારસૂરિ આરાધના ભવન

વાવ પંથક વાડી, દશાપોરવાડ સોસાયટી,

પાલડી, અમદાવાદ-૭

સુરેશભાઈ કે. મહેતા ફોન : ૨૬૫૮૦૦૫૩

(મો.) ૯૪૨૮૩ ૫૫૮૫૩

જૂનાડીસા મંડન શ્રી આદીશ્વર ભગવાન

તારક ઇયા

જૂનાડીસા મંડન શ્રી મહાવીરસ્વામી ભગવાન

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવાન - જૂનાડીસા

ગ્રન્થ સૌજન્ય

શ્રી ભુરીબેન ધુડાલાલ પૂનમચંદ હેક્કડ પરિવાર
(જૂનાડીસા)

શ્રી ચંચીબેન રવચંદભાઈ કકલચંદ સંઘવી પરિવાર
(જૂનાડીસા)

શ્રી મફતલાલ મોહનલાલ શેઠ પરિવાર
(જૂનાડીસા)

શ્રી પ્રકાશભાઈ ભોગીલાલ આસેડીયા પરિવાર
(આસેડા)

શ્રી પ્રવિણભાઈ હીરાલાલ આંબાણી પરિવાર
(નેસડા)

શ્રી શાંતિલાલ મંગળજી શાહ પરિવાર
(ઉંબરી)

પૂ. ભદ્રસૂરિ મ.સા.ની જીવન તવારીખ

જન્મ : વિ.સં. ૧૯૩૦, વૈશાખ સુદ-૬, રાધનપુર
દીક્ષા : વિ.સં. ૧૯૫૮, વૈશાખ સુદ-૧૫, રાધનપુર,
પૂ. જીતવિજય મ.સા.ના હસ્તે
વડી દીક્ષા : વિ.સં. ૧૯૫૮, અષાઢ સુદ-૧૦
ગણીપદ : વિ.સં. ૧૯૭૦, માગસર સુદ-૧૩, રાધનપુર,
પં. ભાવવિજય મ.સા.ના હસ્તે
પંન્યાસપદ : વિ.સં. ૧૯૭૦, માગસર સુદ-૧૫, રાધનપુર,
પં. ભાવવિજય મ.સા.ના હસ્તે
આચાર્યપદ : વિ.સં. ૧૯૮૮, પોષ વદ-૭, રાધનપુર,
પં. મેરુવિજય મ.સા.ના હસ્તે
કાળધર્મ : વિ.સં. ૨૦૩૩, જેઠ સુદ-૮, જૂનાડીસા

ગુરુ : પૂ.શ્રી વિનયવિજય મ.સા.

દાદા ગુરુ : પૂ.આ.શ્રી સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મ.સા.

માતા : સૂરજબેન

પિતા : ઉગરચંદભાઈ મસાલીયા

સંસારી નામ : ભોગીભાઈ

આયુષ્ય : ૧૦૩ વર્ષ

સંયમપર્યાય : ૭૫ વર્ષ

શ્વાસોની માળામાં
સમરુ હું તારું નામ,
બની જાઉં તારો હો
કરુણાનિધાન...

પ્રભુકૃપાનું અવતરણ

મેં એકવાર પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીને પૂછેલું કે સાહેબજી, આપની દીક્ષા કઈ રીતે થયેલી ?

તેઓશ્રીએ કહ્યું : યશોવિજય ! પ્રભુની કૃપા વડે મારી દીક્ષા થઈ. બાકી ન તો મારી એ માટેની તીવ્ર ઉત્કટતા હતી કે ન તેવા (દીક્ષા માટેના) સાનુકૂળ સંયોગો હતા.

મેં પૂછ્યું : સાહેબજી, પ્રભુની કૃપા કયા સ્વરૂપે આપના પર ઊતરી આવેલી ?

તેઓ શ્રીમદે કહ્યું : લગભગ બાવીસેક વરસનું મારું વય. તે દિવસે પણ રોજની જેમ દાદા ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રભુના જિનાલયે અષ્ટપ્રકારી પૂજા માટે ગયેલ. પુષ્પ પૂજા કરવાની વેળાએ પુષ્પ મારા હાથમાં અને એક વિચાર હૃદયમાં સ્ફુર્તો. થયું કે એકેન્દ્રિય એવું આ પુષ્પ, એને પણ પ્રભુનાં ચરણોમાં હમણાં સ્થાન મળી જશે... તો શું મને પ્રભુનાં ચરણોમાં સ્થાન ન મળે ?

આ વિચારને પ્રાર્થનાના સ્વરૂપમાં મેં પ્રભુ પાસે મૂક્યો અને કહ્યું : પ્રભુ ! તું બધાનો સ્વીકાર કરે છે, તો શું મારો સ્વીકાર ન કરે ? મારે તારાં ચરણોમાં સ્થાન જોઈએ. મારે તારા માર્ગ પર કદમ માંડવા છે. શું તું મને તારા માર્ગ પર નહિ ચલાવે ? ભક્તિયોગાચાર્યો કહે છે : ‘તું ગતિ, તું મતિ, આશરો...’ પ્રભુ ! સાધનામાર્ગમાં ગતિ તું જ છે. મારાં ચરણોને તારી ગતિ - તારો વેગ તું આપ !

‘અને આ સાથે જ સંકલ્પ કર્યો,’ દાદા ગુરુદેવે ઉમેર્યું : ‘કે જ્યાં સુધી દીક્ષા ન મળે ત્યાં સુધી ઘઉં, ચોખા, ઘી નો ત્યાગ. અને પછી મારી દીક્ષા થઈ.’

પૂજ્યશ્રીજીએ મને વહાલથી પૂછ્યું : તેં તો ‘લલિત વિસ્તરા’ વાંચ્યું છે. તને ખ્યાલ છે ને, બેટા ! કે શુભ ભાવ પણ પ્રભુ જ આપે છે. તો મારા મનમાં પ્રભુનાં ચરણોમાં જીવન સમર્પિત કરવાનો ભાવ પણ પ્રભુએ મૂક્યો અને એ માર્ગે આગળ વધવાનું બળ પણ પ્રભુએ આપ્યું. બોલ તો, બેટા ! તને લાગે છેને કે માત્ર પ્રભુકૃપાએ જ મને આ માર્ગ પર લાવીને મૂક્યો છે. !

હું તો તેમને સાંભળી જ રહ્યો. આપણા યુગના મહાન ભક્તિયોગાચાર્ય પોતાની સાધનાદીક્ષાનું પૂરે પૂરું કૃતિત્વ પ્રભુને સોંપી રહ્યા હતા. ‘પ્રભુની કૃપા વડે જ હું આ માર્ગ પર આવ્યો, ચાલ્યો, દોડ્યો. મારું રજભાર પણ કર્તૃત્વ આમાં નથી.’

મારી આંખો ભીની બની. મેં પ્રભુને મનોમન કહ્યું : પ્રભુ ! તારી અદ્ભુત કૃપા કે આવા દિગ્ગજ ભક્તિયોગાચાર્ય અને મહાન સાધનાચાર્ય ગુરુદેવના સાન્નિધ્યનો લાભ તેં અમને આપ્યો !

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવાન

શ્રી શમ્બુજયમંડન આદિશ્વર ભગવાન

નગરી રાધનપુર : અતીતનું ગૌરવ, વર્તમાનની ભવ્યતા

નગરી રાધનપુરી.

પચીસ ભવ્ય દેરાસરો વડે સુશોભિત. પ્રાચીન, મનોહર, નયનરમ્ય જિનબિમ્બોનું દર્શન કરતાં ભાવવિભોરતા પ્રગટે.

વ્યવસાયાર્થે મુંબઈ રહેતા પણ રાધનપુરીઓ જન્મભૂમિને ભૂલ્યા નથી. દરેક શેરીના પ્રત્યેક દેરાસરની વરસગાંઠ અહીં ઠાઠમાઠથી ઉજવાય છે.

અનેક ઉપાશ્રયો, હસ્તલિખિત જ્ઞાનભંડારો, આયંબિલ શાળા, ગુરુમંદિરો, પાંજરાપોળ આદિ ધર્મસ્થાનોથી વિભૂષિત આ નગરી પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીની અને બીજા અનેક મહાપુરુષોની જન્મભૂમિ છે.

મહાયોગી, પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રીના ભક્તોને એક સરસ વિચાર સૂઝ્યો કે પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રીની જન્મભૂમિ રાધનપુર નગરમાં પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીજીની પાવન સ્મૃતિને સદીઓ સુધી પોતામાં સંગૃહીત કરી રાખે તેવું તીર્થધામ બનાવવું.

રાધનપુરનગર બહાર શંખેશ્વર તરફ જતા માર્ગ પર વિશાળ ભૂખંડ પર તીર્થનિર્માણ થયું છે. ગુરુભક્ત તેરવાડા નિવાસી કોઠારી અમૃતલાલ સોભાગચંદ પરિવારના મુખ્ય સહયોગ સાથે અનેક સંઘો અને ગુરુભક્તોના સહયોગથી તીર્થનિર્માણનું કાર્ય થયું.

વિદ્વદ્વર્ચ આચાર્ય પ્રવર પૂ. ભાગ્યેશવિજયસૂરિજી મહારાજની પ્રેરણાને કારણે તીર્થપરિસરના કેન્દ્રમાં આવેલ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું દેરાસર અત્યંત ભવ્ય, ગગનચુંબી બન્યું છે. ભોંયરામાં પંચધાતુમય શ્રી આદીશ્વર પ્રભુનું બિંબ નયનાકર્ષક છે

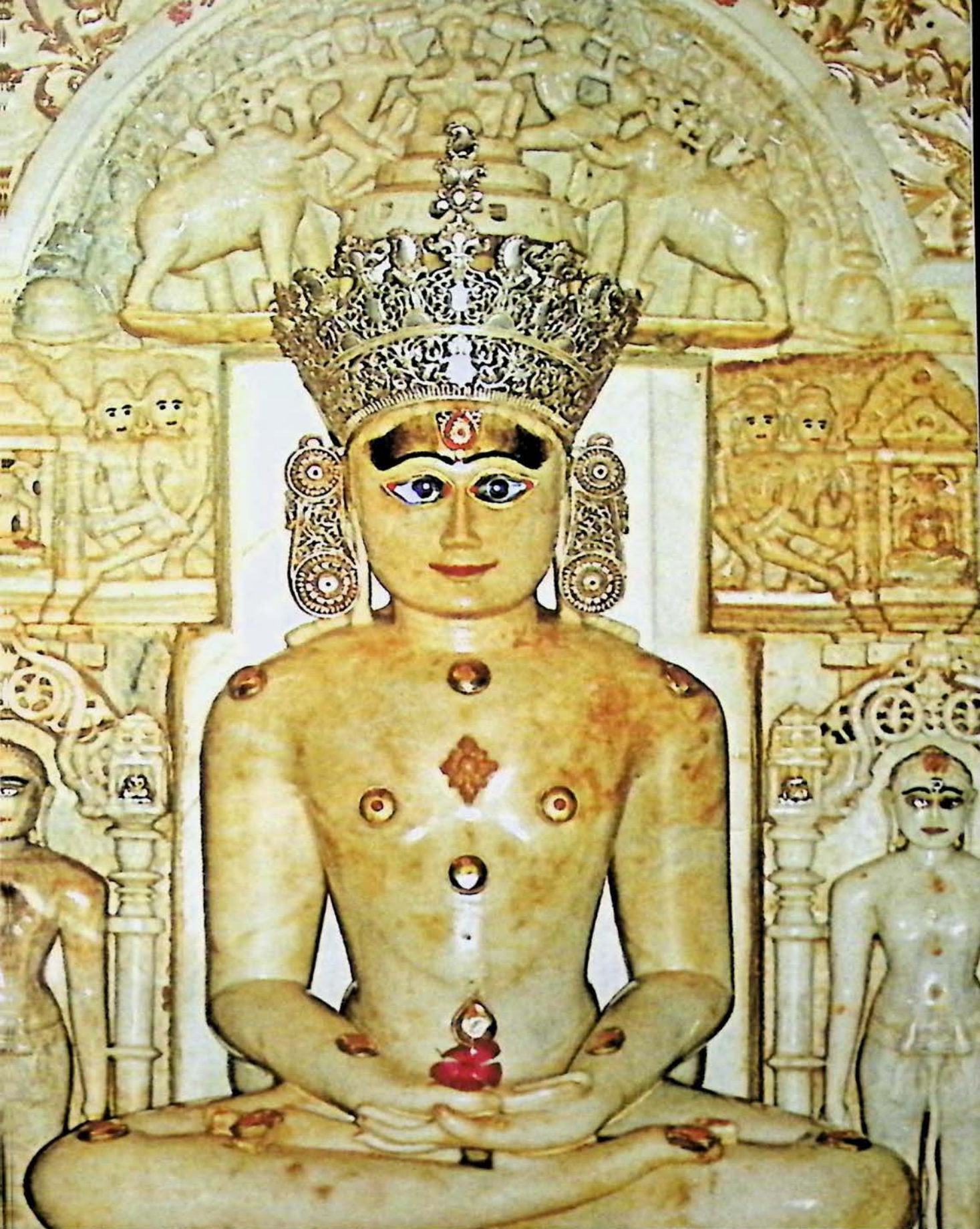
તીર્થપરિસરમાં ગુરુમંદિર, ધર્મશાળા સંકુલ, બે ઉપાશ્રયો, ભોજનગૃહ, કાર્યાલય ભવન આદિ સરસ રીતે ગોઠવાયેલ છે. સેંકડો યાત્રિકો તીર્થયાત્રાએ પધારે છે.

પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રીની સ્મૃતિને સમર્પિત પાર્શ્વભદ્રધામતીર્થપરિસર યુગો સુધી ભક્તોની ભક્તિને નીખાર્યા કરશે.

મૂળનાયક શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આદિની પ્રતિષ્ઠા પૂજ્યપાદ પ્રશાન્તમૂર્તિ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય અરવિન્દસૂરીશ્વરજી મહારાજ, પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય યશોવિજયસૂરીશ્વરજી મહારાજ, પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય મુનિચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ, પૂજ્યપાદ વિદ્વદ્વર્ચ મુનિરાજશ્રી ધુરન્ધરવિજયજી મહારાજ સાહેબ, પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય રાજપુણ્યસૂરીશ્વરજી મહારાજ, પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય ભાગ્યેશવિજયસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી મહાયશવિજયજી મહારાજ સાહેબ આદિની પાવનનિશ્રામાં વિ.સં. ૨૦૬૭ વૈ.સુ. પાંચમના મંગળ દિને થયેલ છે.

મૂળનાયક : શ્રી આદેશ્વર ભગવાન (રાધનપુર-પાંજરાપોળ)

जिस प्रेम के सिन्धु में तुम जा मिले हो ।
उस प्रेम के सिन्धु में इस बिंदु को मिला लो ॥

વિરહ વેદનાની ઘૂંટામણ

વિક્રમની ૨૦૧૫ની સાલ.

દાદા ગુરુદેવનું રાજકોટ ચાતુર્માસ.

સવારે નવ-સાડા નવ વાગ્યે પોતાનો રોજિંદો સ્તોત્ર પાઠ, જપ વગેરે કરી પૂજ્યશ્રી દેરાસરે પધારે. સેવાભાવી મુનિરાજ શ્રી વસન્ત વિજયજી મહારાજ જોડે હોય.

આંખોનો વિષય નહિ, છતાં પ્રભુનાં દર્શનમાં રોજ કલાક-દોઢ કલાક થાય જ. કો'કે પૂછેલું : આપને તો પ્રભુ દેખાતા નથી, તો દેરાસરે જવા કરતાં ઉપાશ્રયમાં જ પ્રભુના ફોટાને સામે રાખી દર્શન કરી લ્યો ને !

મહાપુરુષો શબ્દો ઓછા વાપરે ને ! તેમનું સ્મિત જ પ્રત્યુત્તર વાળી જતું હોય ત્યારે તેઓ શબ્દોની દુનિયામાં કેમ આવે ? તે સમયના પૂજ્યશ્રીના મર્માળા સ્મિતનો અનુવાદ આવો થઈ શકે : તમારી બહારની આંખો પ્રભુનું દર્શન કરે એથી કંઈક ગણું સરસ દર્શન આન્તરયક્ષુ દ્વારા થાય છે, ભાઈ !

• • •

ગુરુદેવ ઉપાશ્રયનો દાદર કઠેડો પકડીને ઊતરે. તે વખતે તેમને કોઈના ટેકાની જરૂરિયાત નહિ. મુનિરાજ પાછળ પાછળ ચાલે.

પૂજ્યશ્રીની પગથિયાં ગણવાની રીત પણ ન્યારી હતી. નવકાર મંત્રના એક એક પદ સાથે એક એક પગથિયું તેમણે સાંકળેલું. ત્રણ નવકાર મંત્ર પૂરા અને ઉપર આટલા પદ. આ એમનું પગથિયાંનું ગણિત.

એક દિવસ ગણિતમાં ભૂલ પડી. શરત ચૂક થઈ ગઈ. એક પગથિયું બાકી હતું અને પૂજ્યશ્રીએ માન્યું કે પગથિયાં પૂરાં થયાં ને સમથળ જમીન આવી... તેઓશ્રી એ રીતે ચાલવા ગયા, પગથિયું હોવાને કારણે બેલેન્સ ચુકાઈ ગયું. પૂજ્યશ્રી પડી ગયા. (પાછળથી એક્સ-રે રિપોર્ટ દ્વારા ખબર પડી કે થાપાનું ફેકચર થઈ ગયેલું.)

લોકો બધા ભેગા થઈ ગયા. એ પીડા વચ્ચે પણ પૂજ્યશ્રીજીએ કહ્યું : મને દેરાસરે લઈ જાવ ! ઊંચકીને સાહેબજીને દેરાસરે લઈ જવાયા.

પૂ. ગુરુદેવ ઝંકારસૂરિ મહારાજ પ્રવચન આપી રહેલા. ખબર પડી કે દાદા ગુરુદેવ પડી ગયા છે... તરત જ વ્યાખ્યાન આટોપી દોડતાં તેઓશ્રી દેરાસરે ગયા. અમે સહુ પણ ત્યાં ગયા.

ત્યાં જઈને જોયું તો સાહેબજી દેવવન્દન કરી રહ્યા હતા. સ્તવન આવ્યું ત્યાં તો પોતે જ સ્તવન ગાવા લાગ્યા. એમનો કંઠ મધુર, ઢબ બહુ સારી. ચોર્યાસી વર્ષની વયે પણ ગળું એટલું જ સરસ. મને આજે ખ્યાલ છે કે તેઓ પૂ.ઉદયરત્નજી મહારાજના સ્તવનની એક કડી તે વખતે આવર્તિત કરી કરીને - રિપીટ કરીને - બોલી રહ્યા હતા : ‘પડદો કરો ને પ્રભુજી ! પાછો... આપ સ્વરૂપ દેખાડોને આછો... પડદો કરો ને પ્રભુજી ! પાછો...’ પ્રભુ ! તારું સ્વરૂપ મને દેખાડ. તારી અને મારી વચ્ચે રહેલ આવરણના પડદાને તું દૂર કરી દે !

વિરહવેદનાની આ ઘૂંટામણમાં ફેકચરની પીડા તો બિચારી છૂ જ થઈ જાય ને !

રાજકોટના ભક્તો આ મહાન ભક્તિયોગાચાર્યની ભક્તિનું દર્શન પોતાને મળવાથી બડભાગી બની ગયા.

• • •

દાદા ગુરુદેવે બે પ્રવાહો અલગ પાડી દીધેલા : એક શરીરનો, બીજો અન્તઃસ્તરનો. શરીરના સ્તર પર પીડા હોય તો એને તેઓશ્રી જોતા. તેમની યાત્રા અન્તઃસ્તરના સ્તર પર જ ચાલતી. જ્યાં હતો માત્ર ને માત્ર આનન્દ. આનન્દના આ પૂરમાં પીડાનું તણખલું ક્યાં વહી ગયું, શું ખબર પડે ?

અતીતમાં ડોકિયું...

સંત દદામી.

વિદેશી સમ્રાટે કહ્યું : તમે મારી સાથે મારા દેશમાં ચાલો ! સંતે આયદિશને છોડી તે સમ્રાટના અનાર્ય દેશમાં જવાની ના પાડી દીધી.

સમ્રાટ ગુસ્સે થયો : તમારે આવવું જ પડશે. નહિ આવો તો મારી તલવારથી તમારું ડોકું અને ધડ જુદાં થઈ જશે.

સંત હસ્યા : તો શું ? એ ઘટનાને પણ સાક્ષીભાવે જોઈશું. ડોકું અને ધડ જુદાં થશે તો મારે શું ? હું તો શરીરને પાર રહેલી ચેતના છું. 'नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि, नैनं दहति पावकः.....'

સમ્રાટ શું બોલે ? શું કરે ? જ્યાં જિજીવિષા (જીવવાની ઈચ્છા) નહોતી કે જ્યાં મરણની ભીતિ નહોતી એ સંત સામે એની તલવાર રમકડાની તલવાર કરતાં વધુ અસરકારક તો નહોતી જ.

પવિત્ર ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં આવા સંદર્ભમાં આવેલું એક ગાથા સૂત્ર છે :

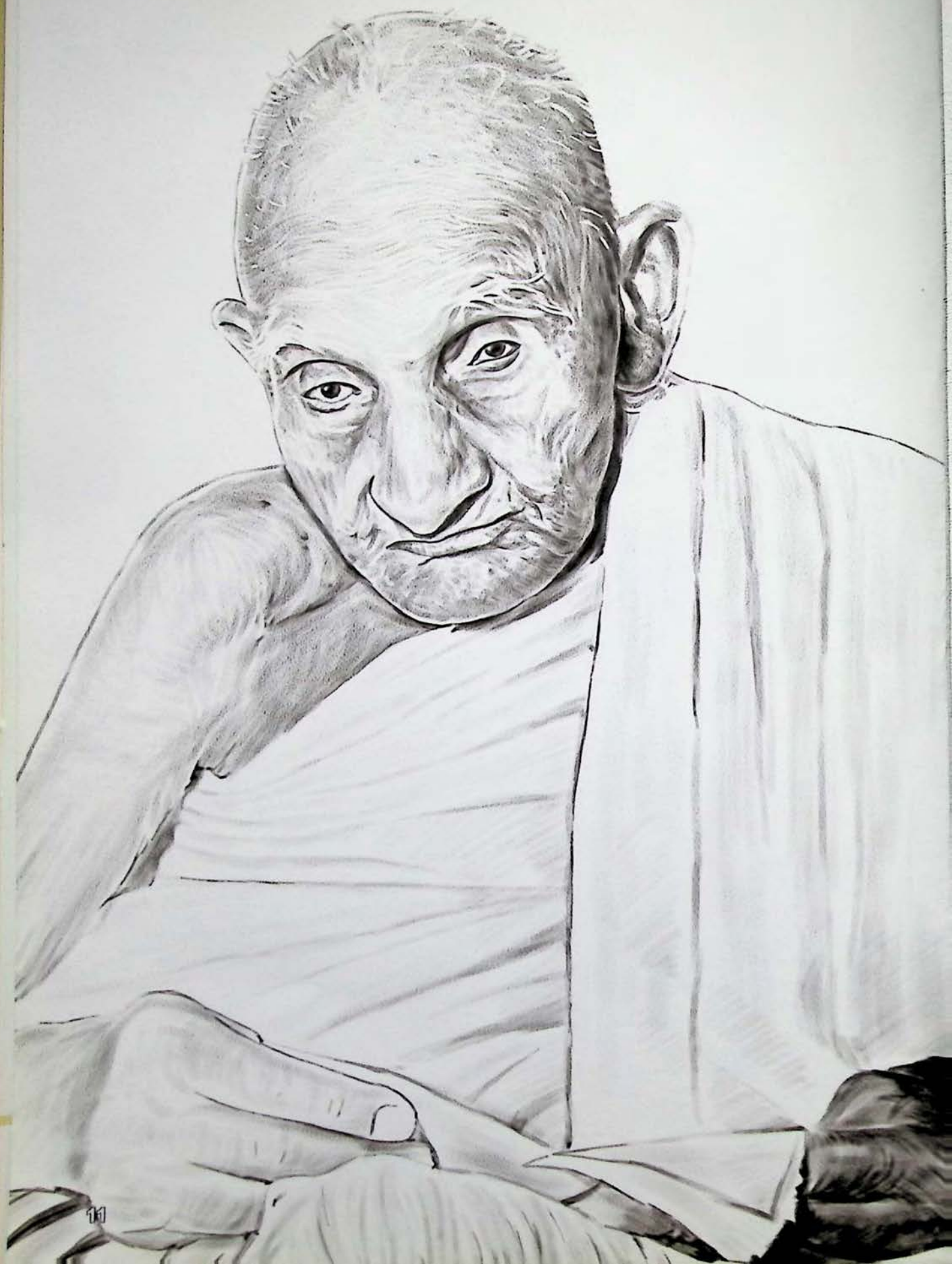
समणं संजयं दंतं, हणेज्ज कोई कथइ ।

णत्थि जीवस्स णासोत्ति, एवं पेहेज्ज संजए ॥ (૨/૨૭)

મુનિને કોઈ અનાડી માણસ મારવા માટે ધસે ત્યારે મુનિ વિચારે કે આત્માનો નાશ ક્યાં છે ? અને શરીર તો જડ છે જ. માત્ર શરીર અને આત્માના સંબંધનો વિચ્છેદ થશે... પોતે બીજી સરસ જગ્યાએ જઈ પોતાની સાધનાને આગળ ને આગળ પ્રવાહિત કરશે.

વચનનું સામર્થ્ય

વિ.સં. ૨૦૩૦ની આ ઘટના.

મહાગુરુદેવ સાથે અમે લોકો અમદાવાદથી રાધનપુર જઈ રહ્યા હતા. શંખેશ્વર મહાતીર્થ પહેલાં વણોદ ગામ આવ્યું. વણોદથી પંચાસર થઈને શંખેશ્વર જઈએ તો બે દિવસે શંખેશ્વર પહોંચાય. અને વણોદથી સાંજે ક્યાંક સૂઈ જઈએ તો બીજા જ દિવસે ત્યાં પહોંચાય.

શંખેશ્વર વહેલાં પહોંચવાની ઈચ્છાથી સાંજનો વિહાર નક્કી કર્યો. સામે ગામ સૂચના પણ અપાઈ ગઈ.

દાદા ગુરુદેવ સ્થિતપ્રજ્ઞ મહાપુરુષ હતા : પોતાની સાધનામાં નિમગ્ન. વહેલી સવારથી મોડી રાત સુધી તેઓશ્રીની જપસાધના ચાલ્યા કરે. અમે કહીએ ત્યારે વાપરી લે. તેઓશ્રી કહેતા : શરીર મેં ઝંકાર વિજયને ભળાવ્યું છે.

તે દિવસે વહેલાં વાપરવા માટે પૂજ્યશ્રીને વિનંતિ કરી. સાહેબજી કહે : કેમ, આજે સાડા ચાર વાગ્યે વાપરવાનું ? કહ્યું કે સાહેબજી, વિહાર છે સાંજે.

અને તેઓશ્રીના મુખમાંથી વાક્ય નીકળ્યું : નહિ, આજે સાંજે વિહાર નહિ. ફરી વિનંતિ કરી : ગુરુદેવ ! આજે સાંજે જઈએ તો કાલે શંખેશ્વરજી પહોંચી શકાય અને એક દિવસ વધુ ત્યાં રોકાવા મળે. પૂજ્યશ્રીનો જવાબ આ હતો : સવારે થોડોક લાંબો વિહાર કરીને શંખેશ્વરજી પહોંચવું હોય તો ના નથી. પણ આજે સાંજે તો નહિ જ.

અમે લોકો સાહેબજીના વાક્યને મન્ત્ર જેવું માનતા. સ્વીકારી લીધું. સાંજનો વિહાર રદ કર્યો.

આજે પણ મને એ સાંજની ઘટના યાદ આવે છે. વિહાર ન હોવાથી ગોચરી સાડા પાંચ-પોણા છ એ વાપરવાની હતી. મુનિરાજ વહોરીને આવ્યા. અને જે આંધી ઊપડી... ચૈત્ર વદના એ દિવસો. આંધી હતી જોરદાર. વણોદ ગામનો નળિયાં છાયેલો ઉપાશ્રય. નળિયાંની નીચે કંતાનની છત. નળિયાં અને કંતાન સોસરવી ધૂળ નીચે પડવા લાગી. ગુરુદેવને વપરાવવું કેમ એની વિમાસણ થઈ. જાડી કામળીઓ સાહેબજી ઉપર ધરી રાખીને વપરાવ્યું.

થયું કે વિહાર કર્યો હોત તો શું થાત ? વઢિયારના એ પ્રદેશમાં - જ્યાં રસ્તામાં કોઈ ઘર કે બીજું આશ્રયસ્થાન ન મળે ત્યાં - પૂજ્યશ્રીને કઈ રીતે અમે સામે ગામ લઈ જાત ?

અમે એક વાત નોંધી કે તે સાંજ પછી લગભગ રોજ સાંજે આંધી ઊપડતી. મનમાં નિશ્ચય કર્યો કે સાંજે વિહાર હવે નહિ જ.

શંખેશ્વરથી સમી થઈને સવારે બાસ્પા આવ્યા. પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવશ્રીએ અચાનક પૂછ્યું : રાધનપુર ક્યારે પહોંચીશું ? કહ્યું : સાહેબજી, કાલે ગોચનાદ, પરમ દિવસે રાધનપુર. અને તેઓશ્રીના મુખમાંથી આ શબ્દો સર્યા : આજે સાંજે ગોચનાદ જઈએ, તો કાલે રાધનપુર પહોંચી જવાય...

સાંજનો વિહાર ? રોજ સાંજે આંધી ઊપડતી હોય એ સંયોગોમાં ? પણ એ સાંજે અમે નીકળ્યા ગોચનાદ જવા. ન આંધી, ન ધૂળ, ન તડકો. ઠંડા પવનની લહેરોમાં પહોંચી ગયા ગોચનાદ.

• • •

તે સમયે મને કવિકુલગુરુ ભવભૂતિનું વચન યાદ આવ્યું :

લૌકિકાનાં હિ સાધૂનામ્, અર્થ વાગ્ અનુવર્તતે ।

ઋષીણાં પુનરાદ્યાનાં, વાચમર્થમનુધાવતિ ॥

સામાન્ય પુરુષો પોતાને જે વિધાન અભિપ્રેત છે એને અનુકૂળ શબ્દો વાપરે છે. મહાપુરુષો માત્ર શબ્દો વાપરે છે, અર્થ એની પાછળ ઊગતો આવે છે. તેમનું ચારિત્ર્યબળ તેમના શબ્દોને સપ્રાણ બનાવે છે.

• • •

સમયને - આગામી સમયમાં ઘટનારી ઘટનાઓને - જોઈ પણ શકાય. તેમાં જીવી પણ શકાય.

સમયને એ રીતે ઘુમાવી શકાય કે જેથી ભૂતકાલીન ઘટનાઓનાં આંદોલનો વર્તમાનકાળમાં આવે અને તમે એ ઘટનામાં ફરીથી પ્રવાહિત પણ થઈ શકો...

ઈતિહાસને ઝરુખેથી...

જર્મન પ્રોફેસર...

ચારસો વરસ પહેલાં થયેલ એક બૌદ્ધ ગુરુ દ્વારા લખાયેલ ગ્રન્થ વાંચતાં તેઓ એ હદે પ્રભાવિત થયાં કે એમને થયું કે જેમની અભિવ્યક્તિ આટલી સપ્રાણ છે, એ મહાપુરુષની અનુભૂતિ કેવી તીવ્ર હશે. અને તેમના શરીરમાંથી નીકળતી આભા - Aura કેવી સૂક્ષ્મ હશે. અફસોસ, પોતે ચારસો વરસ મોડાં જન્મ્યાં હતાં.

એ પ્રોફેસરે એ મહાપુરુષની ઓરા મેળવવા કરેલ પ્રયત્નોની વાત રોમહર્ષક છે. તિબેટના જે મઠમાં તે ગુરુ રહેતા હતા, એ મઠમાં દસ-પંદર દિવસ રહેવાની પરવાનગી તેમણે મેળવી. મઠમાં છેવાડાનો એક ઓરડો બંધ હતો. ગુરુની મનોદશા વિચારતાં એ મહિલા પ્રોફેસરને થયું કે ગુરુ આવા એકાન્તમાં જ રહેતા હોય.

તેમણે સત્તાવાળાઓની પરવાનગી મેળવી એ બંધ ઓરડો ખોલાવ્યો. તેમાં તેઓ ધ્યાનમાં બેઠાં. અને ધ્યાનમાં બેસતાં જ તેમને તે સદ્ગુરુની ઓરા મળવા લાગી.

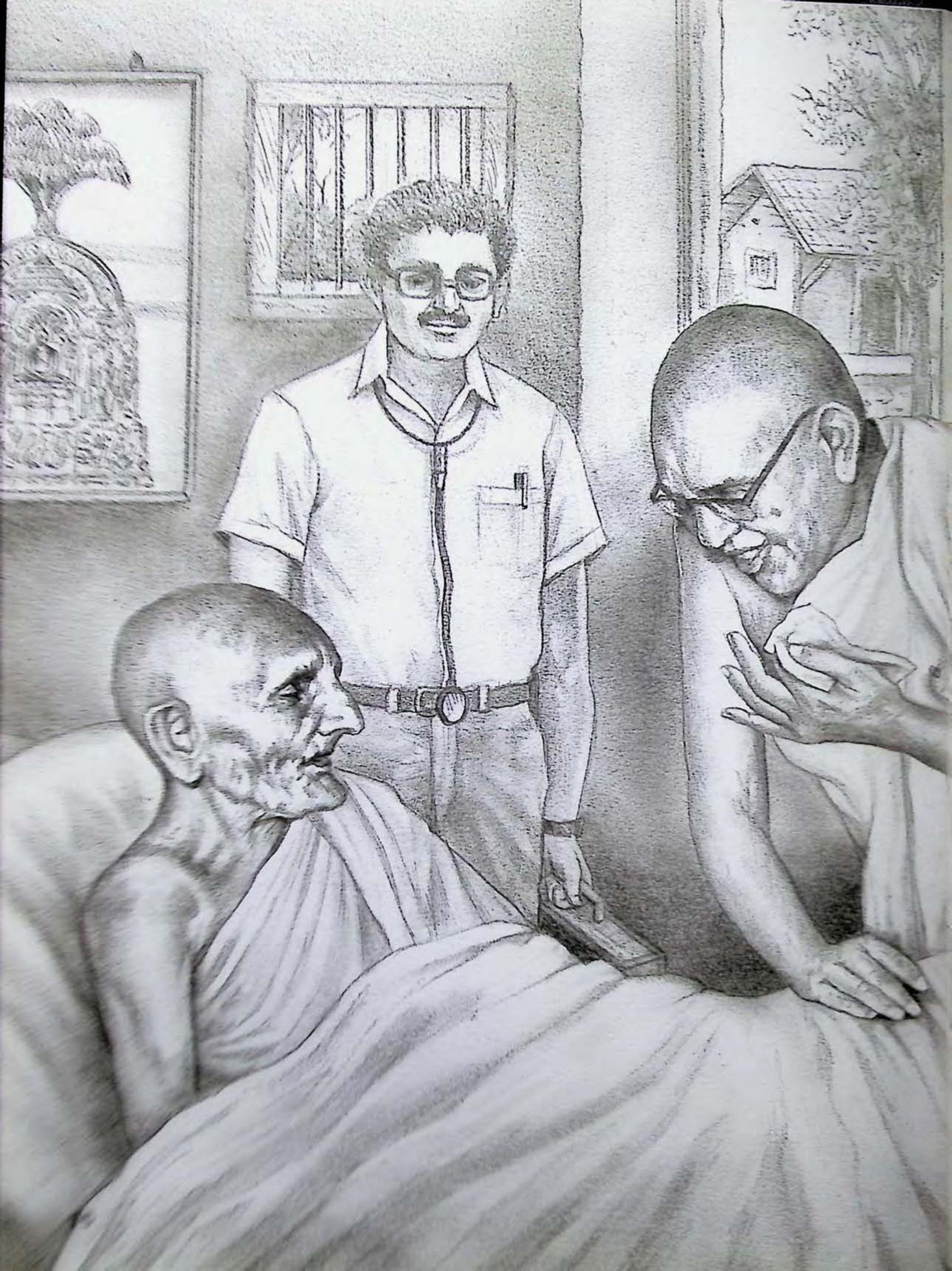
પવિત્રતમ એ આંદોલનોને મેળવીને પ્રોફેસર પ્રસન્ન બન્યાં.

આંદોલનોને સાચવી રાખવાની કળા આપણા પૂર્વજો પાસે હતી... મંદિરોમાં નાનાં બારણાં, અંધારું, ભોંયરા વગેરેની રચના આંદોલનોને ભીતર ઘુમરાવ્યા કરતી. ઉપાશ્રયોમાં, મઠોમાં પણ આવી વ્યવસ્થા રહેતી.

જગદ્ગુરુ હીરવિજય સૂરિ મહારાજે ૪૦૦ વરસ પહેલાં જ્યાં સાધના કરેલી તે ઉનાના ઉપાશ્રયમાં એક રાત ગાળતાં અને તેમના દેહવિલયના સ્થાન - શાહબાગમાં થોડો સમય રહેતાં તેમનાં આંદોલનો આપણને મળવા લાગે છે.

ભૂતકાળ વર્તમાનકાળમાં ફેરવાય - આંદોલનો દ્વારા. ભવિષ્યમાં ઘટનારી ઘટનાઓનું દર્શન થાય અન્તઃસ્ફુરણ દ્વારા.

અદ્ભુત સ્વ-સ્થતા

વિક્રમની ૨૦૧૮ની સાલ.

પૂજ્ય દાદાગુરુદેવ ભદ્રસૂરિ મહારાજાનું ચાતુર્માસ તેઓશ્રીની જન્મભૂમિ રાધનપુરમાં.

ચોમાસામાં પૂજ્યપાદશ્રીજીની તબિયત લથડી. ડૉક્ટરોએ કેન્સરનું નિદાન કર્યું. તબિયત ઝડપથી લથડવા લાગી અને ડૉક્ટરોએ પણ આયુષ્યની દોરી લાંબી ન હોવાનો સંકેત આપ્યો.

અંતિમસંસ્કારનું સ્થળ પસંદ થઈ ગયું. ચંદનના કોથળા આવી ગયા.

આ પરિસ્થિતિમાં પણ એ મહાપુરુષને સંપૂર્ણતયા સ્વસ્થ, આત્મસ્થ જોવા એ દર્શકો માટે લહાવો હતો. તેઓશ્રીની જપસાધના મસ્તીથી ચાલતી હતી અને ચહેરા પર તેઓશ્રીનું નીતનું સંગી સ્મિત ફરક્યા કરતું હતું.

એ વખતે પાલનપુરમાં ડૉ. સૈયદ બહુ સારા નિષ્ણાત ગણાતા. ભક્તો મહાગુરુદેવની તબિયત જોવા માટે તેમને લઈ આવ્યા. તેમણે બધું જોયું. પછી કહ્યું : મહારાજશ્રીના પ્રમુખ શિષ્ય કોણ છે ? આપણે બહાર બેસીને ચર્ચા કરીએ.

ગુરુદેવ ઐકારસૂરિ મહારાજ બાજુમાં જ બેઠેલા. ડૉક્ટરે કહ્યું : ચાલો, બહાર.

એ વખતે મહાગુરુદેવનો સ્મિત વેરતો મધુર રણકાર વરસી રહ્યો : ડૉક્ટર, બહાર જવાની કોઈ જરૂરિયાત નથી. તમારે એમ કહેવું હશે કે મહારાજનું સ્વાસ્થ્ય જોતાં થોડા દિવસો જ મહારાજ ખેંચશે... જે કહેવું હોય તે મઝાથી કહો, અહીં પૂરી તૈયારી છે, આજે ચિરવિદાય હોય તો પણ વાંધો નથી.

ડૉક્ટર અને ભક્તો મહાગુરુદેવના આ પ્રત્યુત્તરથી પ્રભાવિત બન્યા... ભક્તોને થયું : 'કેવા દેહાધ્યાસ-મુક્ત આપણા ગુરુદેવ છે !'

ડૉક્ટર ગયા. પાછળથી એમણે એક ભક્તને કહેલું કે આવા અસાધ્ય દર્દમાં આવા સ્વસ્થ દર્દીને પહેલી વાર જોયા.

• • •

ડૉક્ટર ગયા પછી મહાગુરુદેવે પોતાના શિષ્ય ઐકારસૂરિ મહારાજને કહ્યું : ઐકાર વિજય ! ડૉક્ટર કહે છે તેમ ગમે ત્યારે પણ જવાનું થાય, હું સાવધ છું. પણ મને એક પૂર્વાભાસ એવો થાય છે કે શ્રી ભીલડીયાજી તીર્થના મૂળનાયક દાદાનું દેરાસર નવું બની રહ્યું છે, તેમાં દાદાની પ્રતિષ્ઠા સમયે હું હાજર હોઈશ.

મહાગુરુદેવના આ શબ્દો. થોડા દિવસમાં તબિયત સુધરવા લાગી. વિ.સં. ૨૦૨૭માં શ્રી ભીલડીયાજી પાર્શ્વનાથ દાદાની પ્રતિષ્ઠા થઈ અને વિ.સં. ૨૦૩૩માં મહાગુરુદેવે મહાપ્રયાણ કર્યું.

અતીતનું અનુસન્ધાન...

સમયમાં થયેલ પ્રવાસ...

પૂર્વાભાસને Journey in the time - સમયમાં થયેલ પ્રવાસ કહેવાય છે. થોડાક સમય પછી ઘટનારી ઘટનાને જોઈ શકાય. આને અન્તઃસ્ફુરણા જેવું કહેવાય.

આવો ઊંધો પ્રવાસ શક્ય છે, જ્યાં ભૂતકાળમાં તમે જઈ શકો.

સમ્મેત-શિખરની યાત્રાએ જનાર એક યાત્રિકને એક સદ્ગુરુએ કહેલું : ઋજુવાલિકા નદીને કાંઠે, જ્યાં પ્રભુને કેવલ્ય ઉત્પન્ન થયેલું, શક્ય હોય તો, થોડો સમય ધ્યાનમાં રહેજો. જેથી પચીસસો-છવીસસો વર્ષ પૂર્વે પ્રસરેલાં આંદોલનોને આત્મસાત્ કરી શકાય.

સદ્ગુરુએ ઉમેરેલું : કાળના આ નિરવધિ સમંદરમાં ૨૫૦૦-૨૬૦૦ વર્ષ ચાંગળું પાણીથી વધુ કાંઈ નથી. તમે તમારી ચેતનાને એકાગ્ર બનાવીને એ સમયમાં લઈ જઈ શકો; જ્યારે પ્રભુને કેવળજ્ઞાન થયેલું...

ઘટનાઓનો પૂર્વાભાસ અને વીતી ગયેલ ઘટનાઓમાં ફરીથી વહેવું - પશ્ચાદ્ગમન, બેઉ કેટલાં તો મઝાનાં છે !

ગુરુ હી જ્ઞાન-ધ્યાન-જપ-પૂજા
ગુરુ વિદ્યા વિશ્વાસ,
જો ગુરુ કે ગુણ ગૌરવ જાણે
પ્રભુ ઉસકે પાસ....

ઘટનાનું અર્થઘટન : કેવું તો સરસ !

પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રીની એક આંખે મીઠો ઝામરો ઊતરી ગયેલો. અને બીજી આંખે મોતિયો આવવાની શરૂઆત થઈ.

ભક્તોને થયું કે ગુરુદેવની આ આંખે મોતિયો કુશળ હાથોથી જ ઉતારાય. તે વખતે ગુરુદેવ પાટણમાં બિરાજમાન. ભક્તો મુંબઈથી ખ્યાતનામ ચક્ષુવિશેષજ્ઞને - આઈ સ્પેશિયાલિસ્ટને લઈ આવ્યા.

કુશળ હાથે ઓપરેશન થયું. પણ ગફલત થઈ ગઈ. એ આંખની રોશની પણ ગઈ.

ભક્તો હતપ્રભ. શિષ્યો સ્તબ્ધ. અમારી આંખો જ ગુરુદેવ... પણ ગુરુદેવની આંખોની રોશની... !

દાદાગુરુદેવશ્રી શાન્ત હતા. ગીતાભાખ્યા સ્થિતપ્રજ્ઞ મહાપુરુષ. તેઓશ્રીએ આ ઘટનાને ભક્તિયોગનો પુટ આપ્યો. બહુ જ સ્વસ્થ, સમતોલ અવાજે એમણે કહ્યું : હું તો આમાં પ્રભુનો સંકેત જ જોઉં છું. અત્યાર સુધી હું સ્વાધ્યાયમાં ડૂબેલ રહેતો. સાંજે સૂર્યાસ્ત સુધી પોથીનાં પાનાં મારા હાથમાં રહેતાં. પ્રભુ મને સૂચવી રહ્યા છે કે તારે સ્વાધ્યાય-યોગમાંથી હવે જપ-યોગમાં જવાનું છે...

ઘટનાને જોવાનો કેવો તો મજાનો આ અંદાજ !

મહાગુરુદેવ કહી રહ્યા હતા કે ઘટનાને તમે ફેરવી ન શકો, પરંતુ ઘટનાનું અર્થઘટન તો અલગ રીતે તમે કરી શકો જ.

દાદા ગુરુદેવે તે સમયે ઉચ્ચારેલા શબ્દો યાદ આવે અને મસ્તક ઝૂકી જાય : મારે તો પ્રભુનું દર્શન કરવું છે અને એને માટે આ ચામડાની આંખો તો નકામી જ છે ને ! આન્તરચક્ષુ દ્વારા મારે પ્રભુને જોવા છે, પામવા છે. ચામડાની આંખો ગઈ તો શો ફરક પડે ?

ઈતિહાસની સફરે...

પ્રતિષ્ઠિત સંત...

એક ગામમાં તેઓ પધાર્યા.

લોકોએ ઉમળકાભેર તેમનું સ્વાગત કર્યું. ફૂલોના હારથી તેમને લાદી દીધા.

પણ ગામમાં એક તેમનો વિરોધી હતો. એણે આખી રાત માથે લઈ જોડાંનો હાર બનાવેલો. જેવા સંત એના આંગણા પાસેથી પસાર થયા, એણે જોડાંનો હાર એમના ગળામાં નાખી દીધો.

લોકો સ્તબ્ધ. 'આવડા મોટા સંત સાથે આવો વર્તાવ ? '

પણ આ તો લોકો તરફ ખૂલતો ઘટનાનો ભાગ હતો. સંત તો ખૂબ ખૂબ પ્રસન્ન હતા.

શોભાયાત્રા પૂરી થઈ અને એ પ્રવચનસભામાં ફેરવાઈ ગઈ. સંતે પોતાના ટૂંકા ઉદ્બોધનમાં કહ્યું : આજે તો ખૂબ મજા આવી. જ્યાં હું જાઉં ત્યાં લોકો માત્ર ફૂલોના હાર જ મારા કંઠમાં આરોપે અને ત્યારે થોડી નિરાશા થાય કે આ તો આખ્ખે-આખ્ખું માળીઓનું જ ગામ... અને માળીઓના ગામમાં માળીની શું કીમત અને ફૂલોની પણ શું કીમત ? પરંતુ આજે એક ચમાર મળ્યો... અને આનંદ થયો કે, વાહ ! ચમારના ગામમાં માળીઓની કીમત અંકાશે, ફૂલોની પણ.

ઘટના એક જ હતી. લોકોનું અર્થઘટન ચીલાચાલું હતું. સંતનું અર્થઘટન કેવું મઝાનું, તરોતાજા લાગે તેવું છે ?

ઘટનાઓને ઘટવા દો. તેનું અર્થઘટન તમારા હાથમાં જ રાખો.

॥ गुरु बिन ज्ञान विचार न आवै ।
गुरु बिन कोई न मुक्तिहि पावै ॥ ॥

તું જ છે મારું જીવન, તારા વિના ચિત્ત ના ઠરે,
નામ તારું હરપળ મારા, ઉરમાં ધબક્યા કરે....

સાધનાનું ઊંડાણ

પૂજ્યપાદ ગુરુદેવ ઝંકારસૂરિ મહારાજે પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીની સાધનાના એક અણજાણ પાસા પરથી પડદો ઊંચકતાં કહેલું કે દાદા ગુરુદેવશ્રીએ પોતાની દિવ્ય સાધના દ્વારા આગામી જન્મોમાં પોતાની મુક્તિ નિશ્ચિત કરી દીધી હતી.

શી હતી એ ઘટના ?

પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રી બીજા બધા સ્તોત્રપાઠ અને જાપ સાથે મહાપ્રભાવ સમ્પન્ન શ્રી ઋષિમંડલ સ્તોત્રનો પાઠ કરતા હતા. ઋષિમંડલ સ્તોત્રમાં જ આ સ્તોત્રના પાઠનો મહિમા વર્ણવતાં કહેવાયું છે :

અષ્ટમાસાવર્ધિ યાવત્, પ્રાતરુત્થાય યઃ પઠેત્ ।
સ્તોત્રમેતન્મહાતેજો, જિનબિમ્બં સ પશ્યતિ ॥
દૃષ્ટે સત્યર્હતો બિમ્બે, ભવે સપ્તમકે ધ્રુવમ્ ।
પદં પ્રાપ્નોતિ શુદ્ધાત્મા, પરમાનન્દનન્દિતઃ ॥

આઠ મહિના સુધી રોજ સવારે જે સાધક ઋષિમંડલ સ્તોત્રનો પાઠ કરે છે, તે અત્યન્ત તેજસ્વી જિનબિમ્બને જુએ છે. અને આવું જિનબિમ્બ જોનાર સાધક સાતમા ભવે નિયમા મોક્ષપદને પામે છે.

પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીએ આઠ મહિના લાગલગાટ આ સ્તોત્રનો પાઠ કર્યા પછી એક પરોઢિયે સ્વપ્નમાં હાથી પર બિરાજમાન તેજસ્વી જિનબિમ્બનું દર્શન કરેલ. આ દર્શન થતાં તેઓશ્રીના હૃદયમાં અપાર આનંદ છવાયેલો.

વિધિશુદ્ધ પાઠનો આ પ્રભાવ.

સાધકની સાધનાના ઊંડાણનો આ પ્રભાવ. પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીની સાધનાને અનુપ્રેક્ષાની લંબાઈ, વિધિશુદ્ધ અનુષ્ઠાનની પહોળાઈ અને અનુભૂતિની ઊંડાઈ મળ્યા હતાં.

અતીતમાં ડોકિયું...

એક સાધક.

ચૌદ વરસ સુદી સાધના કરી તેણે એવી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી કે તે જમીન પર ચાલે તેમ પાણી પર ચાલી શકતો.

ગુરુ પાસે તે આવ્યો. પોતાની સિદ્ધિ તેણે ગુરુને બતાવી.

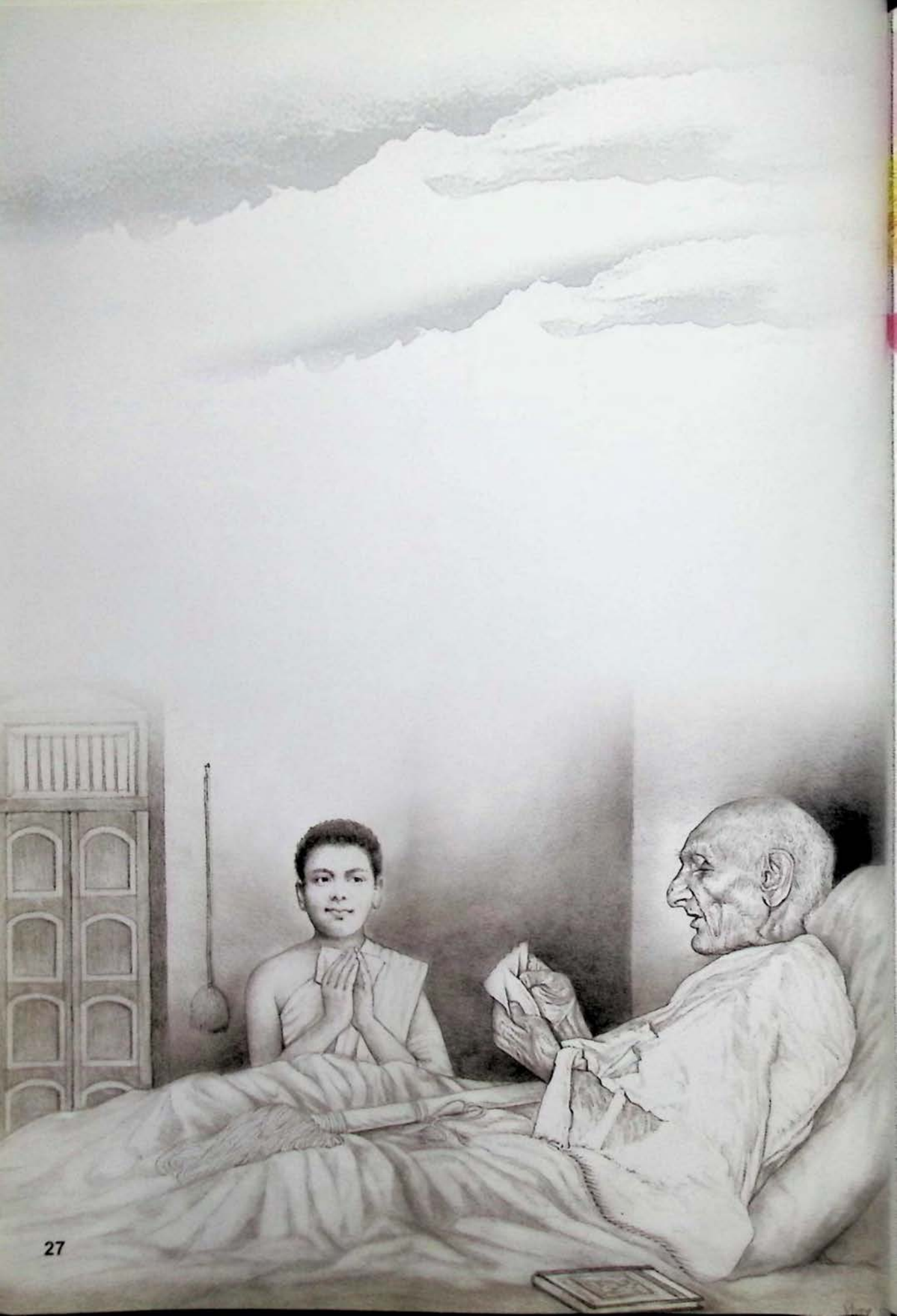
ગુરુ હસ્યા. તેમણે કહ્યું : બે પૈસા આપો તો હોડીવાળો નદીને આ પારથી પેલે પાર કોઈને પણ લઈ જાય. આવી સિદ્ધિ માટે તે તારા કીમતી ચૌદ વરસ બગાડ્યા ?

સાધક સમજ્યો.

એણે પોતાની ભૂલ સ્વીકારી અને આત્મસાધનાના પથ પર તે ચાલ્યો : ગુરુકૃપાનું ભાથું લઈને.

શબ્દ - શક્તિપાત

ભગવદ્ગીતા વાંચવાનું જ્યારે થયું ન હતું અને સ્થિતપ્રજ્ઞ શબ્દ કાને પડ્યો પણ નહોતો, તે સમયથી, શૈશવથી, આપણા યુગના સાધનાચાર્ય, ભક્તિયોગાચાર્ય, સ્થિતપ્રજ્ઞ મહાપુરુષનાં શ્રી ચરણોમાં આળોટવાનું સદ્ભાગ્ય મને મળ્યું હતું.

વીસ વર્ષ સુધી એકધારી રીતે આ કૃપાવર્ષાની ધારમાં ભીંજાવાનું થયું.

બહુ જ વહાલથી, મારા મસ્તક પર હાથ પસવારતાં, પસવારતાં તેઓશ્રી ભક્તિની અને સાધનાની મઝાની વાતો કરતા. ઘણી બધી વાતો વીસરાઈ પણ ગઈ છે, કેટલીક અઘરી વાતો ઉપરથી પણ ગઈ હશે; પણ અંદર ઊતરેલું છે તેઓશ્રીનું અપાર વાત્સલ્ય, તેઓશ્રીની સાધનાપૂત કાયામાંથી વહેતી ઓરા.

ભક્તિ અને સાધનાના પ્રારંભિક પાઠથી પણ જોજનો દૂર, મારા જેવા માણસને તેમની ઓરાએ જ તો ભક્તિ અને સાધનાના પાઠો શીખવ્યા હતા ને !

એક ઘટના મને યાદ આવે છે.

હું એ વખતે નાનો. મને લાગે છે પંદર-સત્તર વરસનો હું હોઈશ. દાદા ગુરુદેવ પાસે એક વાર બેઠેલો. તેઓશ્રી બહુ જ વહાલ સાથે મીઠી, મીઠી વાતો કરતા હતા.

તે દિવસે મારા મસ્તક પર હાથ પસવારતાં એમણે જ કહેલું તે આજે પણ મને યાદ છે. તેઓશ્રીએ કહેલું : દીકરા, આપણે જે સંયમિજીવન અત્યારે પાળીએ છીએ એ મહાવિદેહ ક્ષેત્રના સંયમી મહાત્માઓના સંયમ પાસે મીઠા જેવું છે.

વહાલથી તેમણે ઉમેર્યું : પરંતુ એ મીઠામાંથી એકડો બને, તો એ મીઠું પણ સાર્થક. નાનો છોકરો પહેલાં મીઠું જ કરે છે પાટીમાં. પછી સહેજ પૂંછડી કરે એટલે એકડો થઈ જાય.

મેં ભીની આંખે પૂછ્યું : તો દાદા, મારે શું કરવાનું ?

તેઓશ્રીના શબ્દ-શક્તિપાત સમા આ શબ્દો આજે પણ મારા કાનમાં ગુંજે છે : બેટા ! લક્ષ્ય તરીકે પ્રભુઆજ્ઞાનું પૂર્ણ પાલન રાખવાનું, આદર્શ તરીકે મનમાં એ ભૂમિકાને સ્થાપવાથી, તું એ દિશામાં આગળ વધી શકીશ.

વાતચીતનું સમાપન કરતાં તેઓશ્રીએ કહ્યું : લક્ષ્યાનુસન્ધાનમાં ગરબડ ન થવી જોઈએ. લક્ષ્યાનુસન્ધાન જો સ્પષ્ટ હશે તો તારી યાત્રા સમ્યક્રૂપે ચાલશે.

પરમગુરુની આશિષ મેં મસ્તકે, હૃદયે ચઢાવી.

ઈતિહાસને ઝરુખેથી...

બાયજીદ.

ચમત્કારી પુરુષ. મન્ત્ર-તન્ત્રોના વિશેષજ્ઞ. પણ અહંચેતના...

એકવાર તેઓ જંગલમાંથી જતા હોય છે અને એક વૃદ્ધ સ્ત્રીએ એમને હાક મારી : અહીં આવ ! શબ્દોમાં એવું તો આજ્ઞાપક બળ હતું કે બાયજીદને આવવું પડ્યું તેમની પાસે. તે વૃદ્ધાએ કહ્યું : આ પોટકું સામે ગામ મઠમાં આપી આવ !

બાયજીદની અહંચેતનાને ઠેસ લાગી. ‘પોતે આવું કામ કરે ?’ બાજુમાંથી પસાર થતાં એક વાઘને તેમણે સમ્મોહિત કર્યો. પાસે બોલાવ્યો. વાઘની પીઠ પર પોટકી બાંધી, દિશાનો ઈશારો કર્યો અને પોતાનાં જેવાં વસ્ત્રોનો પણ વાઘ સમજી ગયો કે આ દિશામાં, મઠમાં આપવાનું છે. વાઘ ઊપડ્યો.

અને ત્યારે બાયજીદને પેલી વૃદ્ધાએ કહ્યું : તારા જેવો હરામહાડકાનો, અહંકારી, નાલાયક માણસ હજુ સુધી જોયો નથી...

આ હતો શબ્દ-શક્તિપાત.

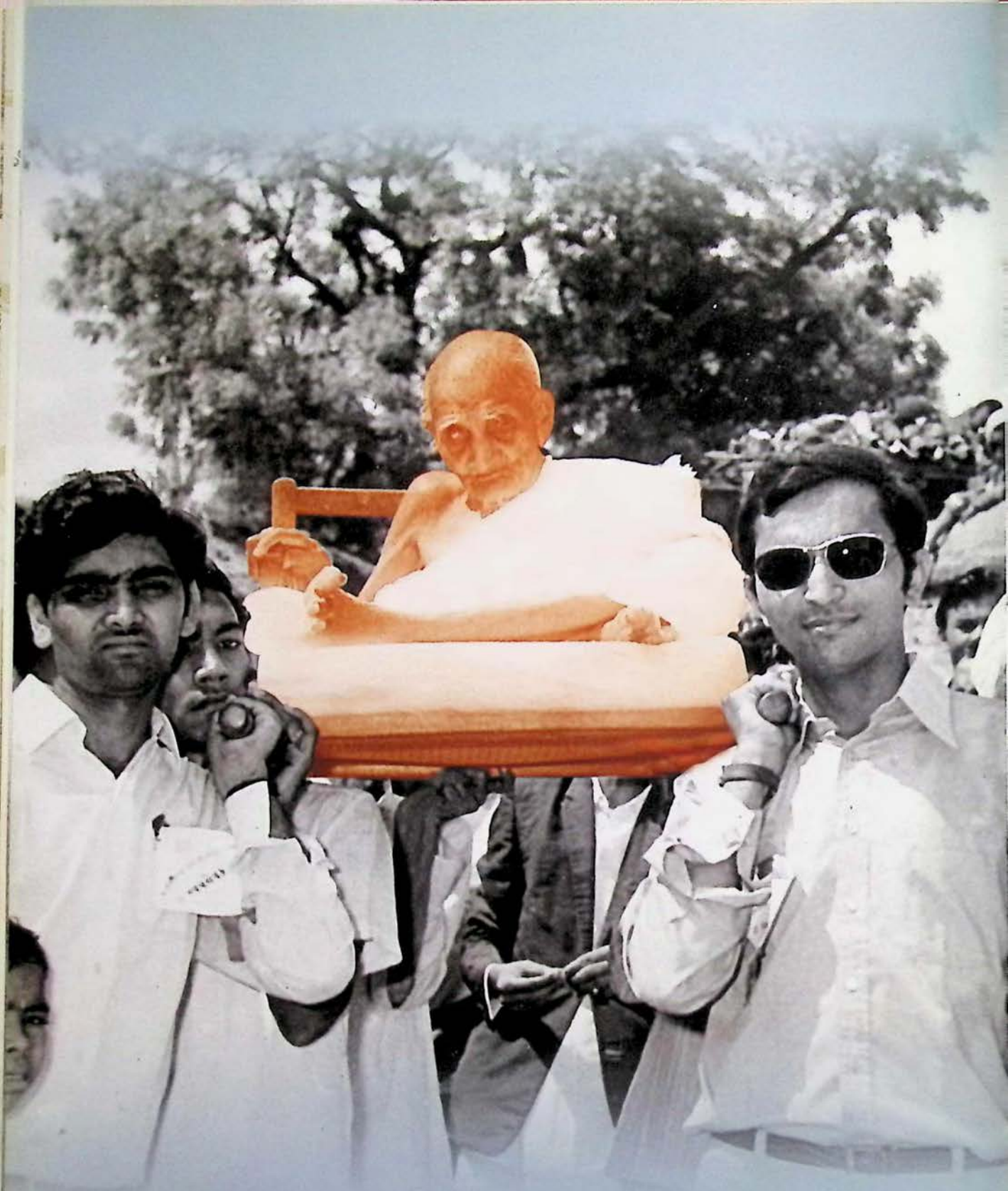
બાયજીદની અહંચેતના પર લાકડી પડી. બાયજીદે તે વૃદ્ધા સ્ત્રીને પોતાના ગુરુ પદે સ્થાપી.

ગુરુએ બાયજીદને જે કહેલું તેનો અર્થ સીધો જ હતો : તું હરામહાડકાનો છે. તારા પગ નથી ચાલતા કે વાઘને હેરાન કર્યો ? તું અહંકારી છે. તું બતાવવા માગતો હતો કે વાઘને પણ તું સમ્મોહિત કરી શકે છે... તું નાલાયક છે. અહંચેતના સામાન્ય કિસ્સામાં ઊછળે પણ ખરી, પરંતુ વિશિષ્ટ ગુરુજનની હાજરીમાં આવું કૃત્ય કરનાર તો નાલાયક જ ગણાય ને !

પણ આ શબ્દો સાધનાપૂત વ્યક્તિત્વમાંથી સર્ચા, ઝર્ચા; યોગ્ય રીતે એ સ્વીકારાયા અને શક્તિપાત થઈ ગયો.

દયા કરી ગુરુ એટલું દેજો, ચરણ ચાકરી તમારી...
ગુરુદેવ ! આટલી અરજ અમારી...

સંયમ-વિરાધનાનો કેવો ડર !

પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીનું વય એ વખતે પંચાણું આસપાસનું. જઠરાગ્નિ મંદ પડેલી. પ્રવાહી સિવાય કશું લેવાય નહિ.

પણ પ્રવાહીમાંય શું આપવું તેઓશ્રીને ? કુટનો લગભગ ત્યાગ હોવાથી જ્યુસ આપી શકાય નહિ. દૂધ આપતા તો વાયુ થઈ જતો. સાદી ચા આપીએ તો પોષણ ન મળે.

જૂનાડીસામાં એ વખતે જેન વૈદ્ય વાલચંદભાઈ સામઢિયા. બહુ સારા આયુર્વેદના નિષ્ણાત. દાદા ગુરુદેવશ્રીની દવા તેઓ જ કરતા.

ગુરુદેવે પૂછ્યું વાલચંદભાઈને : સાહેબજીને શું આપવું પ્રવાહીમાં ? વાલચંદભાઈ કહે : ગાયના દૂધની ચા તેમને આપો. પાણી બિલકુલ અંદર નાખવાનું નહિ. વાયુ થશે નહિ, પોષણ શરીરને મળી રહેશે અને સાહેબજીની વહેલી સવારથી મોડી રાત સુધીની જે સાધના ચાલે છે, તે બરોબર થઈ શકશે.

શ્રી મફતલાલ મોહનલાલ શેઠ, શ્રી મફતલાલ મહેતા તથા શ્રી લાલચંદભાઈ ડોસાણી વગેરેના ઘર નજીકમાં. તેમના ત્યાં સૂચના અપાઈ કે મોટા સાહેબજી માટે આ રીતની ચા બનાવવાનો ઉપયોગ...

ખૂબ ભક્તિવાળા આ શ્રાવકો. એ તો કહે : મને તો લોટરી લાગી. દાદા ગુરુદેવની ગોચરીનો મને લાભ મળ્યો !

એમાં શ્રી લાલચંદભાઈ સરળ. ધાર્મિક નિયમોનું ઊંડું જ્ઞાન તેમને નહિ.

એકવાર દાદા ગુરુદેવ પાસે લાલચંદભાઈ બેઠેલા. અમે બધા અધ્યયન કે કાર્યના હિસાબે આઘા-પાછા હોઈશું. અને લાલચંદભાઈ કહે : સાહેબ, મને તો બહુ મોટો લાભ મળ્યો. આપના માટે જે ચા બનાવવાની હોય છે એનો લાભ મને મળ્યો છે.

પૂજ્યશ્રી તો આ સાંભળતાં ધ્રૂજ ઊઠ્યા. અત્યાર સુધી તેઓશ્રી માનતા કે જૂનાડીસા મોટું (તે વખતે લગભગ ચારસો ઘરો શ્રાવકોનાં હતાં) અને ભાવુક ગામ છે અને ઘરો પણ વસ્તારી, મહેમાનોની આવન-જાવન વાળા એટલે નિર્દોષ ચા તો મળી જ જાય અને એ જ મને અપાય છે. પણ આ ખબર પડી કે તેમના માટે જ અલગ ચા બનાવાય છે ત્યારે આઘાકર્મી (સાધુ માટે બનેલું ભોજન સાધુ વાપરે તે) ગોચરી વાપરવાની સદોષવૃત્તિ વડે પોતાનું સંયમિજીવન કેવું દૂષિત થઈ રહ્યું છે તે વિચારે તેઓ ધ્રૂજ ગયા.

મને ખ્યાલ છે આ ઘટના પછી (અમને કોઈને આ ઘટનાનો ખ્યાલ નહિ) બપોરે ચા વહોરીને હું આવ્યો, આલોચીને તે સાહેબજીના પાત્રમાં કાઢી અને કહ્યું : સાહેબજી, વાપરો !

ત્યારે સાહેબજી બોલ્યા : તમે લોકોએ શું ધાર્યું છે ? આવી દોષિત ચા વપરાવીને મારા સંયમિજીવનને તમારે લોકોએ ધ્વસ્ત કરવું છે ? આ કાચા તો રાખમાં ભળવાની જ છે. એના માટે આ પાપ ?

એ પુણ્યપ્રકોપની પાછળ સંયમિજીવનની શુદ્ધિની જે વેદના હતી, તે તીવ્રતાથી સ્પર્શી ગયેલી.

અતીતનું અનુસન્ધાન...

જગદ્ગુરુ હીરવિજયસૂરિ મહારાજ.

ઉના (સૌરાષ્ટ્ર)માં તેઓશ્રીનું ચાતુર્માસ.

શરીરમાં માંદગી. દવા ચાલે. એક ક્ષણે પૂજ્યશ્રીને પૂર્વાભાસ થઈ ગયો કે હવે શરીર લાંબું ખેંચે તેમ નથી. સાધનાપૂત એ મહાપુરુષે ગણિત લગાવ્યું : નશ્વર શરીર ધીરે ધીરે ક્ષીણ થઈ રહ્યું છે, મને કોઈ વેદના નથી કે જેથી અસમાધિનો પ્રશ્ન ઊભો થાય, તો પછી દવા શા માટે લેવાની ?

શા માટે... ?

અને નક્કી કર્યું : કાલથી દવા બંધ કરી દઈએ.

બીજી સવારે મુનિરાજ દવાની જોડે લેવું પડે તેવું દૂધ વહોરવા જવા માટેની તૈયારી કરતા'તા. ગુરુદેવની નજર તેમના પર પડી. નજીક બોલાવી કહ્યું : દવા નથી લેવી. વહોરવા ન જતો.

શિષ્ય. સમર્પિત શિષ્ય. શું બોલે ? ગુરુદેવ દવા લે તે બહુ જ જરૂરી છે, પણ ગુરુદેવની આજ્ઞા... શું થાય ?

શ્રાવકો અને શ્રાવિકાઓને ખ્યાલ આવ્યો કે ગુરુદેવ દવા નહિ લે. અરે, ગુરુદેવના ઉપનિષદ્ વિના અમારું અસ્તિત્વ કેવું ? પણ ગુરુદેવને કેમ મનાવવા ?

ભક્તહૃદયની ભક્તિ ઉપાયો ખોજી લે છે...

થોડીવાર પછી...

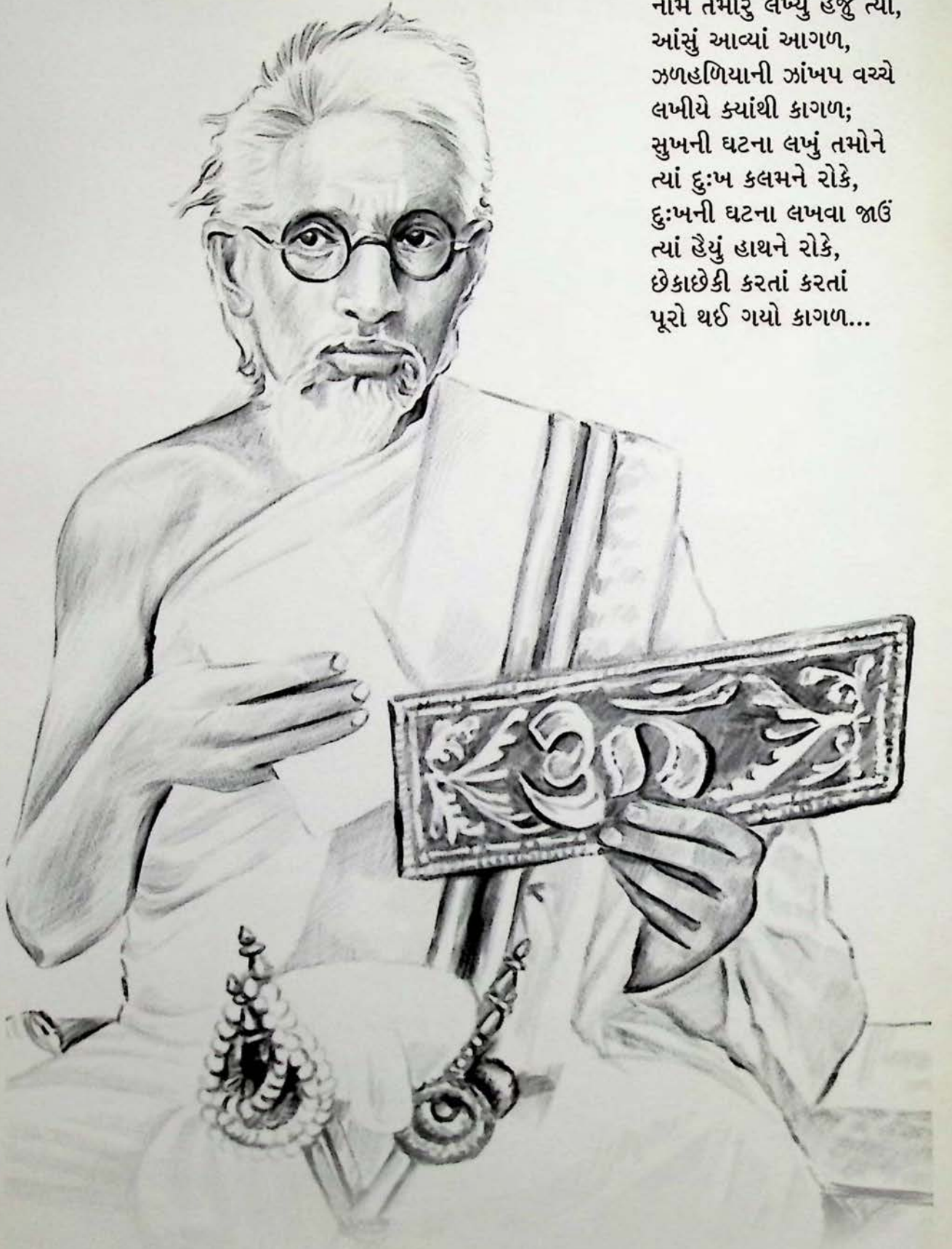
ગુરુદેવની નજર પડી કે કોઈ સાધુ ભણતા નથી. સવારના પહોરમાં ઉપાશ્રયમાં તો સમવેત સ્વરે ગાથાસૂત્રો ગોખાવાનો અવાજ હોય; આ સ્તબ્ધતા કેમ? એક શિષ્યને નજીક બોલાવીને આનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે શિષ્ય કહે : ગુરુદેવ ! અસ્વાધ્યાયનું નિમિત્ત થયું છે માટે સ્વાધ્યાય બંધ પડ્યો છે.

ગુરુદેવ કહે : આજે તો એવી તિથિ નથી કે અસ્વાધ્યાય હોય. બીજું શું કારણ બન્યું છે ? શિષ્ય કહે : ગુરુદેવ ! નાનાં બાળકો રડે છે... અને એ રડવાનો અવાજ સંભળાય છે. ગુરુદેવે કાન સરવા કર્યા. 'હા, અવાજ તો આવે છે. પણ નાનાં બાળકો કેમ રડે છે ? ' 'તેમની માતાઓ તેમને દૂધ પીવડાવતી નથી - સ્તનપાન કરાવતી નથી માટે.' 'એવું કેમ?' 'ગુરુદેવ ! આપ દવા લેવાની ના પાડો છો માટે.'

ગુરુદેવ દ્રવી ગયા : ચાલો, હું દવા લઈ લઉં છું.

નામ તમારું લખ્યું હજુ ત્યાં,
આંસું આવ્યાં આગળ,
ઝળહળિયાની ઝાંખપ વચ્ચે
લખીયે ક્યાંથી કાગળ;
સુખની ઘટના લખું તમોને
ત્યાં દુઃખ કલમને રોકે,
દુઃખની ઘટના લખવા જાઉં
ત્યાં હૈયું હાથને રોકે,
છેકાછેકી કરતાં કરતાં
પૂરો થઈ ગયો કાગળ...

ગુરુદેવની ગુરુભક્તિ

પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવશ્રીના ગુરુ હતા પૂજ્યપાદ વિનય વિજય મહારાજા. એવા તો તેઓ નિઃસ્પૃહ મહાત્મા હતા કે કોઈપણ સંયોગોમાં કોઈને પણ પોતાના શિષ્ય બનવા દેવા તેઓ રાજી નહિ.

પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવે - તે વખતે તેમનું નામ ભોગીલાલ ભાઈ - નક્કી કર્યું કે શિષ્યત્વ તો આ મહાપુરુષનું જ સ્વીકારવું છે. પણ આ મહાત્મા તે માટેની પરવાનગી આપે નહિ.

પૂજ્યપાદ તપોમૂર્તિ દાદા જિતવિજયજી મહારાજ દીક્ષાદાતા હતા. આશિષ હતી સંઘસ્થવિર પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત દાદા સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજની.

દાદા જિતવિજય મહારાજે દીક્ષાર્થીનો ભાવ જોઈ ગુરુનું નામ મુનિ વિનયવિજયજી એ રીતે ઉદ્ઘોષિત કરી દીધું..... અને પૂજ્યશ્રી ખૂબ પ્રસન્ન થયા.

માત્ર દોઢ જ વર્ષ પૂજ્યશ્રીને પોતાના ગુરુદેવની સેવાનો લાભ મળ્યો. વિ.સં. ૧૯૫૮, વૈ.સુ. પૂનમે તેઓશ્રીની દીક્ષા. વિ.સં. ૧૯૬૦, મહા સુદિ ૧ના દિને ગુરુવરનું મહાપ્રયાણ.

• • •

પ્રભુભક્તિ તો પૂજ્ય સાહેબજીની અદ્ભુત અમે જોયેલી જ. તેમની ગુરુભક્તિ પણ કેવી અનન્ય હતી એ પણ જોવાનો લહાવો મળેલો.

ગુરુદેવ પૂ. વિનય વિજયજી મહારાજ સાહેબનો ફોટો તો હતો જ નહિ, પણ એક ચિત્રકાર પાસે તેઓશ્રીનું કલ્પના ચિત્ર દોરાવેલું. અને એ ગુરુ મહારાજના ચિત્રને તેઓશ્રી રોજ દ્વાદશાવર્ત વંદન કરતા.

હવે પછી જે ઘટના નોંધું છું, તે વખતે પૂજ્યશ્રીનું વય એંસી આસપાસનું. ગુરુદેવશ્રીના મહાપ્રયાણને પચાસ ઉપર વરસો વીતી ગયેલા. પણ ભક્તહૃદયને ગુરુદેવ ક્યાં દૂર હતા ? દ્વાદશાવર્ત વંદન કરતાં પહેલાં અને પછી તેઓશ્રી ગુરુદેવના ચિત્રને મસ્તકે લગાડે, ત્યારે એ દૃશ્ય જોતાં લાગતું કે ગુરુદેવ તો અહીં જ છે ને ! આમ પણ, ગુરુદેવ ક્યાં હોય ? ભક્તના હૃદયમાં જ તો !

તે દિવસે અમે લોકો વિહારયાત્રામાં હતા. નાનકડી સામાનની બચકીમાં ગુરુદેવનું ચિત્ર. એક ભાઈએ કહેલું કે પોતે એ ગામે આવનાર છે, એટલે એમને આપેલ.

આ બાજુ, અમે તો પહોંચી ગયા સામે ગામ. દાદા ગુરુદેવે પ્રભુનાં દર્શન, દેવવંદન કરી લીધા. હવે વાત આવી ગુરુવંદનની. દાદા કહે : લાવો, ગુરુદેવનું ચિત્ર !

હવે ?

સામાન તો આવ્યો નહોતો. એવા વિહારપથમાં હતા જ્યાં ટેલિફોનની સગવડ ત્યારે નહોતી. નહોતી બસની સુવિધા કે કોઈ જઈને સામાન લઈ આવે. રસ્તો રેતાળ હતો, એટલે સાયકલ પણ જાય તેમ નહોતું. છેવટે એક શ્રાવકને ત્યાં ઘોડો હતો. તેઓ ઘોડો લઈને સામે ગામ ગયા. ત્યાંથી પોટકી લઈ આવ્યા, (પેલા ભાઈ કહે : ‘હું તો સાંજે ત્યાં આવવાનો હતો જ !’ પણ સાંજ સુધી ફોટા વગર શું કરવાનું ? ગુરુદેવ તો પચ્ચક્રખાણ પણ ન પારે. પાણીનું ટીપુંય લેવાની ના.) ત્યારે ગુરુદેવને ભાવપૂર્વક વંદના કરી બપોરે ત્રણેક વાગ્યે પચ્ચક્રખાણ પારીને વાપર્યું.

આ ઘટના પછી અમે લોકો ગુરુદેવના એ ચિત્રને અમારા થેલામાં જ રાખતા. અને એની બીજી નકલ પણ કરાવી લીધેલી, જેથી ક્યારેક એક ચિત્ર ક્યાંક ખોવાઈ જાય તોય વાંધો ન આવે.

ઈતિહાસની સફરે...

બિરજાનન્દજી.

સ્વામી દયાનન્દજીના ગુરુ.

તેઓ પુણ્યપ્રકોપ ક્યારેક વરસાવતા.

એક વાર તેઓ નદીએથી નાહીને આશ્રમે આવ્યા. આશ્રમના એક ખંડના ખૂણામાં તેમણે કચરો જોયો. શિષ્યના હૃદયના ઊંડાણમાં રહેલા કચરાને પોતાની તીક્ષ્ણ દષ્ટિ વડે જોનાર ગુરુથી આ કેમ છાનું રહી શકે?

એમણે પૂછ્યું : આજે આશ્રમ કોણે સાફ કર્યો છે ? શિષ્યોએ કહ્યું : દયાનંદે.

ગુરુએ સાવરણી હાથમાં લીધી અને ઊંધી પકડી દયાનન્દની પીઠ પર ઉપરાછાપરી લગાવી. એવી ચોટો લાગી કે દયાનન્દની પીઠ લોહી ઝરતી થઈ ગઈ.

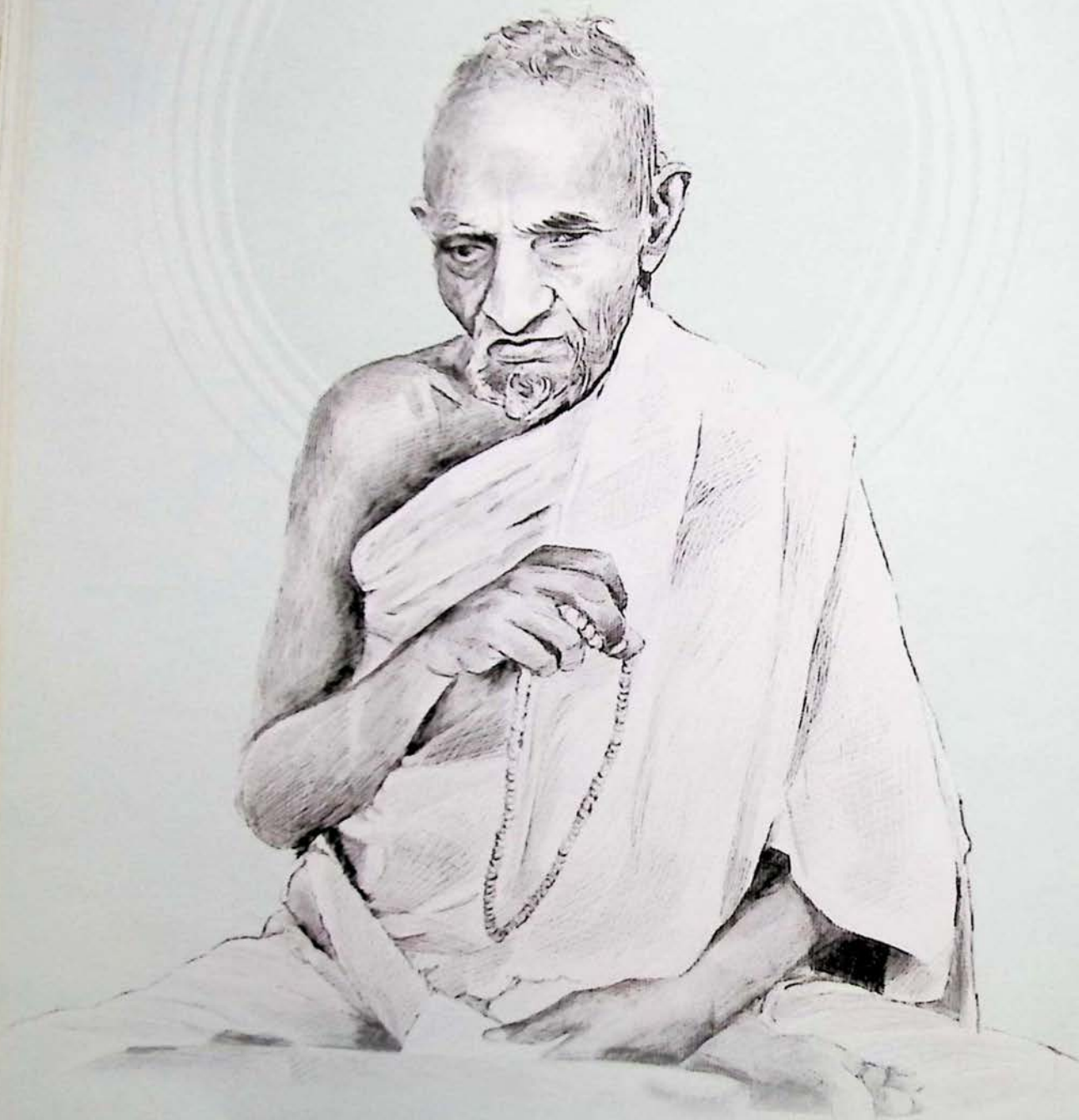
મઝાની ઘટના હવે આવે છે. દયાનન્દ હસતા ચહેરે પોતાની લોહિયાળ પીઠ ગુરુભાઈઓને બતાવી ગર્વપૂર્વક કહેતા : કેવી ગુરુપ્રસાદી મને મળી છે !

જ્યાં સુધી ચકામા રહ્યા ત્યાં સુધી તેઓ 'ગુરુપ્રસાદી' બીજાને બતાવતા રહ્યા. એથી પ્રસન્ન થતા રહ્યા.

આ છે ગુરુભક્તિ.

मुझे मेरी मस्ती, कहां ले के आई,
जहां मेरे अपने, सिवा कुछ नाही...

જપનિષ્ઠ ગુરુદેવ

ભોયણી તીર્થે વિહાર કરતાં દાદા ગુરુદેવ પધારેલા. સાંજનો સમય. ગુરુદેવ પૂજ્ય ઝંકારસૂરિ મહારાજે નેઈલકટરથી દાદા ગુરુદેવના હાથના ને પગના નખ ઉતાર્યા. સહેજ અંધારું થઈ ગયેલ હોઈ નખિયું અંગૂઠાની ચામડીને સહેજ લાગી ગયું. કાગળ જેવી પાતળી ચામડી દાદાની. લોહી ટપકવા લાગ્યું. દવા લગાવી પાટો બાંધ્યો.

રાત્રે પાટો છૂટી ગયો હશે અને લાગેલ ભાગ પર સહેજ દબાણ આવ્યું હશે જેથી ફરીથી થોડું લોહી ટપક્યું. અને લોહીની ગંધને આધારે હજારો કીડીઓ આવી અને પૂજ્યશ્રીજીના ચરણે વળગી પડી...

આ વાત લગભગ બે વાગ્યાની. પૂજ્યશ્રી પીડાથી જાગી ગયા. પણ આ તો રોજનો સમય હતો તેમના જાપનો. તેઓશ્રી સૂરિમંત્ર આદિના જાપમાં લાગી ગયા.

અને ઉપયોગ જાપમાં તીક્ષ્ણ બન્યો, એકાગ્ર બન્યો;
હવે પીડાનો ખ્યાલ જ ક્યાં છે ? કોને છે ?

જાપ અને પ્રતિક્રમણ... પૂજ્યશ્રીજી આરામથી એક
એક ક્રિયા કરતાં ગયા. ઉપયોગ તે તે સમયે તે તે ક્રિયામાં.

સવારે અજવાળું થતાં અમે લોકો પડિલેહણ માટે
પૂજ્યશ્રીજી પાસે ગયા અને ત્યાંનું દૃશ્ય જોઈને હયમયી
ઊઠ્યા... ગુરુદેવનો પગ કાળો-કાળો. કીડીઓ જ કીડીઓ.
લોંદો. જથ્થો... ધીરે ધીરે જયણાપૂર્વક કીડીઓ ઉતારી પગ
પરથી... દવા વગેરે લગાવી દીધી.

પૂજ્યશ્રીજીને પૂછ્યું : સાહેબજી, આપને પીડાનો
ખ્યાલ આવ્યો, પછી અમને જગાડ્યા કેમ નહિ ?

પૂજ્યશ્રીજી કહે : બે વાગ્યે લગભગ ઊઠ્યો ત્યારે પગે
સહેજ પીડા જેવું લાગતું હતું. પણ ક્યારેક મને તણખિયા
વાને કારણે શરીરના ભિન્ન ભિન્ન સ્થળે તણખા જેવી પીડા
થતી હોય છે, એવું જ કંઈક આ હશે તેમ માનેલું. જરૂર,
મારો જપ તરત શરૂ ન થયો હોત તો મને આ ખ્યાલ પણ
આવી જાત. પરંતુ તરત મેં જાપ શરૂ કર્યો અને એ શરૂ થયા
પછી મારો ઉપયોગ જાપમાં જ રહ્યો. એટલે આ ખ્યાલ જ
વીસરાઈ ગયો.

ઉપયોગને સ્વ ભણી કેન્દ્રિત કરનાર આ મહાપુરુષનાં
ચરણોમાં વન્દનાંજલિ.

અતીતમાં ડોકિયું...

જગદ્ગુરુ હીરવિજય સૂરિ મહારાજ.

વિહારયાત્રામાં એક ગામે તેઓશ્રી પધાર્યા. શ્રદ્ધાળુ ભાવુકોથી ઊભરાતું ગામ. સવારે અને બપોરે પ્રવચનોનો લાભ ભાવુકોએ લીધો. સાંજે પ્રતિક્રમણમાં પણ ઘણા ભક્તો આવ્યા.

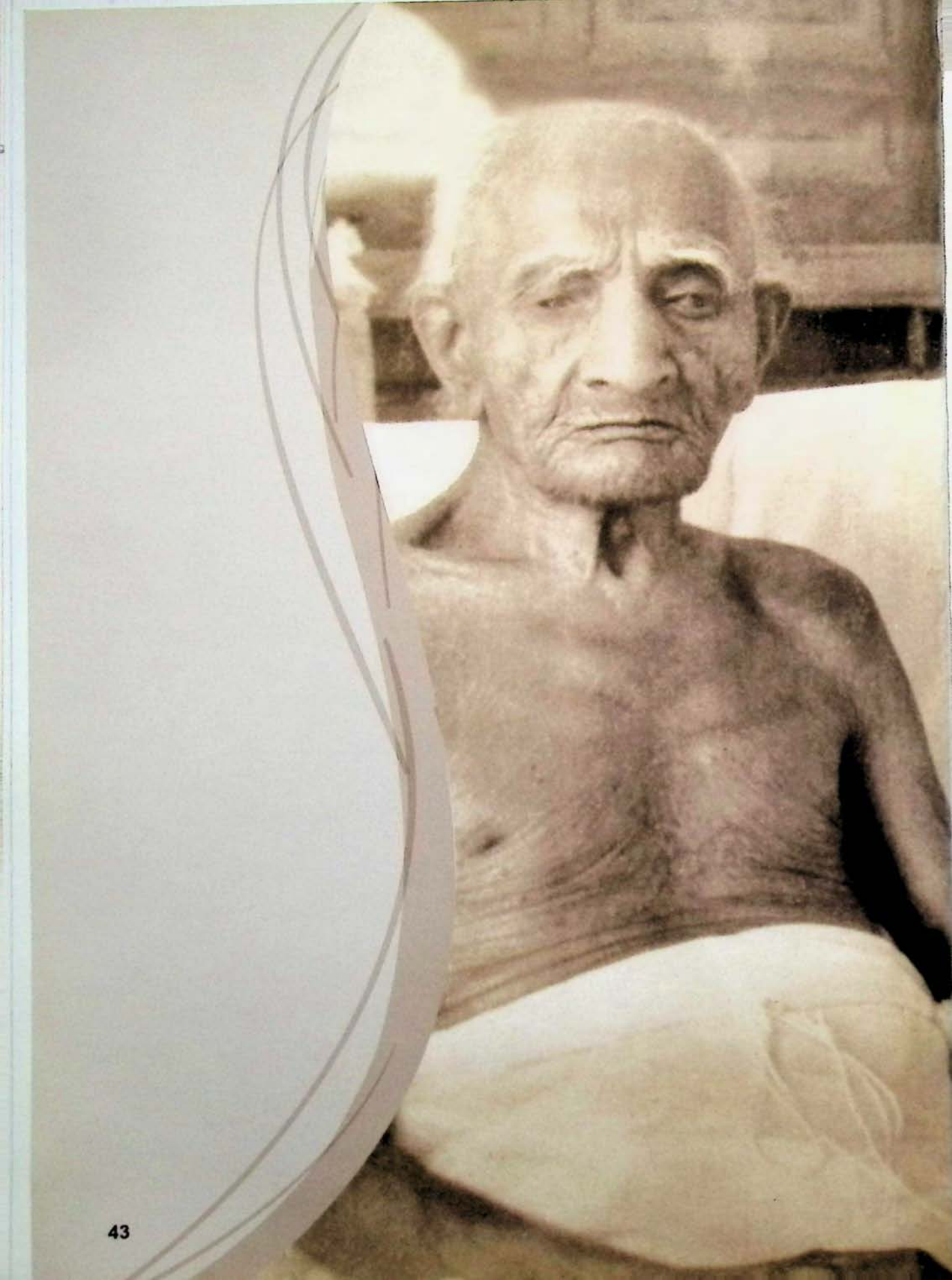
પ્રતિક્રમણ પછી એક ભક્ત ગુરુદેવશ્રીનાં ચરણ દબાવતો હતો. તેમાં તેને ખ્યાલ ન રહ્યો અને હાથે પહેરેલ વેઢ (વીંટી જેવું અલંકાર) નો ખૂણો ગુરુદેવના પગે લાગી ગયો. ગુરુદેવને પગે ગૂમડું થયેલું. વેઢનો ધારદાર ખૂણો લાગવાથી ગૂમડું ફૂટી ગયું. ગુરુદેવ કશું જ બોલ્યા નહિ.

સવારે પ્રતિલેખન માટે શિષ્યો આવ્યા ત્યારે જોયું તો ગુરુદેવના વસ્ત્ર પર લોહીના ડાઘા. ચોંકી ઊઠ્યા શિષ્યો. ઘટનાનો ખ્યાલ આવ્યો ત્યારે શિષ્યો ગુરુદેવની આ સમત્વની ભૂમિકાને પ્રણમી રહ્યા.

ગુરુદેવે હસતાં હસતાં કહ્યું : ગૂમડાને રાખવાનું થોડું હતું ? ફોડવું પડત એના બદલે ફૂટી ગયું તો એ સારું જ થયું છે ને !

ઘટનાઓ પ્રત્યેનો મહાપુરુષોને દૃષ્ટિકોણ અહીં પ્રગટ થાય છે. ઘટના ઘટ્યા કરે, સાધક એને જોયા કરે. સાધક ઘટનાની નદીના પ્રવાહમાં ભળે નહિ. એ 'તટ'સ્થ હોય. કિનારા પર બેસીને પ્રવાહને જોનાર.

સ્વની દુનિયામાં...

પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવશ્રી સમતાશીલ મહાપુરુષ હતા.

સવાલ થાય કે તેઓશ્રી ક્યારેય પુણ્યપ્રકોપ, શિષ્યો પર, કરતા'તા ? સદ્ગુરુની કો' વિશેષ હેતુસર ગરમ બનવાની પ્રક્રિયાને આપણી પરંપરા પુણ્યપ્રકોપ કહે છે. પુણ્યપ્રકોપ એ અવસ્થાનું નામ છે, જ્યાં ભીતરથી સદ્ગુરુ બિલકુલ શાન્ત હોવા છતાં શિષ્યોના યોગ અને ક્ષેમ માટે યા કોઈ અન્ય સમજણ આપવા માટે ગુસ્સો પ્રગટ કરે.

દાદા ગુરુદેવશ્રી ક્યારે પુણ્યપ્રકોપ કરતા ? અને એ કેવો રહેતો ?

ચાલો, જાણીએ પડદા પાછળની વાત.

• • •

ગોચરીનો સમય થાય અને શિષ્યો ગુરુદેવને વાપરવાની વિનંતી કરે ત્યારે ગુરુદેવ કહેતા : હજુ આટલો જાપ અને સ્તોત્ર પાઠ બાકી છે. મને એ બધું પહેલા પૂરું કરી લેવા દો. પછી ગોચરીની વાત.

અમને લોકોને થાય કે ગુરુદેવ થોડુંક ગરમ વાપરે તો સારું. ઠંડી ગોચરી શરીરને પ્રતિકૂળ પડશે. એટલે કહીએ : ગુરુદેવ ! આપને તો પાંચ મિનિટ વાપરતાં લાગશે. વાપરી લ્યો ને ! પછી આપ નિરાંતે જાપ કરજો. ત્યારે પૂજ્યશ્રી કહે : ભાઈ, ખાઈ ખાઈને ઘણા ભવ બગાડ્યા. હવે મને સાધના કરવા દો !

મહાન સાધકના આ કેવા વેણ ? હા, સાધનાની તત્પરતા તો એ માર્ગમાં આગળ વધેલ મહાપુરુષને જ હોય ને ! અન્તઃસ્તરમાં ડૂબકી મારીને જેમણે આત્મિક મસ્તીની મોજ માણી છે, એમને આખી દુનિયા ફિક્કી, રસહીન લાગે છે, તો ખાવાની વાત એમને એવી જ લાગે ને !

પણ અમને લાગે કે ગુરુદેવે વાપરવું તો જોઈએ જ. દશ મિનિટ પછી ફરી વિનવીએ : ગુરુદેવ ! હવે તો વાપરી લો !

અને ગુરુદેવ કહી ઊઠતા : આ શું જીદ માંડીને બધા બેઠા છો ? વાપરો, વાપરો, વાપરો ! જાવ, નથી વાપરવું. ઉપવાસ કરી લઉં ?

આટલો જ એમનો પુણ્યપ્રકોપ. પણ આટલું બોલ્યા પછી તેઓ નવકારવાળી ગણી ન શકતા. ભીની આંખે કહેતા : ભાઈ, મિચ્છામિદુક્કડમ્. મારે ઊંચા અવાજે નહોતું બોલવું જોઈતું. તમે લોકો કેટલી તો ભક્તિ કરો છો !

ગુરુદેવ ભીના.

શિષ્યો ભીના.

ભીનાશની આ પૃષ્ઠભૂ પર થતી ગોચરી...

ગુરુદેવ તો પાંચ-સાત મિનિટમાં ગોચરી પતાવી પાછા જપયોગમાં જોડાઈ જતા.

ઈતિહાસને ઝરુખેથી...

મહાત્મા બુદ્ધ.

એકવાર દેવદત્ત નામના શિષ્ય પર ગુસ્સે થયા.
પટ્ટશિષ્ય આનંદ આશ્ચર્યચકિત બનીને જોઈ રહ્યા :
ભગવાન ગુસ્સે થાય ?

આશ્ચર્યના આ ભાવ સાથે એમણે પૂછ્યું :
ભગવન્ ! આપ ગુસ્સે થયેલા... હજુ મનમાં વાત
ઊતરતી નથી.

બુદ્ધે કહ્યું : આનન્દ ! હું ગુસ્સે નહોતો થયો. મેં
ગુસ્સાનો, ક્રોધનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

બુદ્ધે આ વાત સામજાવી : મધુપ્રમેહ
(ડાયબિટીસ)ના દર્દીને વૈદ્ય કારેલા ખાવાનું સૂચવે કે
કડવી દવા આપે, પીવડાવે ત્યારે વૈદ્ય કડવો નથી
બનતો. એ તો માત્ર કડવાશનો ઉપયોગ કરે છે. એ જ
રીતે - તે શિષ્ય માટે જરૂરી હતો તેથી ગુસ્સાનો
ઉપયોગ કર્યો. હું ગુસ્સે નહોતો થયો.

આ જ તો છે ગુરુનો પુણ્યપ્રકોપ !

s a d g u r u

પ્રશાન્તવાહિતા.

અમારા વર્તમાન ગણનાયક પૂજ્યપાદ વાત્સલ્યમૂર્તિ આચાર્ય ભગવન્ત શ્રીમદ્ વિજય અરવિન્દસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવની સેવા ઘણાં વર્ષો સુધી કરેલી.

તેઓશ્રીના શબ્દોમાં પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવશ્રીના જીવનનો ગુણવૈભવ માણીએ :

“એકવાર પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવને દર્શન કરવા જવાનું હતું. હું તેમની સાથે હતો. દાદાની આંગળી મેં પકડેલી. (આ તો એક ભક્તની પ્રતીકાત્મક રીતે ખૂલવાની વાત જ હતી ને ! દાદાની આંગળી પકડીને હું કહેતો હતો કે દાદા ! આ ભવરણમાં તમારો જ એકમાત્ર સહારો છે. તમે ક્યારેય હાથ છોડી ન દેતા મારો હો !)

વચ્ચે એક પગથિયું આવતું હતું. મારે કહેવાનું હતું કે સાહેબજી, એક પગથિયું છે. પરંતુ હું કોઈક વિચારોમાં ખોવાઈ ગયો હોઈશ. મને ધ્યાન ન રહ્યું. સમતોલ ભૂમિ માનીને ચાલનારા દાદા પગથિયાને કારણે પડી ગયા. હું તો એવો ગભરાઈ ગયો. દાદાને તરત ઊભા કર્યા. સદ્ભાગ્યે પગથિયું એક જ હતું અને નીચે રેતી હતી, તેથી પૂજ્યશ્રીજીને ખાસ વાગ્યું નહોતું.

પણ ગુરુદેવશ્રીની ભીતરી ઊંચાઈ ! હું તો છક થઈ ગયો. ઊભા થઈને મારા હાથમાં હાથ મૂકી ચાલવા લાગ્યા. સહેજ પણ ઠપકો મને ન આપ્યો. આ ગંભીર મહાપુરુષે આ વાત કોઈને પણ ક્યારેય કહી પણ નથી.

સાદે ગુરુ

જો કે તેમની મનઃસ્થિતિના સંદર્ભમાં હું કહી શકું કે આવી અતીતની ઘટનાઓને તેઓ સહજમાં ભૂલી જતા. શુદ્ધ વર્તમાન ક્ષણમાં - વર્તમાન યોગની સાધનામાં રહેનાર મહાપુરુષ તેઓશ્રી હતા.

તેમની આ સાધનાકીય ઊંચાઈ જોતાં આદ્ય શંકરાચાર્યની પરિભાષામાં તેઓશ્રી જીવન્મુક્ત મહાપુરુષ હતા. શંકરાચાર્યના શબ્દો યાદ આવે છે :

અતીતાનુસન્ધાનં, ભવિષ્યદવિચારણમ્ ।

ઔદાસીન્યમપિ પ્રાપ્તે, જીવન્મુક્તસ્ય લક્ષણમ્ ॥

ભૂતકાળની જોડે અનુસન્ધાન ચિત્તનું નહિ, ભવિષ્યનો કોઈ વિચાર નહિ; પ્રાપ્ત ક્ષણમાં ઉદાસીનભાવ, આ જીવન્મુક્તનું લક્ષણ છે.

કેવા મહાપુરુષની સેવાનો સુયોગ અમને લોકોને મળેલો !”

• • •

“યોગબિન્દુ” (શ્લો. ૧૮૬)માં પૂ. હરિભદ્રસૂરિ મહારાજ કહે છે :

શાન્તોદાત્તત્ત્વમત્રૈવ, શુદ્ધાનુષ્ઠાનસાધનમ્ ।

સૂક્ષ્મભાવોહસંયુક્તં, તત્ત્વસંવેદનાનુગમ્ ॥

યોગિપુરુષના બે ગુણોની ચર્ચા અહીં કરી : ઉદાત્ત મનોદશા અને પ્રશાન્તવાહિતા.

આ બે ગુણોનું દર્શન પૂજ્ય દાદાના જીવનમાં ડગલે ને પગલે થતું.

કોઈપણ આચાર્ય ભગવંતાદિની નિશ્રામાં ક્યાંય પણ અનુષ્ઠાનો થાય, પૂજ્યશ્રીજી મુક્તકંઠે અનુમોદના કરે : જિનશાસન કેવું જયવંતું છે ! આ કાળમાં પણ કેટલાં બધાં અનુષ્ઠાનો સરસ રીતે થઈ રહ્યાં છે !

એ જ રીતે, કોઈપણ સમુદાયના મુનિરાજ મળે, પૂજ્યશ્રીજી તેમને વાત્સલ્યથી બોલાવે. એમના સમુદાયના સમાચાર પૂછે.

પૂજ્યશ્રીની પ્રશાન્તવાહી ભાવદશા પણ એવી કે તેમની ઉપસ્થિતિથી જ ઘણાના સંકલેશો સમી જાય.

એક ઘટના મને યાદ આવે છે :

શ્રી સંઘના અગ્રણીઓમાં મતભેદ પડેલો. અને એને કારણે શ્રી સંઘનાં કાર્યો અટવાઈ જાય. નિર્ણય કોણ લે ? એક નિર્ણય લે તો બીજા એની વિરુદ્ધ પડે.

પૂજ્યશ્રીજીને આ ઘટનાનો ખ્યાલ આવ્યો. પૂજ્યશ્રીજી પર બધાને સરખો આદર. દાદાએ આગેવાનોને ભેગા કરી કહ્યું : ગળી કેરી કરતાં ખટમીઠી કેરીને લોકો વધુ સારી કહેતા હોય છે. તેમ મધુર સંબંધોની વચ્ચેનું આવું ઘર્ષણ તો પ્રસન્ન-કલહ કહેવાય. એને કહેવાય પણ ખટરાગ જ ને ! એ ખટાશથી નુકશાન નથી, જેની આગળ, પાછળ કે સાથે મીઠાશ ભળેલી હોય. સાચો મતભેદ એ આ ખટમીઠી કેરી જેવો છે.

પણ, મનભેદ એ લીંબું જેવો છે, જેમાં નરી ખટાશ જ ભરેલી હોય. દાંત અંબાઈ જાય.

પછી પૂજ્યશ્રી હસતાં હસતાં પૂછતા : તમારે તો મતભેદ જ છે ને, મનભેદ નથી ને ? તો શું છે ? ચાલો, આજે પરસ્પર ક્ષમાપના કરી લો... જે ક્ષમા માગે અને આપે તે જ સાચો સાધક છે ને !

પૂજ્યશ્રીનું આ ટૂંકું ઉદ્બોધન. પણ અસર એવી થઈ કે વર્ષોના મતભેદ પળભરમાં ભુલાઈ ગયા. તે શ્રી સંઘમાં ઉત્સવનું વાતાવરણ રચાઈ ગયું.

અતીતનું અનુસંધાન...

નાગાર્જુન.

પ્રસિદ્ધ બૌદ્ધ ભિક્ષુ.

એક ગામમાં ગયેલા. ચોરા પર ઊતરેલા. સવારે જોયું ત્યારે ખ્યાલ આવ્યો કે તેમનાં પાત્ર કો'ક લઈને જતું રહેલ.

નાગાર્જુન વિચારે છે : બપોરે બાર વાગ્યે ભિક્ષાએ જવું છે. તે સમયની વાત તે સમયે. અત્યારે તેની શી ચિન્તા ?

બાર વાગ્યા સુધી કોઈ આવ્યું નહિ. પાત્ર મળ્યું નહિ. તોય નચિંત. બાર વાગ્યે વગર પાત્રે ભિક્ષા લેવા ઊપડ્યા.

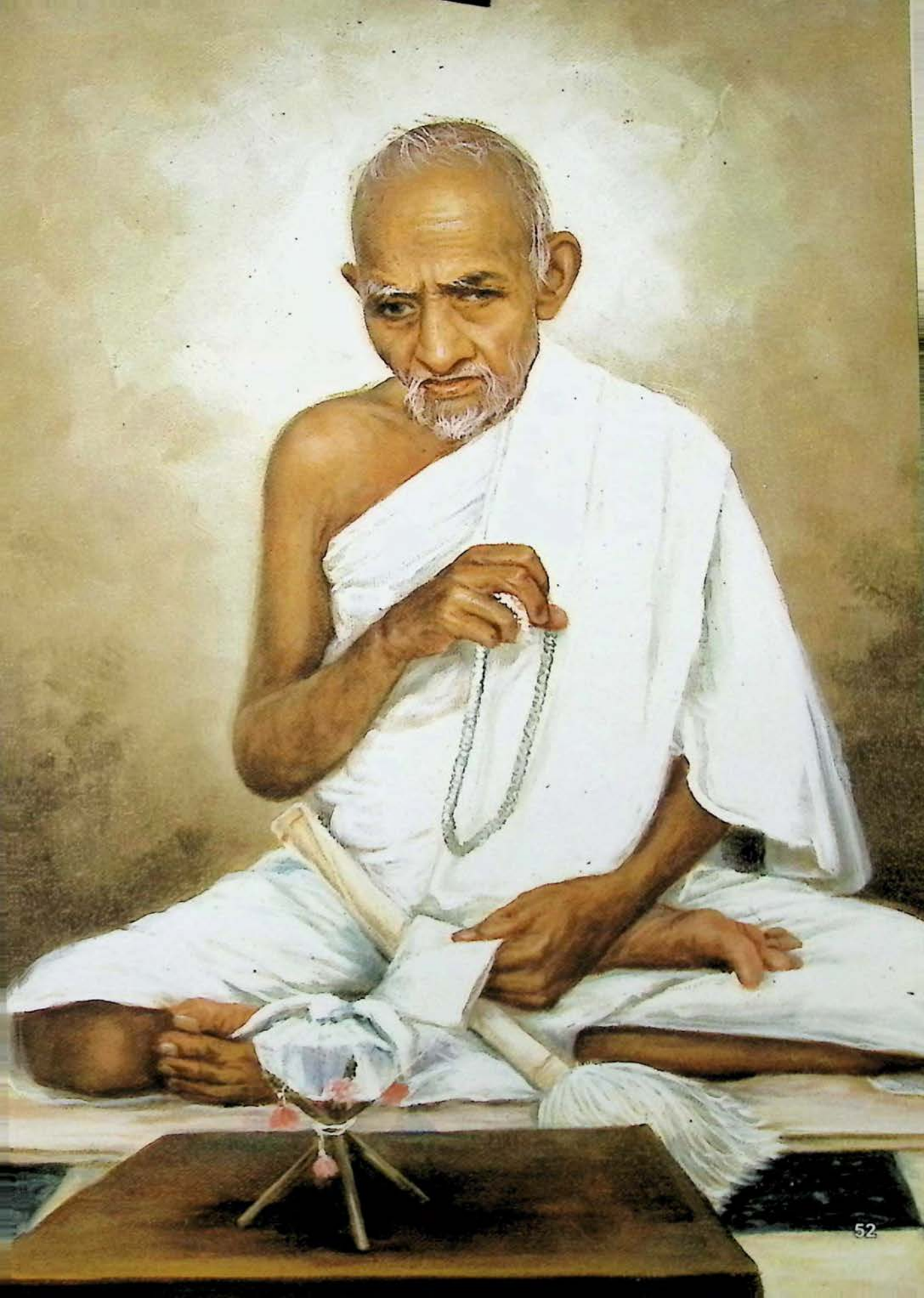
પહેલું જ ઘર એક શ્રીમંત સજ્જનનું હતું. તેઓ નાગાર્જુનને ઓળખી ગયા. અરે, આવા પ્રસિદ્ધ, વિદ્વાન સંત મારે આંગણે ?

પોતાને ત્યાં લાકડાનું પાત્ર નહોતું, સુવર્ણ પાત્ર હતું, રત્ને જડેલું, આપ્યું. નાગાર્જુને એમાં ભિક્ષા લીધી. અને ઉતારા તરફ વળ્યા.

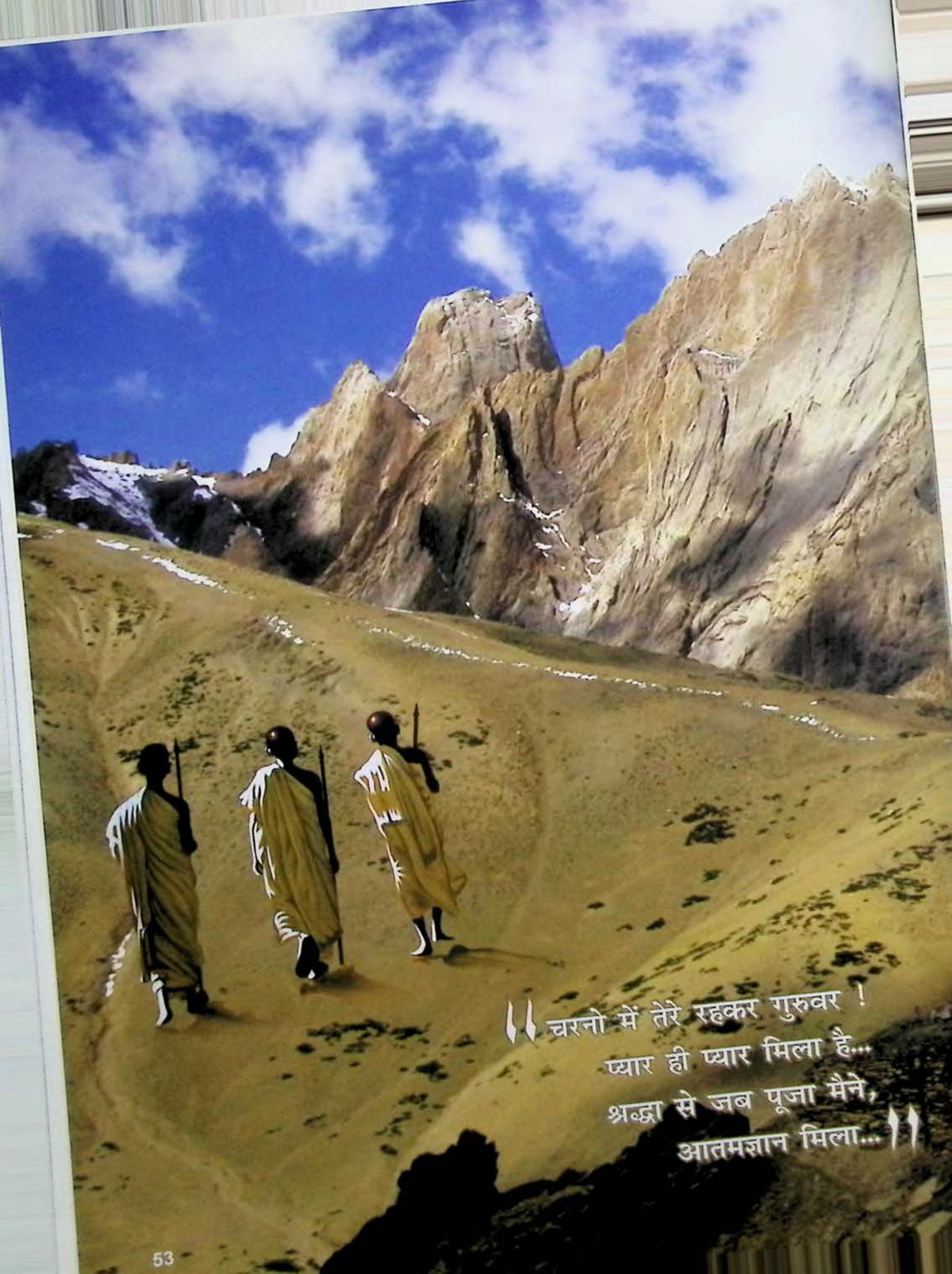
એક ચોરની નજર આ પાત્ર પર પડી. ચોંક્યો. બાબાજી પાસે આવું પાત્ર ? તેણે એ પાત્ર ઉઠાવવાનો વિચાર કર્યો. ઉતારામાં એક બારીની પાછળ લપાઈને બેઠો. બાબાજી સૂઈ જાય તો ઉઠાવીને 'ગચ્છંતિ' કરી જાઉં.

નાગાર્જુનને એ ખ્યાલ. તેમણે ભોજન કરીને પાત્ર ચોર તરફ ઉછાળ્યું : લે ભાઈ, લઈ જા ! મારે તો હવે કાલની વાત કાલ. તારે જોઈએ છે ને ? લઈ જા !

ચોર સ્તબ્ધ. પ્રભાવિત.

॥ चरनो में तेरे रहकर गुरुवर !
प्यार ही प्यार मिला है...
श्रद्धा से जब पूजा मैंने,
आत्मज्ञान मिला... ॥

‘આ મારગ છે સાતાનો...’

પૂજ્યપાદ, વર્ધમાનતપોનિધિ, પ્રખર
શાસનપ્રભાવક આચાર્ય ભગવન્ત શ્રીમદ્ વિજય
ભુવનભાનુસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ ‘દિવ્ય
દર્શન’ સાપ્તાહિકમાં ‘ભદ્રસૂરીશ્વર જિનવાણી
સૂત્ર’ શીર્ષકથી એક લેખમાળા ચલાવેલી. દરેક
લેખમાં પૂજ્યશ્રીજીના ચિંતનના કે કોઈ પ્રસંગે
તેઓશ્રીએ ઉચ્ચારેલા વચનના અંશને કેન્દ્રમાં
રાખી સંવેદનની આસ્વાદ્ય સામગ્રી પીરસાયેલી.

પ્રસ્તુત છે તેમાંથી થોડીક વાનગી :

નવ્વાણું વર્ષની જૈફ વય.

થાપાના ફેક્યરને કારણે વર્ષોથી ચત્તા ને ચત્તા સૂતા રહેવાનું. પડખું પણ બદલી શકાય નહિ. શરીરની આવી પરિસ્થિતિમાં પણ પૂજ્યશ્રીજીને કો'ક ભાવુક સાતા પૂછતો ત્યારે સાહેબજી પોતાના નિત્યના સંગાથી સ્મિતને મુખ પર રેલાવતાં કહેતા : દેવ-ગુરુ પસાય. અને પછી ઉમેરતા : ભાઈ, આ માર્ગ જ સાતાનો છે. પ્રભુના માર્ગે અસાતા હોય જ ક્યાંથી ?

આપણી પરંપરામાં ઉચ્ચારાતા સુખસાતા શબ્દનું નિર્વચન ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રની લક્ષ્મીવલ્લભીય ટીકામાં આ રીતે થયું છે : સુખસ્ય વૈષયિકસ્ય શાતઃ તદ્ ગતસ્પૃહાનિવારણેન અપનયનં સુખશાતઃ । (૨૧/૨૧)

વૈષયિક સુખોની સ્પૃહા ગઈ એટલે સુખસાતા. પ્રભુના માર્ગમાં છે આનન્દ જ આનન્દ.

મઝાની વાત એ છે કે બીજા સ્થળે મંજિલ મળે એનો આનંદ રહેતો હોય છે. સંઘયાત્રામાં ચાલનાર યાત્રિકને તંબુઓનું નગર દેખાય ત્યારે આનંદ આવે... આનંદ મંજિલની પ્રાપ્તિનો. પ્રભુના માર્ગની વિશેષતા એ છે કે અહીં માર્ગમાં ચાલવાનો આનંદ છે. ચાલો ને ફેશ થઈ જાવ !

પૂજ્યશ્રીજી આ જ લયમાં કહેતા કે પ્રભુના માર્ગમાં અસાતા હોય જ ક્યાંથી ?

ઈતિહાસની સફરે...

સંત.

રક્તપિત્તીયા દર્દીઓની સેવા કરે.

ભક્તે કહ્યું : બાબા, બીજું બધું કરો. પણ આ તમે ન કરો. જો આ સેવા કરતાં તમને રક્તપિત્ત લાગુ પડી ગયો તો... ?

બાબા હસ્યા. એ હાસ્યમાં જ ઉત્તર હતો કે ભાઈ ! જે ક્ષણે જે ઘટના ઘટશે એને જોવાની છે. ઘટના ઘટના હશે. હું હું હોઈશ.

અને, આખરે એ જ બન્યું. સંતને કોઢનો રોગ થયો. લોહી-પરુ ક્યાંક નીકળે. માખીઓ બણબણે. પણ ચહેરા પર હાસ્ય એ જ.

ભક્ત થોડા સમય પછી આવ્યો. જોઈને આત્મો થઈ ગયો : બાબા, આ શું ? બાબાએ હસતાં હસતાં કહ્યું : પ્રભુની કૃપા.

અરે, આમાં પ્રભુની કૃપા કઈ ? રોગ ફેલાઈ ગયો છે આટલો બધો...

બાબાએ કહ્યું : શરીરમાં અંદર ગંદકી છે એમ હું લોકોને કહેતો. સમજાવતો કે અંદર કચરા સિવાય શું છે ? અને છતાં મારો દેહરાગ - દેહાધ્યાસ શિથિલ નહોતો. આજે પ્રભુની એવી કૃપા થઈ કે મારું બોડી અટેચમેન્ટ ખરી પડ્યું. આ દેહાધ્યાસથી મુક્તિ પ્રભુકૃપાએ આપી ! આત્માર પ્રભુ, તારો !

ભક્ત શું બોલે ?

એ સંતને પ્રણામી રહ્યો.

ખોટનો ધંધો કરાય ?

એકવાર પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવે મને પૂછેલું : દીક્ષા પહેલાં તું વેપારીનો દીકરો હતો ને ? મેં કહ્યું : હા, જી. મને ખ્યાલ ન આવ્યો કે ગુરુદેવ વાતને કઈ બાજુ લઈ જવા માગે છે.

ત્યાં દાદાએ બીજો પ્રશ્ન કર્યો : વેપારીનો દીકરો ખોટનો ધંધો કરે ? મેં કહ્યું : ના, જી.

પોતાના પ્રશ્નો પરથી રહસ્યનો પડદો ઉઠાવતાં, વહાલથી પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું : બીજાના દોષ જોવા તે ખોટનો ધંધો કે નફાનો ? મેં કહ્યું : ખોટનો ધંધો. ‘તો આપણાથી એ થાય ?’

થોડાક ઊંડા પૂજ્યશ્રી ઊતર્યા : ધાર કે કોઈ મહાપુરુષ છે કે પ્રતિષ્ઠિત સાધુ ભગવંત છે. આપણને એમનામાં કોઈક દોષ દેખાય તો આપણને કેટલું બધું નુકશાન થાય એ તને ખબર છે, દીકરા ?

તેમણે કહ્યું : તને એમ થાય કે આવા મોટા પુરુષમાં પણ જો ક્રોધ વગેરે છે, તો મારામાં ક્રોધ હોય તો શો વાંધો ? બોલ તો, આ કેવડું મોટું નુકશાન ? પછી તારામાં રહેલ દોષ પ્રત્યે તને જે તિરસ્કાર પેદા થવો જોઈએ એ નહિ થાય. અને પરિણામે, તું એ દોષનો શિકાર બની જઈશ.

વહાલથી તેઓશ્રી મને સમજાવતાં રહ્યા : બીજા કોઈમાં દોષ ન હોય અને છતાં અનાદિ સમયથી આપણને વળગેલી દોષદૃષ્ટિ એ જોતી હોય તેવું બની શકે. પણ ધારો કે કોઈનામાં દોષ હોય તો પણ એ વ્યક્તિ પર તિરસ્કાર કેમ થાય છે ? અહીં જ આપણા ચિંતનમાં રહેલી ખામી નજરે પડે છે. ધારો કે કોઈક પરિચિત વ્યક્તિ, હૃષ્ટપુષ્ટ હોવા છતાં, કેન્સર જેવા રોગથી પીડિત છે એ સમાચાર આપણને મળે ત્યારે આપણા કંઠેથી સહાનુભૂતિનો સ્વર રેલાતો હોય છે : અરે, એમને કેન્સર થઈ ગયું ?

દાદાએ મને પૂછ્યું : ત્યાં સહાનુભૂતિ છલકાય છે એ બરોબર છે. આવી જ સહાનુભૂતિ દોષોનું કેન્સર કો'કને થયું છે આ સમાચાર સાંભળ્યા પછી કેમ નથી થતી ?

મેં કહ્યું : દાદા ! આપે તો મને સાચે અદ્ભુત વાત સમજાવી. દાદા ! મારા પર એવો શક્તિપાત કરો કે હું બીજાના દોષોને ક્યારેય જોનારો ન બનું...

દાદાએ વહાલથી પોતાનો હાથ મારા મસ્તક પર મૂક્યો.

અતીતમાં ડોકિયું...

પ્રભાશંકર પટ્ટણી.

ભાવનગર રાજ્યના દિવાન. બહુ જ કુશળ વ્યક્તિત્વ.

એકવાર તેઓ પોતાના બંગલે બેસીને રાજ્યકાર્ય કરી રહ્યા હતા, ત્યાં એક જ્ઞાતિજન આવ્યો. એણે રોષપૂર્વક કહ્યું : શું તમારે અમને ગરીબોને મારી નાખવા છે ? તમે લોકોએ હમણાં જે ઠરાવ કર્યો તે ગરીબોને હેરાન-પરેશાન કરી મૂકે તેવો છે.

પ્રભાશંકરજીએ કહ્યું : ભાઈ, તમારી વાત સાચી છે. એ ઠરાવ બરોબર નથી. ફરી કારોબારી મળશે ત્યારે હું તમારા બધા વતી એ ઠરાવનો ભારોભાર વિરોધ કરીશ. અને ઠરાવ રદબાતલ કરાવવા મારાથી બનતું બધું જ કરીશ.

વાત ત્યાં પૂરી થઈ જવી જોઈતી હતી. પણ પેલા ભાઈ ગુંદરિયા હતા. તેમની એની એ વાત તેઓ રિપીટ કરતાં જ રહ્યા... અઢી કલાક સુધી તેમણે આ વાત અંગે રોષ પ્રગટ કર્યા જ કર્યો. છેવટે ગયા.

પ્રભાશંકરજીનો પુત્ર ત્યાં જ બેઠેલ. તેને આ વધુ પડતું લાગેલું. બાપુજીએ પેલાને હૈયાધારણ આપી. પાંચ મિનિટમાં વાત પૂરી થઈ જવી જોઈતી હતી, એને બદલે અઢી કલાક આ માણસે લીધા... પણ મર્યાદાશીલ યુવાન હતો એ. પિતાની હાજરીમાં કશું બોલી ન શક્યો.

પિતા એની અકળામણ પારખી ગયા. કહ્યું : ભાઈ, આપણા લંગડા માળીને બોલાવી લાવ તો. મારે એને ઠપકો આપવો છે. આપણે બગીચામાં જઈએ ત્યારે તો એ લંગડાતી ચાલે સલામ ભરવા આવે છે, પણ ગઈકાલે તો આપણા મહારાજા આપણો બાગ જોવા આવેલ અને ત્યારે પણ એ માળી લંગડાતી ચાલે સલામ ભરવા આવેલો. મારે એને કહેવું છે કે ભાઈ ! મહારાજા આવે ત્યારે લંગડાતી ચાલે ચલાય ? કેવું ખરાબ લાગે ?

દીકરો વિચારમાં પડી ગયો. લંગડો માળી બહુ જ કુશળ હતો બાગાયતમાં. પણ એ લંગડો હતો તો લંગડાતી ચાલે જ ચાલે ને ! સ્વસ્થ ચાલે એ કઈ રીતે ચાલી શકે ?

એના મુખ પરથી એનો વિચાર કલ્પી પિતાએ કહ્યું : ભાઈ, માળી પગનો લંગડો છે. એમ પેલો ભાઈ આવેલો તે જીભનો લંગડો હતો. હવે બોલ, એનો વાંક હતો ખરો ?

પુત્રને ઉત્તર મળી ગયો.

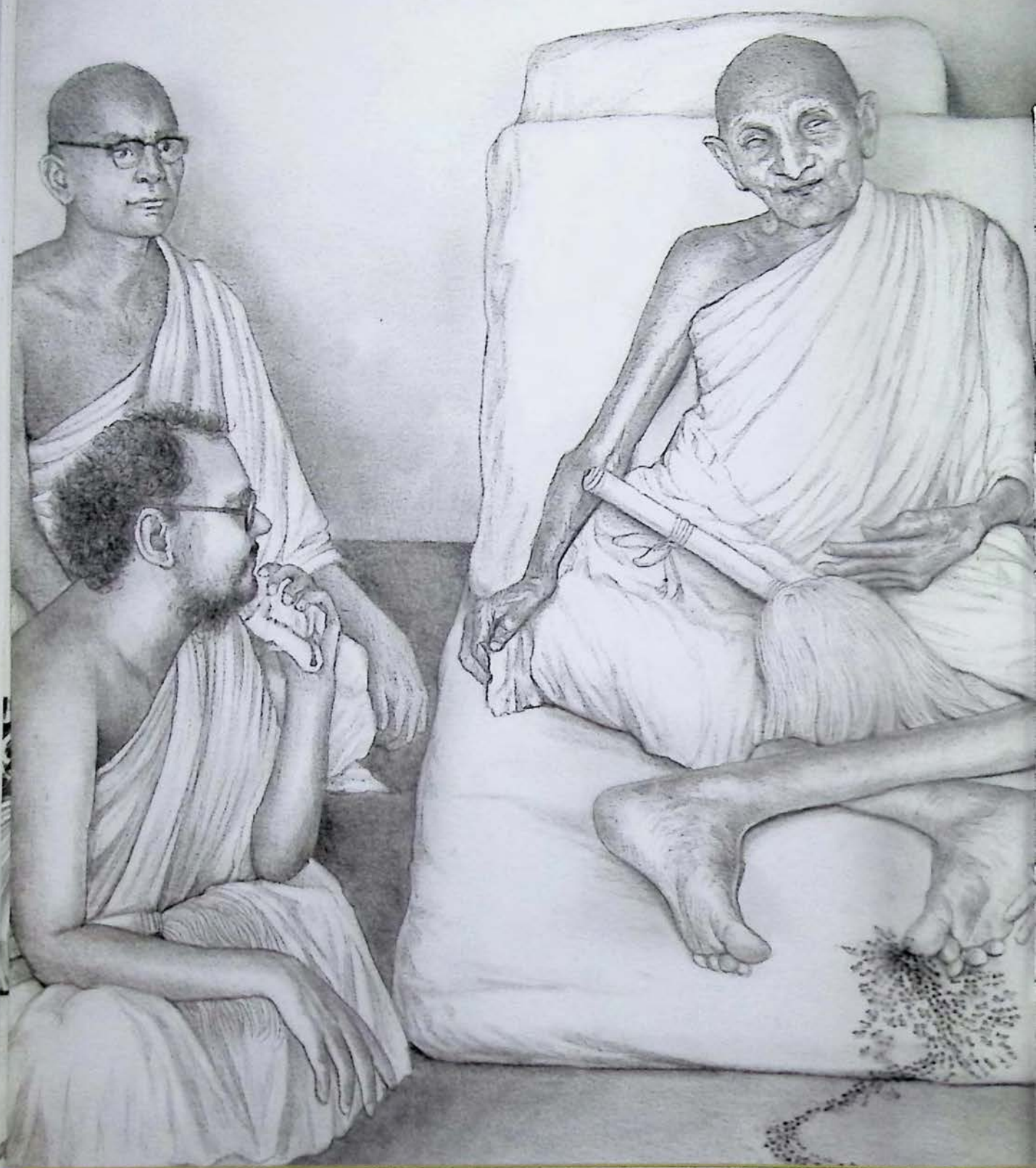
પૂજ્યપાદ દાદાગુરુદેવશ્રીની જોડે મુનિશ્રી યશોવિજયજી

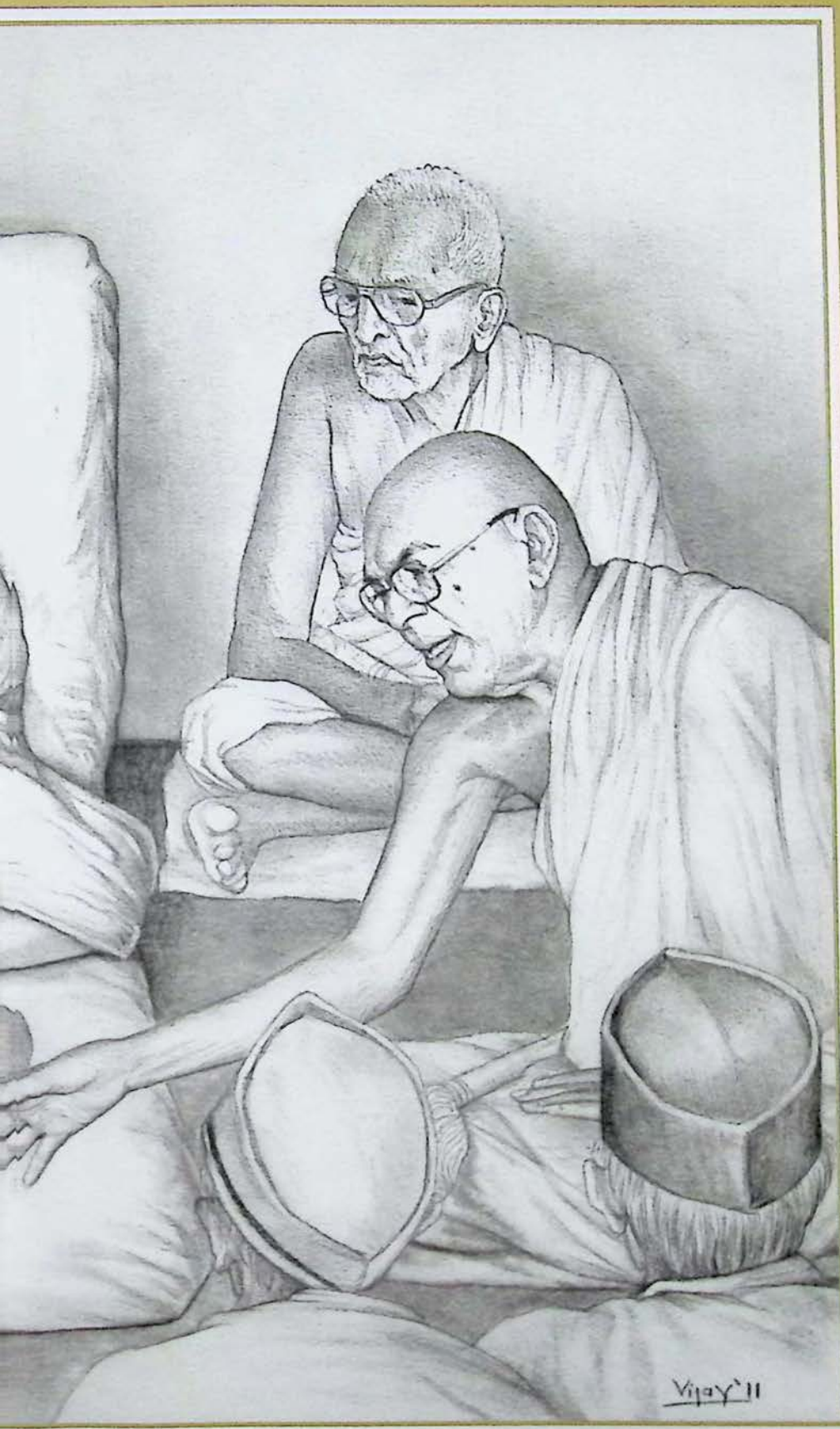

पार्श्वलक्ष्मणम : राधनपुर

ક્ષણ-ક્ષણની જાગૃતિ

ક્ષણો ક્ષણો પ્રભુને સ્મરે તે ભક્ત. ક્ષણ ક્ષણની જાગૃતિ જેની પાસે હોય તે સાધક. પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રી ભક્તિયોગાચાર્ય પણ હતા અને સાધનાચાર્ય પણ હતા.

ક્ષણ-ક્ષણનું પ્રભુસ્મરણ અને ક્ષણ-ક્ષણની જાગૃતિ તેઓશ્રીના જીવનમાં સતત દેખાયા કરતા.

પ્રભુસ્મરણ માટે હતો જપયોગ તેઓશ્રીની પાસે. રાતના અગિયાર વાગ્યે અમે કહીએ : સાહેબજી, હવે શરીરને આરામ આપો. પૂજ્યશ્રીજી કહેતા : હવે થોડું જ ગણવાનું બાકી છે. રોજ પાસે રહેનાર અમને ખ્યાલ હતો કે એ થોડો સમય દોઢ કલાકથી ઓછો નહિ જ હોય.

નવકારવાળી પણ કેટલી ગણવાની ? દાદાએ એક નિયમ રાખેલો : જે માળા શરૂ થઈ એ બંધ નહિ કરવી. ગણિપદ પ્રાપ્ત થયા પછી 'વર્ધમાન વિદ્યા'નો જાપ શરૂ થયો. આચાર્યપદ - પ્રાપ્તિ પછી સૂરિમંત્રનો જાપ ચાલુ થયો. પણ એ વખતેય વર્ધમાન વિદ્યા સાથે આગળની બધી માળાઓ ચાલું.

આંખો ગયા પછી વિચાર્યું કે હવે સમય વધુ મળશે. નક્કી કર્યું કે આગળની બધી માળાઓ ઉપરાંત વીસ બાંધી નવકારમંત્રની માળાઓ ગણવી.

છેલ્લે, સો વરસની વય પછી, શરીર અસ્વસ્થ થયું અને બીજું ગણવાનું નહોતું થઈ શકતું ત્યારેય પૂરો દિવસ નમસ્કાર મહામંત્રનો જાપ ચાલુ રહેતો.

સામાન્યતયા તેઓશ્રી કયો જાપ રોજ કરે છે કે કયાં સ્તોત્રોનો પાઠ હંમેશા કરે છે તેની વાત ક્યારેય કરતા નહિ. પરંતુ છેલ્લા દિવસોમાં એકવાર મારા પ્રશ્નનો ઉત્તર આપતાં તેઓશ્રીએ કહેલું : નિદ્રામાં ન હોઉં ત્યારે સતત નવકાર મન્ત્રનો જાપ મારો ચાલ્યા કરે છે. વર્ષોનો જપ એક અભ્યાસ બની ગયેલો. અને આપણે અનુમાન કરી શકીએ કે દેખીતી નિદ્રિત અવસ્થામાં પણ તેઓશ્રીનો અન્તર્મુખ જાપ અખંડ જ રહેતો હશે.

આ તો થઈ ક્ષણ-ક્ષણના સ્મરણની વાત.

ક્ષણ-ક્ષણની જાગૃતિ પણ એવી જ હતી. પંચવિંશતિકા ગ્રન્થમાં ઉપાધ્યાય યશોવિજય મહારાજે જાગૃત સાધકોને બહિર્ભાવમાં સુષુપ્ત બતાવ્યા છે; પૂજ્યશ્રીજી ખરેખર બહિર્ભાવથી પરાક્રમુખ બનેલ મહાપુરુષ હતા. (જાગ્રત્યાત્મનિ તે નિત્યં, બહિર્ભાવેષુ શેરતે । ઉદાસતે પરદ્રવ્યે, લીયન્તે સ્વગુણામૃતે ॥)

• • •

આ. ભ. ભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા અને આ. ભ. કીર્તિસાગરસૂરીશ્વરજી મહારાજા બન્ને મહાપુરુષો પોતાના શિષ્ય પરિવાર સાથે જૂનાડીસામાં બિરાજમાન હતા.

આ.ભ. કીર્તિસાગરસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના સ્વાસ્થ્યમાટે પાટણથી ડૉ.રાવલને બોલાવવામાં આવેલા. આ.ભ.ને તપાસ્યા, દવા વગેરે લખી આપ્યા પછી શ્રાવકોએ કહ્યું કે અહીં એક બીજા વયોવૃદ્ધ આ. ભ. છે ત્યાં પણ પધારો. પૌષ્ઠશાળાથી ડૉ. ઉપાશ્રયે આવ્યા. દાદાગુરુદેવને તપાસ્યા. ખાસ કોઈ તકલીફ ન હતી પણ રાજકોટના ચોમાસામાં ફેક્યર થયું ત્યારથી દાદાગુરુદેવ પડખું બદલી શકતા ન હતા. આ કારણે બેઠકના ભાગની ચામડી આળી બની જતી. ડૉ. રાવલે કેટલીક દવા લખી આપી. બીજા દિવસથી દવા શરૂ કરી.

ત્રીજા દિવસે સવારે પ્રતિક્રમણના સમયે કહે : “હજુ મારો જાપ પૂરો થયો નથી. માળા ફરતી નથી.” પ્રતિક્રમણ, પડિલહેણ, દર્શનાદિ કરાવ્યા. પરચક્રખાણ પારવા કહ્યું. દાદાગુરુદેવ કહે: પહેલા જાપ પૂરો કરવાનો પછી જ પરચક્રખાણ. બાર વાગે પરચક્રખાણ પાર્યું. એ પછીના દિવસે પણ એવું જ થયું ત્યારે દવા ઉપર શંકા ગઈ. ડોક્ટરને પૂછ્યું તો કહે : હા, આમાં ઘેનનું તત્ત્વ આવે છે. દવા બંધ કરી અને પુનઃ રાત્રે ૧૨ થી ૪ નો અખંડ જાપ ચાલુ થયો.

ઈતિહાસને ઝરુખેથી...

હરિભાઈ પટેલ.

ઝોટાણા (જિ. મહેસાણા)ના અગ્રણી સદ્ગૃહસ્થ.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી ઝૂંકારસૂરિ મહારાજના વિ.સં. ૨૦૧૪ના ઝોટાણા ચાતુર્માસમાં રોજ પ્રવચન સાંભળવા આવે. તેઓ સતત મૌનમાં રહેતા. અને તેમના ગુરુએ તેમને આપેલ મન્ત્રનો તેઓ અખંડ જાપ કર્યા કરતા.

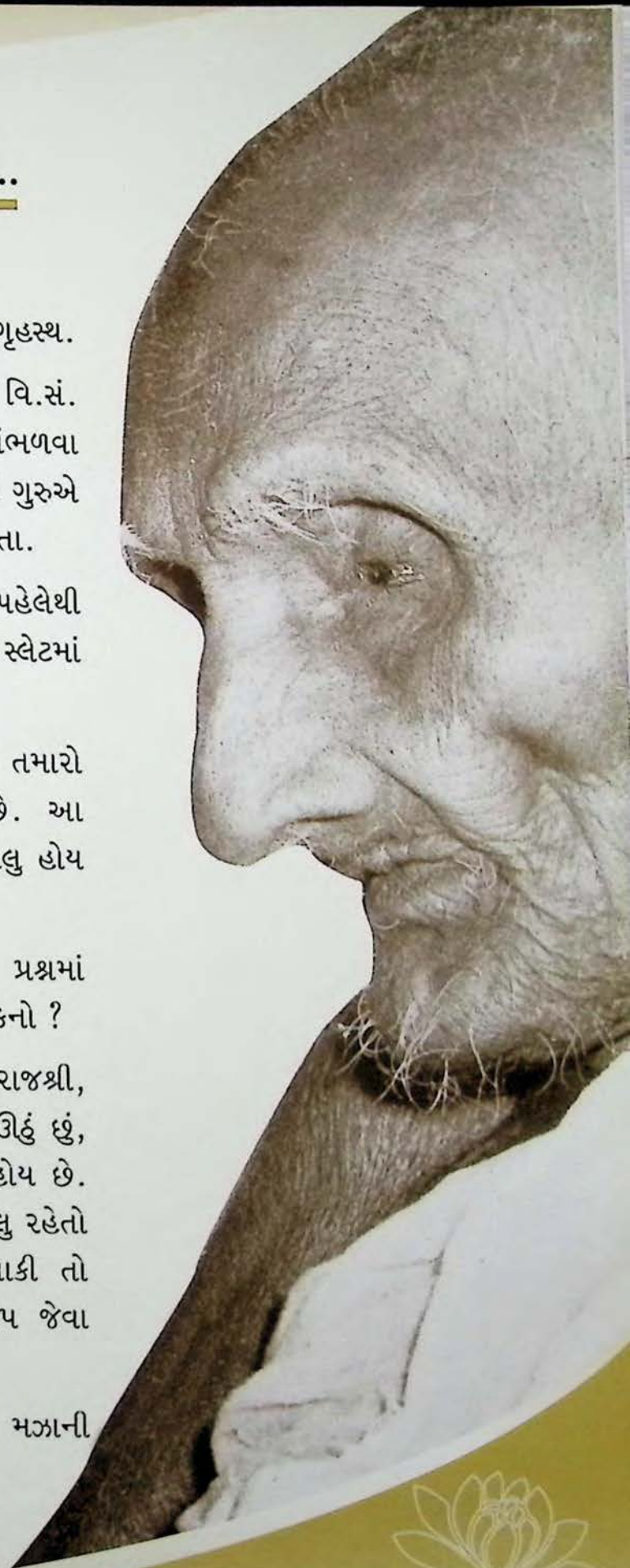
એક દિવસ બપોરે ગુરુદેવશ્રીનો સમય પહેલેથી માગી તેઓ આવ્યા. સ્લેટ-પેન જોડે જ. સ્લેટમાં લખીને પ્રશ્ન પૂછે. ગુરુદેવ તેનો ઉત્તર આપે.

છેલ્લે ગુરુદેવશ્રીએ પૂછ્યું : હરિભાઈ, તમારો જાપ અખંડ ચાલે છે એ મને ખબર છે. આ અજપાજપ જાપ તમે રાત્રે સૂઈ જાવ ત્યારે ચાલુ હોય છે ?

હું બાજુમાં જ હતો. મને પણ આ પ્રશ્નમાં દિલચસ્પી જાગી : શો ઉત્તર હશે આ નમ્રસાધકનો ?

તેમણે સ્લેટમાં લખીને કહ્યું : મહારાજશ્રી, શિયાળાની રાત્રે બે-ત્રણ વાર બાથરૂમ માટે ઊઠું છું, ત્યારે ઊઠવાની પહેલી ક્ષણે એ જાપ ચાલુ હોય છે. એટલે એમ માનું છું કે કદાચ ઊંઘમાં જાપ ચાલુ રહેતો હશે. પણ આ તો મારું અનુમાન છે. બાકી તો ઉપરવાળો જ જાણે શું છે તે. અથવા આપ જેવા જ્ઞાનિપુરુષો જાણે.

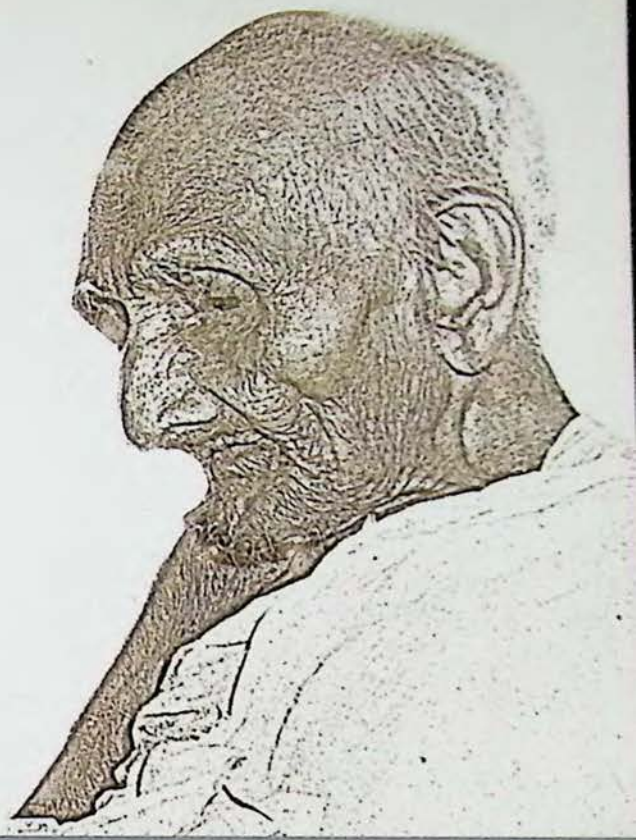
સાધકના પ્રત્યુત્તરમાં ડોકાતી આ કેવી મઝાની નમ્રતા !

ઐસા ચિદ્દરસ દિયો ગુરુમૈયા,
પ્રભુસે અભેદ હો જાઉં મેં,
સબ અંધકાર મિટા દો ગુરુમૈયા,
સમ્યગ્ દર્શન પાઉં મેં...

અનાસક્તિ

પૂજ્યપાદ, વર્ધમાન તપોનિધિ આચાર્ય ભગવન્ત શ્રીમદ્ વિજય ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવના જીવનની અનાસક્તિના પાસાને એક જગ્યાએ ઉદ્ઘાટિત કરેલ છે. તેઓશ્રીના જ શબ્દોમાં -

“પરમઉપકારી, આરાધ્યપાદ, દાદાગુરુદેવ આચાર્ય ભગવન્ત શ્રીમદ્વિજય સિદ્ધિ-સૂરીશ્વરજી મહારાજાની નિશ્રામાં લગભગ પચીસ મુનિવરો તે વખતે અમદાવાદમાં હતા.

ગોયરી (ભોજન) માંડલી વખતે પૂ. આ. ભ. ભદ્રસૂરિ મહારાજા મુખ્ય નિયામક હતા. તેઓશ્રીએ બધા જ મુનિવરોને જે કંઈ જરૂરી અને હિતકર હતું તે આપ્યું. પોતાને માટે ખાસ કંઈ ન રાખ્યું.

મુનિવરોએ તેમના માટે ગોયરી લાવવા કરેલી વિનંતી તેમણે સસ્મિત નકારી વહેંચતાં જે થોડું વધેલું તેનાથી એકાસણું કરી લીધું.

પછી જાણવા મળ્યું કે આ તેમનો નિત્ય ક્રમ છે. ગોયરી વહેંચતાં જે થોડું વધેલું હોય તેનાથી જ એકાસણું કરવું.

તેઓશ્રીની આ નિરીહતા, ઉદારતા, સંતોષવૃત્તિ આદિ ગુણોની અનુમોદના થઈ.”

આવો જ એક અનુભવ પૂ. દાદા ગુરુદેવશ્રીના વિદ્વાન પ્રશિષ્ય પંચાસપ્રવર શ્રી ચરણ વિજયજી મહારાજ સાહેબે જણાવેલ છે. તેઓશ્રીના જ શબ્દોમાં -

“પૂજ્ય ગુરુદેવ સાથે અમે માંગરોળ (સૌરાષ્ટ્ર) બાજુ વિહારમાં હતા. એક દિવસ સાહેબજીને જોરદાર તાવ આવ્યો. તે સમયે પૂજ્યશ્રીજી મહિનામાં પાંચ તિથિએ ઉપવાસ, પાંચ તિથિએ લુખ્મી નીવી અને બાકીના વીસ દિવસોમાં એકાસણાં કરતા હતા.

પૂજ્યશ્રીને તાવ જોરદાર હતો. દવાના વિરોધી પૂજ્યશ્રી સામાન્ય સંયોગોમાં દવા લે નહિ. કહે : લંઘનં પરમૌષધમ્... પેટમાં બગાડ હશે તો તાવ આવ્યો હશે. ૧-૨ દિવસ પ્રવાહી લઈશું એટલે મટી જશે.

આમ, બે દિવસ એકાસણાંમાં માત્ર પ્રવાહી વપરાયું. ત્રીજા દિવસે તિથિ આવી. અમે કહ્યું : સાહેબજી, આજે તાવ જેવું છે. એકાસણાથી ઓછું તો આપ કરવાના જ નથી. પણ કૃપા કરી આજે લુખ્મી નીવી ન કરશો. એકાસણું જ કરશો. જેથી ચા-દૂધ જેવું પ્રવાહી આપ લઈ શકશો.

પણ આ તો મહાપુરુષ પોતાના નિયમમાં અડગ. ગંગાસતી કહે છે આવા મહાપુરુષો માટે : ‘મેરુ રે ડગે રે, જેનાં મન ના ડગે...’ સુભાષિતકાર આવા મહાપુરુષોનાં હૃદયને ‘વજ્રાદિપિ કઠોરાણિ’ અને ‘મૃદૂનિ કુસુમાદિપિ’ કહે છે એ યથાર્થ જ છે તેમ તે દિવસે લાગ્યું. પોતાના માટે બાંધછોડ ન કરનાર, બહારથી કઠોર લાગતા આ મહાપુરુષોનાં હૃદય ભીતરથી, બીજાઓ માટે, ફૂલ કરતાંય વધુ કોમળ હોય છે.

પૂજ્યશ્રીજીએ તે દિવસે તેમના કમાનુસાર આવતી લુખ્મી નીવી જ કરી.. અને તાવને ભાગવું પડ્યું ! એય સમજે કે અહીં કુટ, જ્યુસ કે ચા-દૂધ મળે તેમ નથી !”

• • •

પૂજ્યશ્રીજીની તપશ્ચર્યાનો ઉપરોક્ત ક્રમ પંચાસી વર્ષની વય સુધી અખંડ ચાલ્યો. ત્યારબાદ શરીર અત્યંત શિથિલ બનતાં ડૉક્ટરોની સૂચનાથી બેસણું કરવાનો નિયમ રાખ્યો. નેવું વર્ષની વય પછી, માત્ર પ્રવાહી અને એ પણ એક સાથે વધુ ન લઈ શકાતું હોઈ છૂટું કરવું પડ્યું. પરંતુ પંચાણું વર્ષની વય સુધી ચૌદશનો ઉપવાસ તો ચાલુ જ રહેલો...

અતીતનું અનુસન્ધાન...

એક રાજાએ પોતાનાં ગામોમાં બુદ્ધિશાળી લોકો કેવા છે એ જાણવા એક એક બકરી એક એક ગામમાં મોકલી. અને જોડે સંદેશ મોકલાવ્યો : બકરીનું વજન માપીને તેને મોકલી છે. બે-પાંચ મહિને કે ગમે ત્યારે અમે એ બકરીને પાછી મંગાવીએ ત્યારે તમારે મોકલી દેવાની. પણ એનું વજન ન ઘટેલું હોવું જોઈએ. ન વધેલું હોવું જોઈએ.

હવે બકરીની આગળ તમે પૂરતું ઘાસ નાખો તો એ ખાધા જ કરે. અને એમ વજન વધી જાય. ઓછું ખાવાનું આપો તો તેનું વજન ઘટવા લાગે.

શું કરવું ?

એક ગામમાં હોંશિયાર માણસ હતો. એણે એક સરસ યુક્તિ કરી. બકરીને જ્યાં બાંધવાની હતી ત્યાં સિંહનું મોટું ચિત્ર મૂકી દીધું. સાક્ષાત્ સિંહ સામે આવતો હોય તેવું લાગે. હવે બકરી ત્યાં બંધાઈ ગઈ. ઘાસ પૂરતું નાખવામાં આવે. ઘાસ ખાય એટલે વજન ઘટે નહિ, અને સિંહને જુએ એટલે વજન વધે નહિ : ભયને કારણે.

મહાત્માઓ ગોચરી વાપરે, પણ કર્મબંધ ન થાય એનું કારણ આ.. કે તેમને રસાસક્તિ હોતી નથી.

॥ जिन के रक्षक गुरु धनी, सके काहि करि और । ॥
॥ हरि रुठे गुरु शरन है, गुरु रुठे नहि ठौर ॥ ॥

નિઃસ્પૃહતાની ચુંબકીય તાકાત

મહાપુરુષોની માત્ર ઉપસ્થિતિ શું કરી શકે છે એનું એક જવલંત ઉદાહરણ પૂજ્યપાદશ્રીના જીવનની આ ઘટનામાં દેખાય છે.

વિ.સં. ૨૦૧૨નું ચાતુર્માસ પાટણ, નગીનદાસ મંડપમાં. તે દિવસોમાં મંડપના નવીનીકરણની વાતો ચાલે. એ માટે ફંડ એકઠું કરવા માટે એક મીટિંગ પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવશ્રીની નિશ્રામાં મળી.

શરૂઆતમાં કોઈ મેળ જ ન જામે. ફંડમાં કોઈ લખાવવા તૈયાર નહિ. ક્યારેક આંકડો આવે તો શરૂઆતનો આંકડો જ સાવ નાનો આવે. લોકો નિરાશ થઈ ગયા કે આ સંઘ કાશીએ શી રીતે પહોંચે ?

પૂજ્યપાદશ્રીજીએ એક જ વાક્ય ઉચ્ચાર્યું : તમે થોડો વિચાર મનોમન કરો; હું થોડો મારો જાપ કરી લઉં છું.

પૂજ્યપાદશ્રીજીનો નમસ્કાર મહામન્ત્રનો જાપ શરૂ થયો. લોકોને તો એમકે એક કે બે નવકારવાળી પૂજ્યશ્રી ગણશે. પણ પૂજ્યશ્રીજીનો જપયજ્ઞ દોઢેક કલાક સુધી ચાલ્યો.

અને કોણ જાણે કેવો ચમત્કાર સર્જાયો કે પૂજ્યપાદશ્રીજીએ માળા નીચે મૂકી, અને ફટાફટ આંકડા બોલાવા માંડ્યા. લોકો બધા નવાઈમાં ડૂબી ગયા.

આ ચમત્કાર હતો પૂજ્યપાદશ્રીજીની નિશ્ચાનો. આ મહાપુરુષનાં પવિત્ર આન્દોલનોનો.

પડદા પાછળનું કારણ તો એથીય મઝાનું હતું : પૂજ્યશ્રીજી પરમનિઃસ્પૃહી હતા. કામ કેવું થાય, કઈ રીતે થાય; કૃતિત્વનો બોજ એમને પોતાના શિર પર લેવો જ નહોતો. પરમસત્તાને મંજૂર હોય તેમ થાય.

અને આ નિઃસ્પૃહતામાં એક ચુંબકીય તાકાત છે, જેની વાત સ્તવનાકારે આ શબ્દોમાં મૂકી છે :

જે જન અભિલષે રે,
તેહથી તે દૂર ભાગે;
તૃણ સમજે ગણે રે,
તેહને નિત્ય રહે પાસે..

પૂજ્યશ્રીજીએ કાર્યનો બોલ પ્રભુની કોર્ટમાં ફેંકી દીધેલો. અને પ્રભુ જે ઉત્તર આપે તે તો મઝાનો જ હોય ને !

પ્રતિષ્ઠિત સંત રાજર્ષિ ભર્તૃહરિ અને ગોપીચંદ.

સંન્યાસી બની સાધના માટે વિહરવા લાગ્યા.

એક નિર્જન જગ્યાએ આવેલું મંદિર. બાજુમાં નાની ધર્મશાળા. ફળોથી લચેલ વૃક્ષો બાજુમાં ને પડખે જ નદી વહ્યા કરે.

સાધના માટે આદર્શ સ્થળ તેમને આ લાગ્યું. બેઉ ત્યાં રહી સાધના કરવા લાગ્યા. તેમાં એક માણસ ત્યાં ભૂલો પડી ગયો. બંનેને જોતાં પ્રભાવિત થયો. દર્શન કરીને ગયો. કાગને બેસવું ને ડાળને પડવું એ ન્યાયે તેના મનની ઈચ્છા પરિપૂર્ણ થઈ. એણે તો વાત ચલાવી કે ફલાણા મંદિરમાં હિમાલયના જોગંદર આવ્યા છે. લોકો તો થોડા આવવા લાગ્યા.

વાત છેક રાજા સુધી પહોંચી. એક દિવસ સમ્રાટ રથમાં બેસીને આવે છે. રથ પરનું રાજયચિહ્ન જોઈ બેઉ વિચારવા લાગ્યા કે રાજા અહીં આવશે તો તો એમજ પાછળ લોકોનું લંઘર આવશે, ને તો આપણી સાધનાનું શું ? રાજાને ભગાડી દઈએ.

રાજા ચાલતો ચાલતો ઝાડીમાંથી આવે છે. વિચારે છે કે જરા ગુપચુપ જોઈ લઉં કે કેવા યોગીઓ છે.

અને આ બાજુ આ બેઉએ નાટક શરૂ કર્યું. ભર્તૃહરિ તડકે બેઠેલા છે. ગોપીચંદ એ રીતે આવીને સામે ઊભા કે તડકો આવતો બંધ થયો. ભર્તૃહરિ કહે : બાજુમાં ઊભો રહે ! તડકો આવતો બંધ કર્યો તેં. ગોપીચંદ કહે : આવડો મોટો ચોક પડ્યો છે, બાજુમાં જઈને બેસો... ભર્તૃહરિ કહે : હું મોટો છું. હું કહું એમ તારે કરવું જોઈએ. ગોપીચંદ કહે : હું મોટો છું. હું કહું એમ તારે કરવું જોઈએ. ભર્તૃહરિ કહે : મોટા તમારા ઘરના, મારે શું ? ભર્તૃહરિએ ગુસ્સે થવાનો અભિનય કર્યો. ઊભા થયા. કંઈ વિવેક છે જ નહિ, તારામાં. અને ગુસ્સાનો અભિનય પૂરો કરવા એક થપ્પડ ગાલ પર રસીદ કરી દીધી! હવે ગોપીચંદ અભિનયમાં ઉણા ઊતરે ? બથ્થં-બથ્થાં આવી ગયા બેઉ.

રાજાએ જોયું. થયું કે આવા યોગીઓ ! ચાલો, પોલ પકડાઈ ગઈ તે સારું થયું. એ પાછો ફર્યો. રથમાં બેઠો. રથને દૂર જતો જોઈ બેઉ ઋષિઓ તાળી દઈને હસી પડ્યા : લપ ગઈ !

गुरुआणाए मुक्खो

‘પ્રભુ સામે જુઓ !’

મહાગુરુવરના થોડાક શબ્દો ભક્તહૃદયમાં કેવો તો ઉજાશ પાથરી જાય છે !

પાટણના શ્રેષ્ઠિવર્ય નગીનદાસ સંઘવી પ્રભુભક્ત. તેમને અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર ભણાવવાનો વિચાર આવ્યો. થયું કે ભગવદ્-ભક્ત દાદા ગુરુદેવની નિશ્રામાં અષ્ટોત્તરી મહાપૂજા ભણાવી શકાય તો સારું.

ગુરુવરને આમંત્રણ આપ્યું. ગુરુદેવ સપરિવાર પાટણ પધાર્યા.

તે સમયમાં અષ્ટોત્તરી આદિ મહાપૂજાના મન્ત્રો સાંભળવા ભાવુકો દશ-દશ, પંદર-પંદર ગાઉ છેટેથી ગાડાં જોડીને આવતા. મહાપૂજાના આયોજક તરફથી એમની સમુચિત ભક્તિ પણ થતી.

અષ્ટોત્તરી મહાપૂજામાં શ્રેષ્ઠ દ્રવ્યો વાપરવાના હતા. એ માટેનું કાર્ય રાધનપુરના પ્રભુભક્ત કમળસીભાઈને સોંપાયેલ. ચન્દન, કેસર, ધૂપથી લગાવીને ફળ-મીઠાઈ સુધીનાં તમામ દ્રવ્યો શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ લવાયાં. લગભગ કાર્ય પૂર્ણ થયેલું. વિધિકાર અને સંગીતકાર પણ ટોચની કક્ષાના હતા.

અચાનક કમળસીભાઈને વિચાર આવ્યો કે ૧૦૮ વાર પ્રભુની સામે સર્વોપચાર લઈને ઊભા રહેવાનું હોય છે, તેમાં રૂપિયાને બદલે ગીની-સોનામહોર મુકાય તો કેવું સારું ! નગીનભાઈને પૂછ્યા વગર તેઓ તો ૧૦૮ સોનામહોર લઈ આવ્યા. માત્ર પૂજ્યશ્રીજીને વાત કરેલી.

મહાપૂજા શરૂ થઈ. નગીનભાઈ પોતે સર્વોપચારનો થાળ લઈને ઊભેલા. રૂપિયાને બદલે સોનામહોર જોઈ. વિચાર્યું કે પહેલી પૂજા છે એટલે સોનામહોર હશે. બીજી પૂજામાંય સોનામહોર આવી. કદાચ પહેલી ત્રણ પૂજામાં સોનામહોર હશે.

ચોથી પૂજામાંય સોનામહોર આવી. કમળસીભાઈ દેખાય નહિ. નગીનભાઈએ પૂજ્ય ગુરુદેવ સામે જોયું. ગુરુદેવ તેમનો ઈશારો સમજી ગયા. ગુરુદેવ કહે : મારી સામે શું જુઓ છો ? પ્રભુ સામે જુઓ ને !

બસ, આ બે જ વાક્યો... નગીનભાઈના હૃદયમાં ઉજાશ રેલાઈ ગયો. હૃદય ભાવવિભોર. ચહેરો આનંદપૂર્ણ. ‘અરે, આ પ્રભુની કૃપાથી જ તો બધું મળ્યું છે, એમની ભક્તિમાં બધું જ વહાવી દઈએ તોય ઓછું છે. તો આ તો શું છે. ?’

મહાપૂજા પૂર્ણ થયે નગીનભાઈ ગુરુદેવ પાસે આવ્યા. કહ્યું : સાહેબ ! આપનાં બે વાક્યોએ મારા પૂરા હૃદયને ફેરવી નાખ્યું... ગુરુદેવ ! આપની કૃપા અમાપ હતી જ. આજે એમાં છોગું ચડ્યું.

અતીતમાં ડોકિયું...

સાધક ગુરુદેવ પાસે આવ્યો. વન્દના કરી. વિનતિ કરી :
ગુરુદેવ ! કંઈક હિતશિક્ષા ફરમાવો ! થોડાક પ્યારા શબ્દો.

ગુરુદેવ કંઈ ન બોલ્યા.

કરુણાવતાર ગુરુદેવને ન બોલવું એવું નહોતું, પણ તેઓ
Proper time - અવસરની રાહ જોતા હતા.

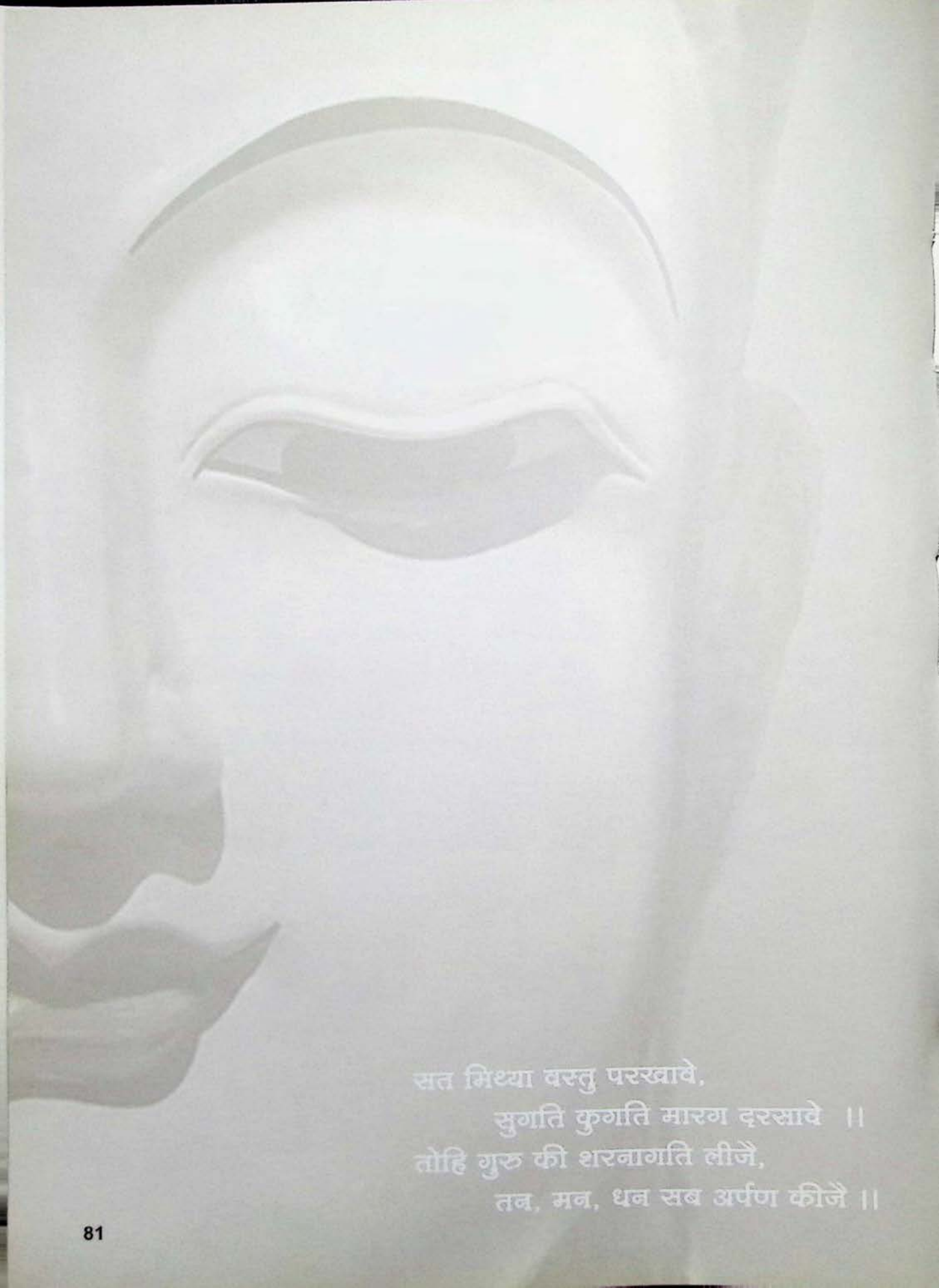
નિરાશ થઈને સાધક પાછો ફર્યો. એને જવું જ પડે તેમ હતું.
પંદરેક ડગલા એ ગયો હશે અને ગુરુદેવે કહ્યું : થોભ, પાછો ફર.
બે જ વાક્યો. શિષ્ય થોભ્યો. પાછો ફરતો'તો. અચાનક તેના
મનમાં પ્રકાશ રેલાયો કે ગુરુદેવ શું કહી રહ્યા હતા. વિભાવોમાં
પોતે જઈ રહ્યો હતો. ગુરુદેવે કહ્યું : થોભ. અને પછી કહ્યું : પાછો
ફર. બહુ ગયો'તો વિભાવમાં. હવે સ્વભાવ દશા ભણી તું આગળ
વધ !

સાધક આવ્યો.

અહોભાવપૂર્વક ગુરુદેવનાં ચરણોમાં ઝૂક્યો. અને પોતાને
આપેલ શબ્દપ્રસાદી બદલ ગુરુદેવનો ખૂબ ખૂબ આભાર તેણે
માન્યો.

સદ્ગુરુનાં બે વાક્યો. શબ્દશક્તિપાત. સાધકના હૃદયનું
પરિવર્તન.

सत मिथ्या वस्तु परखावे,
सुगति कुगति मारग दरसावे ॥
तोहि गुरु की शरणागति लीजै,
तन, मन, धन सब अर्पण कीजै ॥

પરોપકારાય સતાં વિભૂતયઃ

સાધનાના કાર્ય સાથે પરોપકારનું કાર્ય પણ પૂજ્યશ્રીજીએ અવિરત ચાલું રાખેલું. જ્યાં જ્યાં તેઓશ્રીનાં પગલાં પડતાં ત્યાં ધર્મભાવનાની તીવ્ર લહેરો ઊઠતી. અને એ ધર્મભાવના ધાર્મિક ઉત્સવો, અનુષ્ઠાનો આદિના રૂપમાં પ્રગટતી.

પૂજ્ય દાદા ગુરુદેવના ગાઢ પરિચયમાં રહેલ ભક્તોને પોતાને આંગણે ઉજવાનાર ઉત્સવ તેઓશ્રીની નિશ્રા વિના ફિક્કોફસ જ લાગે તે દેખીતું છે.

દાદાની વય જ્યારે પંચાણું પર પહોંચી ત્યારે જૂનાડીસા શ્રી સંઘ આદિ સંઘોની વિનંતી કે હવે સાહેબજીનો ક્યાંય વિહાર ન હોવો જોઈએ. અમને જ સાહેબજીની સેવાનો લાભ મળવો જોઈએ. સાહેબજી એ વિનંતિમાં સમ્મત પણ થતા. ગુરુદેવને કહેતા : ઝુંકાર વિજય ! હવે ક્યાંય વિહાર નથી કરવો...

પણ -

ત્યાં કો'ક ભક્તજન આવે : સાહેબજી, મારે ત્યાં ભક્તિ ઉત્સવ છે, એ તો આપના વિના કેમ થાય ? આપે પધારવું જ પડશે.

ગુરુદેવ આ વાર્તાલાપ સાંભળી જાય અને એમને થાય કે હમણાં દાદા ઢીલા થઈ જશે અને હા પાડી દેશે, તેના ઉત્સવમાં જવાની. એટલે ઈશારાથી ભક્તને પોતાની પાસે બોલાવે. થોડે દૂર લઈ જઈ સમજાવે : તમારી વાત ખરી. પણ હવે સાહેબજીની વય તો જુઓ ! પંચાણું ઉપર વર્ષો વીતવા લાગ્યાં છે. વિહારમાં સાહેબજીને કેટલો શ્રમ પડે. પેલા ભક્તજનોને પણ લાગે કે વાત તો બરોબર છે... પણ, સાહેબજી વિના પોતાને ત્યાં ઉત્સવ... ? એનું મન જ માને નહિ. એય શું કરે ?

છેવટે એને લાગે કે દાદા હા પાડે તો મારું કામ થાય. અમે લોકો ક્યાંક કામસર આડાઅવળા

થયા હોઈએ એનો લાભ લઈ એ પૂજ્યશ્રી પાસે આવે : બાપજી, તમે તો મારા ગુરુદેવ. તમે જ મારા માવતર. તમારા વિના મારે ત્યાં ઉત્સવ કઈ રીતે હોઈ શકે ? આપે તો પધારવું જ પડે.

પૂજ્યશ્રી હા પાડી દે. અને મારા ગુરુદેવને બોલાવી કહે : ઐકારવિજય ! આ મહોત્સવમાં તો જવું જ પડશે. મેં હા પાડી દીધી છે.

ગુરુદેવ શું બોલે ?

દાદાનો નિર્ણય એ જ આખરી અને અફર નિર્ણય.

શિષ્ય માટે ગુરુદેવની આજ્ઞા એટલે જીવનમન્ત્ર.

પેલા ભાઈ તો રાજી થઈ થઈને ગુરુદેવની જયઘોષણા કરવા લાગે.

સાહેબજી ફરી કહે : ઐકાર વિજય, પ્રભુની ભક્તિના ઉત્સવમાં જવાનું છે. તું મારી તબિયતની ચિન્તા ન કરતો. પ્રભુની ભક્તિના ઉત્સવમાં જવાનું છે, એટલે પ્રભુ જ ખબર રાખશે ને ! અને વાતાવરણમાં રહેલ ભાર (ગુરુદેવને આ નાદુરસ્ત તબિયતમાં વિહાર કરાવવાનો અમારા મનનો ભાર) ને ઉડાડતાં હસતાં હસતાં કહે : આપણે તો આખું જીવન પ્રભુને જ સોંપ્યું છે ને ! એની ભક્તિ માટે જવાનું છે. એની ભક્તિની શક્તિ અમાપ છે. ચિન્તા ન કરશો.

વિહારનો આ ક્રમ, નવાઈ લાગશે, પૂજ્યશ્રીના ૧૦૩મા વર્ષમાં પ્રવેશ સુધી ચાલુ રહ્યો. વિ.સં. ૨૦૩૨નું ચાતુર્માસ જૂનાડીસા થયું (૧૦૩મા વર્ષમાં). ચોમાસું ઊતર્યે ત્યાં જ પૂજ્યશ્રીજી રહ્યા. આગામી વર્ષ માટે જૂનાડીસા શ્રી સંઘ ચાતુર્માસની વિનંતિ કરે. દાદા ગુરુદેવશ્રી કંઈ બોલે નહિ. ગુરુદેવે કહ્યું : સાહેબજી, ચાતુર્માસ માટે જૂનાડીસા સંઘની વિનંતિ છે. શું કરવું છે ? સાહેબજી કહે : તારે જે કહેવું હોય તે કહે. ગુરુદેવે હા પાડી. કારણકે હવે સાહેબજીને ફેરવી શકાય એવી તબિયત નહોતી જ. જૂનાડીસા શ્રી સંઘે જય બોલાવી.

વિ.સં. ૨૦૩૩ના જેઠ સુદિ ૮ના દાદાગુરુદેવે મહાપ્રયાણ કર્યું એ પછી અમને લોકોને ખ્યાલ આવ્યો કે દાદા ગુરુદેવ ચાતુર્માસ માટે સ્વીકૃતિ કેમ નહોતા આપતા. તેઓશ્રીને પૂર્વાભાસ થઈ ગયેલો કે આ ચાતુર્માસ પહેલાં જ પોતાને ચિરવિદાય લેવાની છે. આ સંયોગોમાં પોતે પોતાના ચાતુર્માસની સ્વીકૃતિ કેમ આપે ?

નમન હો ગુરુચરણોમાં.

ઈતિહાસને ઝરુખેથી...

સ્વામી વિવેકાનન્દજીને ચિકાગોની સર્વધર્મસભામાં હિન્દુ ધર્મનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટેનું આમંત્રણ મળ્યું.

ગુરુ રામકૃષ્ણ પરમહંસની ચિરવિદાય પછી શારદામણિ મા ગુરુપદે હતા. વિવેકાનન્દજીએ પૂછ્યું : મને આમંત્રણ મળ્યું છે. આપની આજ્ઞા શી છે ?

શારદામણિ મા કશું બોલ્યા નહિ.

થોડીવાર પછી તેમણે વિવેકાનન્દજી પાસે ચપ્પુ માગ્યું. રસોડામાંથી તેઓ ચપ્પુ લઈ આવ્યા. સામાન્યતયા લોકો ચપ્પુના લાકડાના હાથાવાળા ભાગને પોતાના હાથમાં રાખી ધારદાર ભાગને સામાના હાથમાં પકડાવે.

વિવેકાનન્દજીએ ધારદાર ભાગ પોતાના હાથમાં રાખ્યો અને ગુરુમાના કોમળ હાથને સહેજ પણ તકલીફ ન પડે એ આશયથી લાકડાવાળો ભાગ તેમને આપ્યો.

ગુરુમાએ કહ્યું : તું જા, પરદેશ ! મારી આશિષ છે. તેઓ એ નક્કી કરવા માગતા હતા કે હિન્દુ ધર્મનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા જનાર આ વ્યક્તિના હૃદયમાં હિન્દુત્વના હાર્દ સમી પરોપકારની લાગણી કેવી વણાયેલી છે ! જો એની પાસે એ અનુભૂતિ ન હોય તો એની અભિવ્યક્તિ સપ્રાણ કઈ રીતે બનશે ?

આ નાનકડી ચેષ્ટા.

વિવેકાનન્દ પરમાર્થવૃત્તિની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયા. ગુરુમાની અનુમતિ મળી.

तुम्ही से ज्ञान का दीपक जला है ।
तुम्ही से घनघोर अंधेरा मीटा है ॥

યોગિપુરુષ : યોગના પથ પર

પતિને અનુસરે તે ધર્મપત્ની. ભોગીલાલભાઈ (પૂ. દાદા ગુરુદેવનું સંસારી અવસ્થાનું નામ)નાં ધર્મપત્ની હતાં જેકોર બહેન.

ભોગીલાલભાઈએ જ્યારે નિયમ લીધો કે દીક્ષા ન મળે ત્યાં સુધી ઘી, ચોખા અને ઘઉંનો ત્યાગ; ત્યારે સહુથી વધુ તકલીફ થયેલી જયકોર બહેનને.

ઘઉંની રોટલી, ભાખરી, થેપલાં તેમને આપી ન શકાય. ભાત, ખીચડી કે ઘેંસ પણ તેઓ લે નહિ. ઘી તો બિલકુલ બંધ. તો પછી પતિને ખવડાવવું શું ? લુખ્ખો બાજરીનો રોટલો કે લુખ્ખી જવની રોટલી... રોજ પતિને જમાડતાં પત્નીના હેયે ચિરાડો પડતો....

આ વેદનાએ સ્નેહબંધનને શિથિલ બનાવવામાં મોટો સહયોગ આપ્યો. તેઓ પતિની દીક્ષા માટે તો તૈયાર થયાં જ, પરંતુ ભોગીભાઈના પ્રેરણા સિંચને તેઓ પણ દીક્ષિત થવા તૈયાર થયાં. નાનાભાઈ હરગોવનદાસ પણ દીક્ષા માટે તૈયાર થયા.

ત્રણે મહાનુભાવોની દીક્ષા પૂજ્યપાદ, સંઘસ્થવિર
આચાર્ય ભગવન્ત શ્રીમદ્ વિજય સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી
મહારાજાની અનુજ્ઞા અને તેઓશ્રીના વાસક્ષેપ પૂર્વક
પૂજ્યપાદ નિઃસ્પૃહશિરોમણિ દાદા શ્રી જિતવિજયજી
મહારાજના વરદ હસ્તે થઈ.

• • •

ભાવિના ભેદને પારખનાર એક યોગિપુરુષનું
નામ પાડતી વખતે ફોઈબાને ભાવિનો ભેદ કળાયો
નહિ. ‘ઓળી ઝોળી પીપળ પાન, ફોઈએ રાખ્યું
ભોગીલાલ નામ’ કહી તેમણે એ આગળના
યોગિપુરુષને જન્મ વખતે ‘ભોગી’ નામથી બિરદાવ્યા.

દીક્ષા વખતે ગુરુવર્યોએ તેમને નવું નામ
આપ્યું : ભક્તિ વિજય.

આચાર્ય પદ સમયે નામ રખાયું પૂ.આ.ભ.
ભદ્રસૂરિ મહારાજ. જેઓશ્રીનાં ડગલે ડગલે અન્યોનું
સતત કલ્યાણ (ભદ્ર) થયા કરતું હતું તેવા હતા આ
આપણા ગુરુદેવ.

• • •

દીક્ષા સમયે સદ્ગુરુ શિષ્યને જે નામ આપે છે,
તે શક્તિપાત છે તેમ પૂજ્યપાદ હરિભદ્રસૂરિ મહારાજે
‘ધોડશક’ ગ્રંથમાં કહ્યું છે.

ભક્તિવિજય નામે દાદા ગુરુદેવશ્રીમાં પ્રભુ-
ભક્તિની ધારા સરસ રીતે વહાવી. ભદ્રસૂરિ નામ
પડ્યું એ પછી તેઓ ભક્તિનો, સાધનાનો અન્યોમાં
વિનિયોગ કરી અન્યોનું કલ્યાણ (ભદ્ર) કરવાના
કાર્યમાં રત રહેલા.

અતીતનું અનુસન્ધાન...

મહારાષ્ટ્રના એક ગામમાં એક સંત આવ્યા.

એક અગ્રણી સદ્ગૃહસ્થ એમના સાન્નિધ્યમાં થોડીવાર બેઠા. સદ્ગુરુની ઓરા એટલી દિવ્ય, સશક્ત; અગ્રણીને થયું કે આ ગુરુનું શિષ્યત્વ મળે તો સાધના સોળે કળાએ ખીલે...

તેમણે ગુરુને વિનંતિ કરી.

ગુરુએ તેમનો પૂર્વ ઇતિહાસ જોયો તો લાગ્યું કે એ ભાઈ સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં હતા ગળાડૂબ. સામાજિક કોઈ પણ ગતિ-વિધિમાં એમનો શબ્દ આખરી શબ્દ ગણાતો.

ગુરુને થયું કે આ માણસ દીક્ષિત થાય તો દીક્ષિત જીવનમાં પણ પ્રવૃત્તિઓની શૃંખલા ચાલુ કરી દે ! મન્દિરોના નકશા ને ધર્મસ્થાનોની ગતિવિધિઓમાંથી એ બહાર નીકળી શકે નહિ અને સાધના કરી શકે નહિ.

ગુરુએ જે અદ્ભુત પ્રયોગ કર્યો, તેની વાત અહીં કરવી છે. ગુરુએ દીક્ષા આપી અને દીક્ષિત જીવનમાં તેમનું નામ રાખ્યું નિવૃત્તિનાથ...

પ્રવૃત્તિમાં ડૂબેલ માણસ પર ગુરુએ કર્યો શક્તિપાત. અને નિવૃત્તિનાથ નામથી જ નહિ, ખરેખર નિવૃત્તિના નાથ બનવા તરફ આગળ વધ્યા.

ગુરુદેવ થોડા દિવસ એ ગામમાં રહેવાના હતા. નિવૃત્તિનાથે પોતાની જગ્યા પાસે પાટિયું મૂકી દીધું : ‘બપોરે ૩ થી ૪ સિવાય મારે આખો દિવસ મૌન છે.’ પ્રતિષ્ઠિત માણસ સંત બનેલ છે. મળવા માટે મુલાકાતીઓનો ધસારો જામે.

ગુરુદેવે આ જોયું. તેમને કરુણા ઉપજી : એક કલાકમાં તો એટલું બધું આ સાંભળશે અને બોલશે કે બીજા ત્રેવીશ કલાક આના વિકલ્પોની ફેફટરી ધમધોકાર ચાલશે.

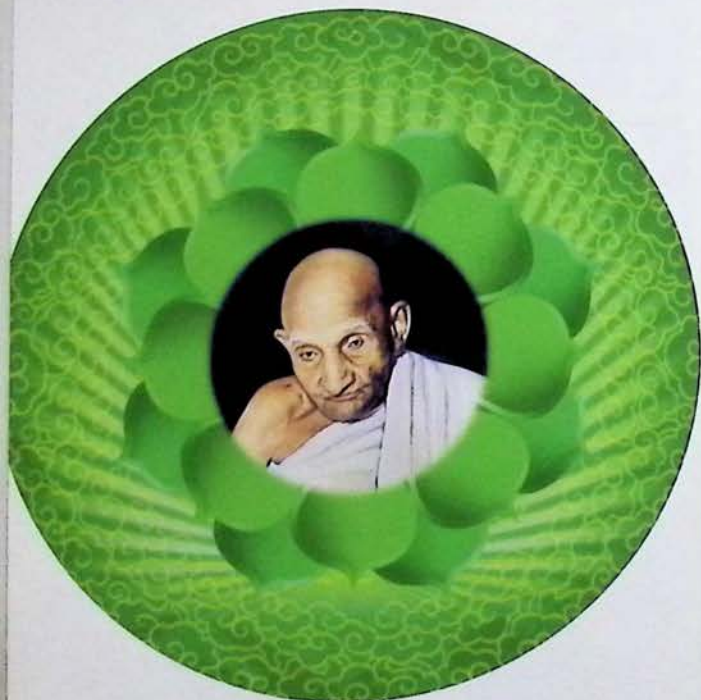
ગુરુએ નિવૃત્તિનાથને બીજી સવારે બોલાવીને કહ્યું : થોડેક દૂરના ગામમાં એક સંતની સેવા માટે તમારે જવાનું છે. ‘જી, ગુરુદેવ !’ ‘ક્યારે જાઉં ?’ ‘હમણાં જ.’

ગુરુએ એવા ગામમાં નિવૃત્તિનાથને મોકલ્યા. જ્યાં એમનો કોઈ જ્ઞાતિજન નહોતો કે નહોતો કોઈ એમનો સંબંધી... નિવૃત્તિનાથ ખરેખર નિવૃત્તિનાથ બની ગયા.

દર પંદર દિવસે નિવૃત્તિનાથ ગુરુને પત્ર લખતા અને પોતાની ભૂલો વગેરે જણાવતા. થોડા સમય પછી એકવાર ગુરુના હાથમાં નિવૃત્તિનાથે લખેલું પરબીડિયું હતું. ‘શ્રી ગુરુચરણેષુ’... અક્ષર પરથી ગુરુ એ પત્ર નિવૃત્તિનાથનો છે તેમ સમજી ગયા. પરબીડિયું ફોડતાં પત્ર નીકળ્યો. જે સાવ કોરો હતો. ‘ગુરુ તો છે અન્તર્યામી. એમને શું જણાવવું ?’

ગુરુ પ્રસન્ન થયા. વાહ ! નિવૃત્તિનાથ ખરેખર નિવૃત્તિનાથ બની ગયો.

रिश्ता भूला परमपिता का,
मार्ग दिखाने आये तुम;
मेरे अंधियारे जीवन में,
ज्योत जलाने आये तुम...

પડદો કરો ને
પ્રભુજી ! પાછો...

પૂજ્યપાદ દાદાગુરુદેવશ્રીના ભક્તિયોગના એક પાસા વિષે હમણાં જ જાણવા મળ્યું. તેઓશ્રીએ ગૃહસ્થપણામાં શત્રુંજય ગિરિરાજ પર બિરાજમાન તમામ પ્રભુજીઓની નવ અંગે પૂજા કરેલ. જેને પરંપરામાં ભવપૂજા કહેવાય છે. ભવ-સંસારથી ઉદ્ધારનારી પૂજા એવો અર્થ હશે તે શબ્દનો એમ લાગે છે. તેઓશ્રીજીએ ત્રણ વાર શ્રીશત્રુંજય મહાતીર્થની નવ્વાણુ યાત્રા પણ કરેલ હતી.

પૂજ્યપાદશ્રીજીનો કંઠ બહુ જ મધુર હતો. વિશેષતા એ રહી કે લગભગ ૯૭ વર્ષ સુધી તેઓશ્રી ૫૦૦-૭૦૦ ભાવુકો સાંભળી શકે તે રીતે સ્તવનો બુલંદ, મધુર અને ગંભીર અવાજે ગાઈ શકતા.

દરરોજના સવારના દેવવન્દનમાં ત્રણ સ્તવનો તો અચૂક તેઓશ્રી ગાતા. એક સ્તવન મૂળનાયક પ્રભુનું, બીજું સ્તવન તિથિ પ્રમાણે ચાલતું (એકમના ઋષભદેવ પ્રભુનું, બીજના અજિતનાથ પ્રભુનું એ રીતે... વ.૧ હોય ત્યારે શાન્તિનાથ પ્રભુનું, વ.૨ના કુન્થુનાથ પ્રભુનું એ રીતે...) અને ત્રીજું સ્તવન પોતાને કંઠસ્થ હતા તે સ્તવનોના વિશાળ સંગ્રહમાંથી.

• • •

તેઓશ્રીજીના ઘૂંટાયેલા, દર્દીલ કંઠેથી પ્રગટતાં સ્તવનોને સાંભળવાં, તે જીવનનો એક લહાવો હતો.

એકવાર પૂજ્યશ્રીજી ભક્તિયોગના ઉદ્દગાતા પૂ. ઉદયરત્નજી મહારાજની સ્તવનાને ઘૂંટી રહ્યા હતા : ‘આપ સ્વરૂપ દેખાડો ને આછો, પડદો કરોને પ્રભુજી ! પાછો.....’ એ સાંભળતાં મને થયું કે પ્રભુએ આ ભક્તિયોગાર્ય મહાપુરુષને તો પોતાનું સ્વરૂપ દેખાડ્યું જ હશે. તેઓ એ કડીને પાંચ-સાતવાર ઘૂંટતા હતા. ક્યારેક તો દશ-પંદરવાર. એમના કંઠની એ ભીનાશ, એ દર્દ જોઈને પ્રભુ પાસે માંગવાનું મન થતું કે પ્રભુ ! દાદા ગુરુદેવશ્રી જેવી પ્રભુભક્તિ તો દૂરની વાત છે, પણ ‘તે માંહિલો એક અંશ જો આપો...’!

પ્રભુભક્તિ હતી તેમનો પ્રાણ...

ઈતિહાસની સફરે...

સમ્રાટ અકબર પાસે એકવાર તાનસેને અદ્ભુત સંગીત પીરસ્યું. અકબરે કહ્યું : વાહ ! અદ્ભુત. આજે તો તમે સંગીતના શિખરની અનુભૂતિ કરાવી.

વિનમ્ર તાનસેને કહ્યું : મહારાજ ! સંગીતનું અપૂર્વ માધુર્ય તો છે મારા ગુરુ હરિદાસ પાસે. એકવાર તમે એમને સાંભળો તો મારું સંગીત તો તમને સાવ કુચ્છા જેવું લાગે.

અકબરે કહ્યું : તો તેમને તેડાવો. માન-સન્માન સાથે રાજદરબારમાં તેમને લાવીએ... તાનસેને કહ્યું : મહારાજ ! તેઓ ક્યાંય જતા નથી, કોઈની આગળ ગાતા નથી. યમુનાને કાંઠે આવેલ એક ઝૂંપડીમાં તેઓ રહે છે. અને રાત્રે, પરોઢિયે જ્યારે જાગે ત્યારે પરમાત્માનાં ચરણોમાં સંગીત પેશ કરે છે. તેમને સાંભળવા માટે તો તેમની ઝૂંપડીએ, અને એ પણ છાનાં-માનાં જવું પડે.

એ રાત્રે અકબર અને તાનસેન રથમાં બેસીને યમુનાના કાંઠા ભણી જાય છે. ઝૂંપડીથી થોડે દૂર રથ ઊભો રખાવી બેઉ ચાલતાં ઝૂંપડીની પછવાડે પહોંચ્યા. રેતમાં બેઠા. બે - એક કલાક પછી સંત હરિદાસે એક ભજન શરૂ કર્યું. બેએક કલાક એમણે એ ભજન ઘૂંટ્યું.

ભજન પૂરું થતાં અકબર અને તાનસેન ચાલ્યા. રથમાં બેઠા... અકબર હજુ એ સ્વર્ગીય સંગીતના કેફમાં હતા. એમણે કહ્યું : તાનસેન ! તારા કંઠમાંથી આ માધુર્ય ન પ્રગટે ? રોજ તો હું આ રીતે સાંભળવા ન જઈ શકું. પણ જો તારા કંઠમાંથી આ સંગીત પ્રગટે તો...

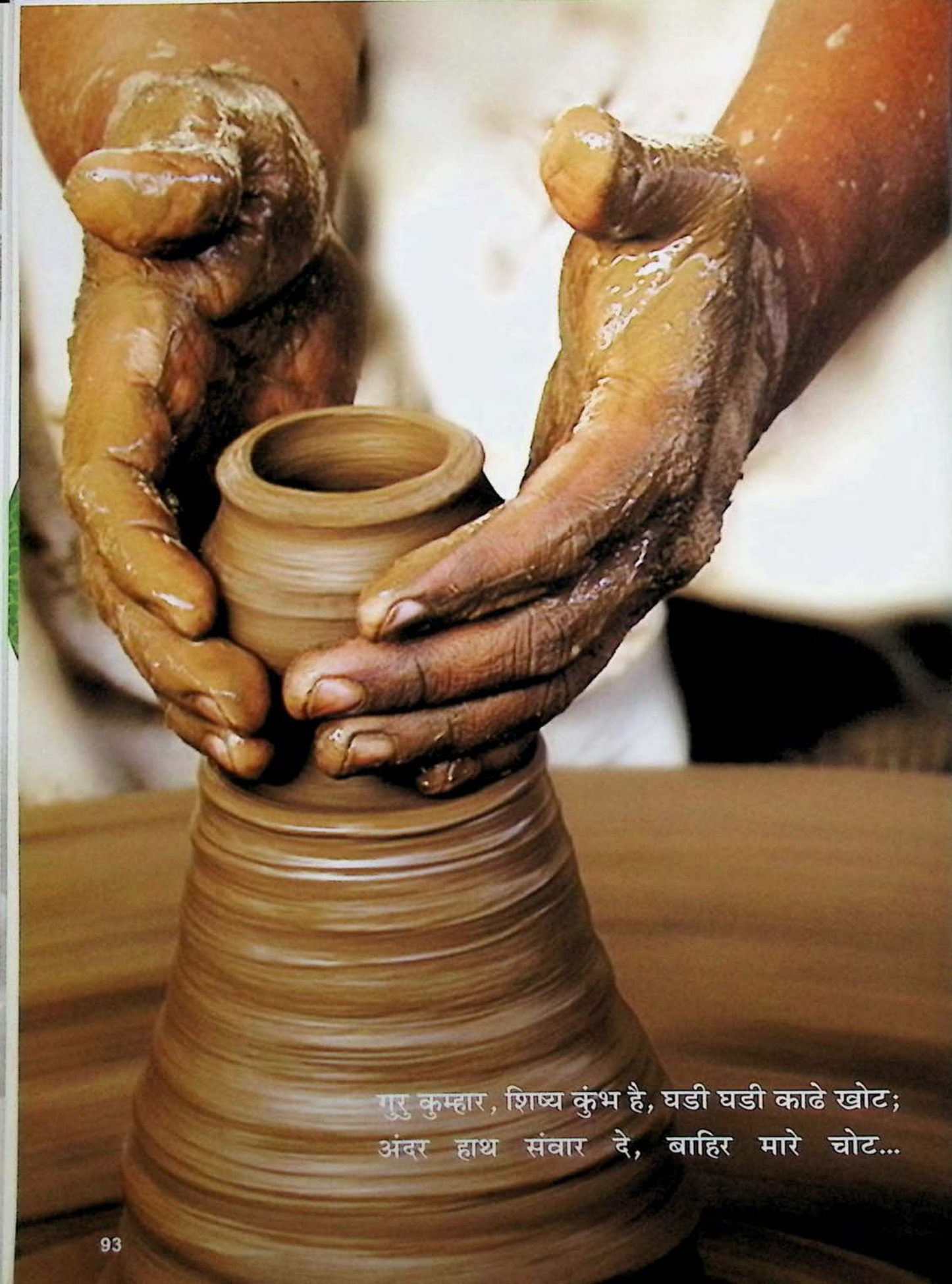
તાનસેનના શબ્દો હતા : મહારાજ, એ શક્ય નથી.

“કેમ?”

“કારણ કે મારા ગુરુ પ્રભુને પ્રસન્ન કરવા, રીઝવવા ગાય છે; હું તમને રીઝવવા ગાઉં છું. મારા ગુરુના કંઠમાં પરમાત્માની શક્તિ પ્રગટે છે.”

गुरु कुम्हार, शिष्य कुंभ है, घडी घडी काढे खोट;
अंदर हाथ संवार दे, बाहिर मारे चोट...

ઉત્તમ વિધિકારક

પૂજ્યપાદશ્રીજી ગૃહસ્થપણામાં શાન્તિસ્નાત્રાદિ વિધાનો અને પ્રતિષ્ઠાદિ વિધાનોના બહુ સારા જાણકાર હતા. ઘણી જગ્યાએ તેઓએ કરાવેલ આવાં વિધાનોની ભાવુકોના મુખે પ્રશંસા સાંભળી છે : ભોગીલાલભાઈનું વિધાન એટલે બહુ જ સુંદર. શ્રેષ્ઠ.

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ (અંક ૩, સં. ૧૯૫૬, પુસ્તક ૧૬, જેઠ સુદિ ૧૫) નામના સામયિકમાં તેઓશ્રીના હાથે થયેલ શાન્તિસ્નાત્ર વિધાનનો અહેવાલ છપાયેલ છે; જે આ પ્રમાણે છે :

“ગુજરાત કાઠિયાવાડના બહોળા ભાગમાં કોલેરાનો ઉપદ્રવ ચાલે છે. ભાવનગરમાં પણ ઓછો-વત્તો એ અસાધ્ય વ્યાધિનો ઉપદ્રવ ચાલે છે. તેની શાન્તિને માટે તેમજ આત્મહિતની વૃદ્ધિને માટે શાન્તિસ્નાત્ર ભણાવવાનો નિર્ણય થતાં શ્રી પાલીતાણાથી રાધનપુરવાળા ઉત્તમશ્રાવક ભોગીલાલ ઉગરચંદને સંઘે તેડાવ્યા.”

“પંન્યાસજી શ્રી ગંભીરવિજયજીએ પ્રથમ અર્હત મંડળની સ્થાપના કરી અને વદ-દના દિવસે વિધિયુક્ત જળ લાવવામાં આવ્યું. શ્રી સંઘે ખર્ચને માટે એક ટીપ કરી. વૈશાખ વદિ ૧૧ના દિવસે કુંભસ્થાપન અને ગ્રહ-દિક્પાલાદિનું પૂજન ઉક્ત શ્રાવક ભોગીલાલે કરાવ્યું.”

“વૈશાખ વદિ ૧૨ના દિવસે પંન્યાસજી ગંભીરવિજયજીએ શાન્તિસ્નાત્ર ભણાવ્યું. શ્રાવક - યોગ્ય સર્વ ક્રિયા ભોગીલાલે કરાવી. શાન્તિસ્નાત્ર સાંભળવાને માટે પુષ્કળ શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ આવેલ હોવાથી મોટા, વિશાળ દેરાસરજીમાં પણ બિલકુલ જગા ખાલી રહી ન હતી. શ્રાવકવર્ગમાં તો ઉત્સાહ હોય જ, પણ આ કાર્ય સર્વ પ્રજાના હિતનું હોવાથી સર્વ લોકોના મનમાં પારાવાર ઉત્સાહ હતો...”

“....આ કાર્યનો પ્રારંભ થયો ત્યારથી જ વ્યાધિની શાન્તિ થવા માંડી છે. અને આ (શાન્તિસ્નાત્ર પછીની) જળધારા થયા પછી વિશેષ પ્રકારે શાન્તિ જણાય છે. થોડા દિવસમાં સર્વથા શાન્તિ થઈ જવાનો સંભવ છે. આવાં ઉત્તમકાર્યો આ ભવમાં અને પરભવમાં ઉભયમાં હિતકારી છે.”

અતીતમાં ડોકિયું...

વિ.સં. ૨૦૧૩ આસપાસની ગોધરા (પંચમહાલ) ગામની આ વાત છે.

ગામમાં મોટી આગ લાગી હતી. ગોધરા બળ્યું એમ કહેવાયું. ભારે જહેમતે આગ શમી પછી ગામના લોકો ફરી ફરીને તારાજી જોઈ રહ્યા હતા ત્યાં એક જગ્યાએ અટકી ઊભા રહી ગયા. આશ્ચર્યચકિત થઈ માથું ખંજવાળવા લાગ્યા !

આમ કેમ બન્યું હશે ? આમ કેમ બની શકે ?

જ્યાં ઊભા હતા ત્યાં વોરાભાઈઓનાં ઘર હતાં. રસ્તાની બંને બાજુ તેઓનાં ઘર હતાં અને એને સાંકળતો મોટો લાકડાંનો પુલ હતો, અને નીચેથી રસ્તો જતો હતો. એ પુલ અડધો બળ્યો હતો અને બાકીના અડધા ભાગમાં આગ આગળ વધતી અટકી ગઈ હતી ! માન્યમાં ન આવે એવું આ બન્યું હતું.

ઘણા તર્ક-વિતર્ક થયા. ઊંડાણમાં જતાં, એકબીજા સાથે વિચાર-વિનિમય કરતાં જે કારણ મળ્યું એ જાણી બધા ભાવવિભોર બની ગયા.

વાત એમ બની હતી કે આગની આ ઘટના બની તેના પાંચ વર્ષ પહેલાં શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના જિનાલયે પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ઉજવાયો હતો. પ્રભુજીની પ્રતિષ્ઠાના દિવસે, રાત્રે નગરમાં ધારાવાડી દેવાઈ હતી. જે જે રસ્તે થઈને ધારાવાડી કરનારા સ્વયંસેવકો પસાર થયા હતા, જે જે વિસ્તારમાં ધારાવાડી દેવાઈ હતી તે વિસ્તાર આગમાંથી ઊગરી ગયો હતો !

-આચાર્ય પ્રદ્યુમ્નસૂરિ

[અભિષેકમાંથી સાભાર ઉદ્ધૃત]

गुरु चरनन में ध्यान लगाऊं ।
ऐसी सुमति हमे दो दाता ॥

વચનસિદ્ધ ગુરુદેવ

વિ.સં. ૨૦૨૩માં મહા.સુ.૧૦ના દિને મુનિ જિનચન્દ્રવિ. મ., મુનિચન્દ્રવિ., સાધ્વીશ્રી કલ્પલતાશ્રી મ., મોક્ષરસાશ્રી, તત્ત્વરસાશ્રીજીની દીક્ષા થઈ.

ફાગણ મહિને રાધનપુર પહોંચ્યા. દાદાગુરુદેવનું વય ૮૪ આસપાસનું એટલે જૂનાડીસા તરફ વિહારની ગણતરી હતી.

એ દરમિયાન ચોમાસાની વિનંતી માટે અમદાવાદથી ઉસ્માનપુરા જૈન સંઘ અને જૂનાડીસાથી સંઘના ભાઈઓ ચોમાસાની વિનંતી કરવા આવ્યા.

મોટા ભાગના મુનિરાજોની ભાવના ઉસ્માનપુરા ચોમાસું થાય તેવી હતી. કેમકે જૂનાડીસામાં ઘણાં ચોમાસાં થયાં હતાં. પણ, ચોમાસાનો નિર્ણય તો હંમેશા દાદાગુરુદેવ જ કરતાં. પૂ.ઐકારસૂરિ મ. પણ જાણતાં કે દાદાગુરુદેવની પ્રસન્નતા રહે એ રીતે જ વિહાર-ચાતુર્માસ ગોઠવવા. વળી, દાદાગુરુદેવ વચનસિદ્ધ મહાપુરુષ હતા એટલે તેઓશ્રીના મુખેથી નીકળે તે યોગ્ય જ હોય એવી શ્રદ્ધા હતી.

પૂ. ઐકારસૂરિ મ.સા. બંને સંઘોના પ્રતિનિધિઓને લઈને દાદાગુરુદેવની રૂમમાં આવ્યા. વંદનાદિ કર્યા પછી આ.ભ.ઐકારસૂરિ મ.સા.એ દાદાગુરુદેવને કહ્યું : સાહેબજી ! ચોમાસાની વિનંતી કરવા આ બે સંઘો આવ્યા છે. આપ કહો તેને હા પાડીએ.

“ઐકાર, હજુ ફાગણ મહિનો ચાલે છે. ચોમાસાનો નિર્ણય અત્યારે કરવાની જરૂર નથી. હજુ આપણે કોઈ બીજા ક્ષેત્રમાં વિચરવાનું થાય અને કોઈ નવી વિનંતી આવે.”

પૂ. ગુરુદેવને લાગ્યું કે રાધનપુરથી જૂનાડીસા જવાનું છે અને રસ્તામાં એવા કોઈ ક્ષેત્રો વિનંતી કરે તેવાં આવતાં નથી. છતાં દાદાગુરુદેવના શબ્દોમાં રહેલાં રહસ્યો ઘણીવાર પાછળથી ખૂલતા હોય છે. એટલે ગુરુદેવે કહ્યું કે - “સાહેબજી, ઉસ્માનપુરા સંઘમાં દર વરસે ચાતુર્માસ થતા જ હોય છે. એટલે એમને ચોક્કસ જવાબ આપવો જરૂરી છે. જેથી એમને બીજો પ્રયત્ન કરવાની ખબર પડે. વૈશાખ મહિને આપણે ના પાડીએ તો એમને ચાતુર્માસ માટે મહાત્મા કેવી રીતે મળે ?”

“જો ઝુંકાર, આજે જ નિર્ણય કરવો હોય તો જૂનાડીસાવાળાને રજા આપો. બાકી મને હજુ નિર્ણય કરવાનો સમય આવ્યો લાગતો નથી.”

જૂનાડીસા સંઘના ભાઈઓ આનંદવિભોર થઈ ગયા. ઉચ્ચ સ્વરે જય બોલાવી... ઉસ્માનપુરાના શ્રાવકોની આંખમાં આંસુ આવી ગયા. નિરાશ હૈયે તેઓ પાછા ફર્યા.

આ ઘટનાને થોડા દિવસ વીત્યા ત્યાં વાવ જૈન સંઘના ભાઈઓ આવ્યા. એમણે કહ્યું : “અમારા પ્રદેશમાં તેરાપંથી આચાર્ય તુલસીજી મોટા પરિવાર સાથે પધારે છે. દીક્ષાઓ પણ થવાની છે.

આ પ્રસંગે મૂર્તિપૂજક સંપ્રદાયના ગુરુભગવંતો અમારે ત્યાં પધારે અને વ્યાખ્યાનાદિ દ્વારા ધર્મજાગૃતિ લાવે તે જરૂરી છે. નજીકમાં આપશ્રી બિરાજમાન છો તેવા સમાચાર મળતાં અહીં રાધનપુર આવ્યા છીએ.”

દાદાગુરુદેવની જૈન વય અને રેતાળ પ્રદેશ અને ગરમીના દિવસો હોવાથી વાવ સંઘના ભાઈઓએ કહ્યું કે - “સાહેબજી, આપ ન પધારી શકો પણ આ.ભ.ઝુંકારસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને તો અવશ્ય મોકલો.”

ત્યારે દાદાગુરુદેવ કહે : “આ તો શાસનનું કામ છે. અમારી જવાબદારી છે. હું પણ આવીશ.”

વાવ સંઘ તો ખુશ ખુશ થઈ ગયો. એ દિવસોમાં વાવથી ભાભરનો પાકો રોડ ન હતો. પુષ્કળ રેત ખૂંદવી પડતી. વાવમાં પહોંચ્યા ત્યારે વાવ સંઘે ભવ્યાતિભવ્ય સામૈયું કર્યું.

આ.ભ.ઝુંકારસૂરીશ્વરજી મ.સા.નાં પ્રવચનોથી ઘણી ધર્મજાગૃતિ આવી. કેટલાક પરિવારો મૂર્તિપૂજક સંઘમાં જોડાયા. સંઘના લોકોને દેવદ્રવ્યથી મુક્ત થવાની માર્મિક સમજ આપી અને લોકો બાકી રકમ ભરવા માંડ્યા.

પૂજ્યોનો આવો પ્રભાવ જોઈ શ્રીવાવ સંઘે પૂજ્યશ્રીના ચાતુર્માસ માટે અતિ આગ્રહ કર્યો. હવે ગુરુદેવને દાદાગુરુદેવે રાધનપુરમાં કહેલાં વચનોનું રહસ્ય સમજાયું.

વાવ સંઘે જૂનાડીસા સંઘને વિનંતી કરી. જૂનાડીસા સંઘે દાદાગુરુદેવ કહે તે મંજૂર રાખવા સ્વીકૃતિ આપી અને વિ.સં. ૨૦૨૩નું ચાતુર્માસ વાવ થયું.

આ ચાતુર્માસ અનેક રીતે ઐતિહાસિક બન્યું. ગોડી પાર્શ્વનાથ ભ.ના જિનાલયનો સંપૂર્ણ જીર્ણોદ્ધાર કરવાનો અને નૂતન જિનાલય અજિતનાથ ભ.ના જિનાલય પાસે બનાવવાનો નિર્ણય થયો.

એ જિનાલયમાં પ્રતિષ્ઠાનો અવસર આવ્યો. વિ.સં. ૨૦૩૦ના વૈશાખ સુ.-૧૦. દાદાગુરુદેવના જીવનની શતાબ્દીની પૂર્ણતા પણ જોગાનુજોગ આવી ગઈ. શ્રી વાવપથકનો ઉમળકો એટલો બધો કે ૧૦૦નાં બદલે ૧૦૫ છોડનું ઉજમણું થયું.

पू. निःस्पृहमूर्ति श्री विनयविजयल्ल भट्टाराज

हम क्या बताये तुम को, सब कुछ तुम्हे खबर है,
हर हाल में हमारी, तेरी तरफ नजर है,
किस्मत है वो हमारी, जो तेरा फैसला है,
राजी है हम उसीमे, जिसमें तेरी रजा है...

गुरूणामपि गुरुः

દાદા ગુરુદેવશ્રીની સાધનાસભર જીવનકથા જોતાં થાય કે એમના ગુરુદેવશ્રીની સાધના કેટલી તો ઊંડી હશે !

અમદાવાદ, ધનપીપરડીની પોળમાં વિ.સં. ૧૯૨૩ના ફા.સુ.-પના તેમનો જન્મ. બાળક ગર્ભમાં હતું ત્યારે માતાને બ્રહ્મચર્યવ્રત લેવાનો વિચાર થયો. પતિને વાત કરી. તેમની સમ્મતિ મળતાં બેઉએ યાવજજીવ બ્રહ્મચર્યની પ્રતિજ્ઞા લીધી.

ધંધાર્થે ગણદેવી (જિ. નવસારી) આવીને રહેવું થયું પિતાશ્રીને. બાળક વાડીલાલની નાનપણથી જ ધાર્મિક સંસ્કારોમાં ઓતપ્રોતતા. દીક્ષાની ભાવના થઈ. પણ પિતાશ્રીને કહી ન શક્યા. અને લગ્નજીવનમાં જોડાવું પડ્યું.

વૈરાગ્યનો દીપ તો જ્વલંત હતો. કલ્યાણમિત્રને પૂછતાં તેણે પૂ.આ.ભ.સિદ્ધિસૂરિ મહારાજ (પૂ.બાપજી મ.સા.... તે વખતે મુનિપદે)નો સત્સંગ કરવાનું કહ્યું. સત્સંગ માટે જવાનું હતું ત્યારે માને કહ્યું : ‘મારી નોકરીમાં મને બઢતી મળી છે. હું આગળ જાઉં છું, તું મને આશીર્વાદ આપ.’ પિતાને સાચી વાત કહેલી. માની આશિષ લઈ પૂ.બાપજી મહારાજ પાસે સુરત ગયા. પરંતુ પૂ.બાપજી મહારાજે તેમના કૌટુંબિક આવા વાતાવરણમાં દીક્ષા આપવાની ના પાડી.

સાધુનો વેષ પહેરી વાડીભાઈ બેસી ગયા. ચારે આહારના પર્યક્ષખાણ કર્યા. માત-પિતાની સમ્મતિ મળશે તો જ હું આ ખંડમાંથી બહાર આવીશ. પિતાને પત્ર દ્વારા સમાચાર આપ્યા. માતૃશ્રીને આંચકો લાગ્યો. ગમે તેમ થાય, મારે મારો દીકરો પાછો લાવવો જ છે.

પતિએ કહ્યું : તું ત્યાં જા. તેને સમજાવ. ઈચ્છાથી આવે તો જરૂરથી લાવજે પણ પરાણે તેને લાવીશ નહિ. તેની ઈચ્છા વિરુદ્ધ તેને અડીશ પણ નહિ.

ગયાં માતૃશ્રી ત્યાં. પુત્ર અડગ છે. તમારી સમ્મતિ મળે તે પછી જ પાણી પીવાની વાત. અડગ સંકલ્પ સામે માતૃહૃદય ઝૂકી ગયું. દીક્ષા માટે હા પાડી. અને વાડીભાઈએ પૂ. બાપજી મ.સા. પાસે દીક્ષા લીધી. દીક્ષિત તરીકેનું નામ મુનિશ્રી વિનયવિજયજી.

● ● ●

પૂ.વિનયવિજય મહારાજની દીક્ષા વિ.સં. ૧૯૪૩ના ચૈ.વ.-૫ દિને થઈ. તેઓ પરમનિઃસ્પૃહી હતા. ભોગીલાલભાઈની ઈચ્છા તેમની પાસે દીક્ષા લેવાની થઈ. પૂ.વિનયવિજય મહારાજની સ્પષ્ટ અનિચ્છા. પરાણે સમજાવીને હા પડાવી.

ભગવતી સૂત્રના યોગની વાત આવી ત્યારે પદવી લેવાની અનિચ્છાથી યોગની ના પાડી. બધાએ તેમને સમજાવ્યા કે યોગ કરવાથી ભગવતી સૂત્રની આરાધનાનો લાભ મળે. યોગ શરૂ થયા. ગણિ પદવીનો સમય આવ્યો. ત્યારે પૂ. બાપજી મ.સા. અમદાવાદથી રાધનપુર પધારી રહ્યા હતા. રાધનપુરથી ૧૦ કિ.મી. દૂર ગોચનાદ ગામે પૂજ્યશ્રીજી પધારેલા. પૂ. વિનયવિજય મહારાજને તાવ આવતો હતો, છતાં સામે ગયા. તાવમાં પટકાયા. ન્યુમોનિયા થયો. અને વિ.સં. ૧૯૬૦ના મહા સુદ-૧ના તેઓશ્રી કાળધર્મ પામ્યા.

પૂજ્યપાદ, સંઘસ્થવિર આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય
સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજા (પૂ. બાપજી મહારાજ)

राम द्वेष, दुःख द्वन्द निवारी । रहे अखण्ड सत्य व्रत धारी ॥
भद्र वेष मुद्रा अति सुन्दर । गति अपार मति धर्म धुरन्धर ॥

રોમે રોમે પ્રભુ-ભક્તિ

(જીવનયાત્રા : સંક્ષેપમાં)

આરાધનાપુરી તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલી રાધનપુરી નગરી. નગરશેઠ તરીકે પ્રસિદ્ધ મસાલિયા કુટુંબ ભોંયરા શેરીમાં રહે. નગરશેઠ સીરચંદભાઈના વડીલ બંધુ ઉગરચંદના ધર્મપત્ની સૂરજબેનની કૂખેથી જોડિયાં બાળકોનો જન્મ થયો. વિ.સં.૧૯૩૦, વૈ.સુ.૬નો એ શુભ દિવસ હતો. બન્ને જોડિયાં બાળકોનાં નામ ભોગીલાલ (પૂજ્યશ્રીનું સંસારી નામ) અને હરગોવન પાડવામાં આવ્યાં. સૂરજબેનના છ પુત્રોમાં ભોગીલાલ પાંચમા હતા.

કાળનો પ્રવાહ અવિરત વહેતો રહે છે. બન્ને બાળકો છ વર્ષના થયાં ને માતાજીનો સ્વર્ગવાસ થયો. ૧૨ વર્ષના થયાં ત્યારે પિતાજી સ્વર્ગે સંચર્યા. ૧૩ વર્ષની વયે ભોગીભાઈના લગ્ન મૂળ રાધનપુરના વતની અને ધંધાર્થે મહુવા (સૌરાષ્ટ્ર) વસતાં ત્રિભુવનદાસની પુત્રી જેકોરબહેન સાથે થયા. નાનપણથી જ ધર્મના રંગે રંગાયેલા, પ્રભુભક્તિમાં મસ્ત ભોગીલાલ ધંધાની જવાબદારી અને સંસારનાં બંધન છતાં આરાધનામાં ગળાડૂબ રહેવા લાગ્યા. ભક્તિ-મંડળી, નૃત્યમંડળીની સ્થાપના કરી. જે મંડળીએ દસકાઓ સુધી રાધનપુરમાં ભક્તિની રમઝટ બોલાવી. વિધિ-વિધાન, પ્રતિષ્ઠાદિ કાર્યોની સુંદર જાણકારી ભોગીભાઈએ મેળવી. પ્રતિષ્ઠાકારક તરીકે જાય ત્યારે પોતે ઉપવાસ કરતા અને અણીશુદ્ધ વિધિવિધાન કરાવતા.

પ્રભુભક્તિની મસ્તીમાં ભોગીભાઈ કલાકો સુધી પ્રભુ સાથે વાતો કરતા. ઊંડું સંવેદન કરતા. એક દિવસ ભોગીભાઈએ પ્રભુને કહ્યું : “પ્રભુ ! તારા ચરણે જીવન-સમર્પણ એ જ તારી શ્રેષ્ઠ ભક્તિ છે.... પ્રભુ! એ દિવસ ક્યારે આવશે કે હું તારા પ્રબોધેલા પ્રવ્રજ્યા માર્ગનો પથિક બનું !”

જોકે, મોહાધીન સ્વજનો પાસેથી રજા મેળવવાનું સરળ ન હતું, પણ ભોગીભાઈનો મક્કમનિર્ધાર હતો. જીવન પ્રભુચરણોમાં સમર્પણ કરવું જ છે. એમણે ભીષ્મપ્રતિજ્ઞા લીધી. દીક્ષા ન લેવાય ત્યાં સુધી ધી, ચોખા અને ઘઉં નો મૂળથી ત્યાગ. ભોગીભાઈના ત્યાગ સામે સ્વજનો ઝૂકી ગયા. લઘુબંધુ હરગોવન અને ધર્મપત્ની જેકોરબેનને પણ વૈરાગ્યનો રંગ લાગી ગયો. ભોગીભાઈનું ગૃહસ્થ જીવન પણ આરાધનાઓથી ભરપૂર રહ્યું. પાલીતાણા જઈ ભવપૂજા કરી. ૩૬૦૦૦ જિનબિંબોની ચંદન, પુષ્પ, ફળ આદિથી પૂજા કરી.

આ સમયમાં રાધનપુરમાં પૂ. મુનિરાજશ્રી વિનયવિજયજી મ.સા. પધારેલા. સંયમના બપો અને અંતર્મુખતાના સ્વામી એવા મુનિરાજનું દર્શન થતાં ભોગીભાઈનું હૈયું આદરથી ઝૂકી ગયું. આ ગુરુમહારાજનાં ચરણોમાં જીવન-અર્પણ કરવાનો નિર્ધાર કર્યો. ગુરુમહારાજ પાસે અભ્યાસ અને આરાધના કરવા વારંવાર જતા. પૂ. વિનયવિજય મ.સા. નિઃસ્પૃહ શિરોમણિ હતા. એ કહે : “મારે કોઈ શિષ્ય કરવા નથી. હું આરાધનામાં મસ્ત રહેવા માગું છું. તું બીજે ગમે ત્યાં દીક્ષા લે.”

ભોગીભાઈના મનમાં ગુરુ પ્રત્યે આદર હતો તે અનેકગણો વધી ગયો. આ દરમ્યાન કચ્છ-વાગડદેશોદ્ધારક પૂ. જિતવિજય દાદા રાધનપુર પધાર્યા. ભોગીભાઈએ બધી વિગત જણાવી. દીક્ષા-દિન વિ.સં.૧૯૫૮ વૈ.સુ.૧૫ નક્કી થયો. દીક્ષાની તડામાર તૈયારીઓ ચાલી. દાદા જિતવિજય મહારાજે દીક્ષાર્થીનો ભાવ જોઈ ગુરુનું નામ મુનિ વિનયવિજયજી એ રીતે ઉદ્ઘોષિત કરી દીધું... અને પૂજ્યશ્રી (ભોગીભાઈ) ખૂબ પ્રસન્ન થયા.

રાધનપુરના નવાબ બિસ્મિલ્લાખાન પણ પોતાના નગરશેઠ પરિવારના બે યુવકોના દીક્ષાપ્રસંગથી બહુ પ્રભાવિત થયા. અત્યંત ઉલ્લાસ સાથે દીક્ષા પ્રસંગ ઉજવાયો. અનેકોના હૈયામાં ધર્મબીજ રોપાયું. ભોગીભાઈ મુનિ ભક્તિવિજયજી (પાછળથી આ. ભદ્રસૂરિજી) બન્યા. હરગોવનભાઈ મુનિ હંસવિજય બન્યા. જેકોરબેન સાધ્વીજી જયાશ્રીજી નામે સાધ્વીજી ચંદનશ્રીજી (પૂ. બાપજી મ.સા.ના સંસારી શ્રાવિકા)ના શિષ્યા બન્યાં. હરગોવનભાઈના ધર્મપત્નીની દીક્ષા અગાઉ થઈ ગઈ હતી.

ગુરુમહારાજ વિનયવિજયજી અનેક ગુણોના ભંડાર હતા. મૂળ અમદાવાદ અને ધંધા માટે ગણદેવી રહેતા હતા. પૂ.આ.ભ.શ્રી સિદ્ધિસૂરિ મ.સા.(બાપજી મહારાજ) (ત્યારે મુનિ) સુરતમાં પૂ. રત્નસાગરજી મુનિરાજની સેવા માટે રોકાયેલા. ગણદેવીથી સુરત અવાર-નવાર આવવાનું થતાં મુનિ સિદ્ધિવિજયજીના સંગે વૈરાગ્યનો રંગ લાગ્યો. ૨૦ વર્ષની યુવાન વયે વિ.સં.૧૯૪૩માં ચૈત્ર વદ પાંચમે દીક્ષા લઈ નિર્મળ સંયમિજીવન પામેલા. પૂ.બાપજી મ.સા.ના તેઓ શિષ્ય થયેલા.

મુનિ ભક્તિવિજયજીની દીક્ષાને હજુ બે વર્ષ થયા ન હતા. અને ગુરુમહારાજ વિનયવિજયજી નાની વયે વિ.સં.૧૯૬૦, મહાસુદ-૧ના કાળધર્મ પામ્યા. મુનિ ભક્તિવિજયજીને ઘણો આઘાત લાગ્યો. બે વર્ષથી પણ ઓછા સમયમાં ગુરુ મ.સા.ના ગુણોથી એટલા બધા પ્રભાવિત થયેલા કે આજીવન તેઓશ્રીના ફોટાને દ્વાદશાવર્ત વંદન કરીને જ પર્યક્ષપાણ પારતા.

મુનિ ભક્તિવિજયજીની કાયા નાજુક હતી. ચામડી એટલી પાતળી કે લોચ કરતાંની સાથે લોહીની ધારા છૂટે. લોચ કરનાર મહાત્મા આ જોઈ ન શક્યા, એમણે લોચ કરવાની ના પાડી. મુનિ ભક્તિવિજયજીએ જાતે લોચ કરી દીધો. કાયા કરતાં મન અનેકગણું મજબૂત હતું. દીક્ષા લઈ કાયમ એકાસણાં ઉપરાંત અનેક નાની-મોટી તપશ્ચર્યા તેઓશ્રી કરતા. ૫૦ વર્ષ એકાસણાં અખંડ કરેલા. પક્ષીનો ઉપવાસ ૮૫ વર્ષની વય સુધી ચાલુ રાખેલો.

જ્ઞાન-ધ્યાનમાં આગળ વધતા મુનિ ભક્તિવિજયને વડીલોએ પદવીથી વિભૂષિત કર્યા. વિ.સં.૧૯૭૦માં માગસર સુદ-૧૩ના પં. ભાવવિજયજી મ.ના હસ્તે ગણિપદ અને બે દિવસ બાદ સુ-૧૫ના પંન્યાસ પદ પ્રદાન થયું. વિ.સં.૧૯૮૮ની પોષ વદ-૭ના દિવસે પૂ. આ.ભ.શ્રી. સિદ્ધિસૂરિજી મ.સા.ની આજ્ઞા-આશીર્વાદ અને વાસક્ષેપ પૂર્વક પં. મેરુવિજયજી ગણિવરે રાધનપુરમાં આચાર્યપદ પ્રદાનની વિધિ કરાવી. પં. ભક્તિવિજય આચાર્ય ભદ્રસૂરીશ્વરજી તરીકે નવું નામકરણ પામ્યા.

આ. ભદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના વરદ હસ્તે અનેક દીક્ષાઓ, પ્રતિષ્ઠાઓ, સંઘો, ઉપધાન-ઉજમણાં આદિ શાસનપ્રભાવક કાર્યો થતાં રહ્યાં. પોતે પ્રભુના ભક્ત એટલે બધું નિષ્કામભાવે થતું રહે, પોતે પોતાની સાધનામાં મસ્ત.

શ્રી ભીલડીયાજી પાર્શ્વનાથ

વિ.સં.૧૯૯૨માં બન્ને આંખોનું તેજ ચાલ્યું ગયું. ભલભલા માણસો મૂંઝાઈ જાય ત્યાં આ પ્રભુભક્ત ગુરુદેવે એ ઘટનાનો પણ સહજ સ્વીકાર કરી લીધો. બાલમુનિ ઔંકારવિજય ત્યારે માત્ર ૧૩ વર્ષની વયના. દાદાગુરુના બન્ને આંખના ઓપરેશન નિષ્ફળ જતાં એ વ્યાકુળ થઈ ગયેલા. પણ આચાર્ય ભગવંત કહે : ચામડાની આંખ ગઈ તો શું થયું ? આંતરચક્ષુ ઉઘાડા છે, પછી શું વાંધો ? વાંચવાનું બંધ થયું તો જાપ વગેરે વધુ કરીશું.

પૂજ્યશ્રીની દિનચર્યામાં સૂરિમંત્રનો જાપ અને બીજી પણ અનેક આરાધના, કાઉસસગ્ગ વગેરે લગભગ ચાલુ રહેતું. અલ્પનિદ્રા કરી રાત્રે એક વાગ્યે ઊઠી જાય. કલાકો સુધી જાપ ચાલે.

વિ.સં.૨૦૧૮માં કેન્સર જેવી ભયંકર બિમારી વખતે બધાએ આશા મૂકી દીધી ત્યારે આ. ઔંકારસૂરિ મ.સા.ને પૂ. ભદ્રસૂરિ મ.સા. કહે : ઔંકાર ! ડોક્ટર અને બીજા ગમે તે કહે, હું ભીલડીયાજી તીર્થનો જીર્ણોદ્ધાર અને દાદાની પ્રતિષ્ઠા પછી જ આ દુનિયામાંથી વિદાય લેવાનો છું એવું મારો અંતરાત્મા કહે છે.

એ પછી ફરી પૂજ્યશ્રી સ્વસ્થ થયા. પાયાથી નૂતન જિનાલયનું નિર્માણ ભીલડીયાજી તીર્થ કમિટીએ પૂ. આ. ભ. ઔંકારસૂરિ મ.સા.ના માર્ગદર્શન મુજબ કર્યું. વિ.સં.૨૦૨૭માં પૂ. આ.ભ. ભદ્રસૂરિ મ.સા., પૂ.આ. ભ. કીર્તિસાગરસૂરિ મ.સા., પૂ. આ. ભ. ઔંકારસૂરિ મ.સા., પૂ. આ. ભ. સુબોધસાગરસૂરિ મ.સા. આદિની નિશ્રામાં ભીલડીયાજી પાર્શ્વનાથ દાદાની પ્રતિષ્ઠા થઈ.

વિ.સં.૨૦૨૩માં પૂજ્યશ્રી વાવપથકમાં પધાર્યા. એ પછી વાવપથકમાં જે ધર્મવૃદ્ધિ થઈ છે એનો બહુ મોટો રોમાંચક ઇતિહાસ છે. શ્રી

વાવનગરમાં ગોડી પાર્શ્વનાથ જિનાલયનું નવનિર્માણ થયું. ગોડી પાર્શ્વનાથપ્રભુની પ્રતિષ્ઠા અને પૂજ્યશ્રીના જન્મશતાબ્દીની ઉજવણી વિ.સં.૨૦૩૦માં વાવસંઘે ખૂબ જ ઉલ્લાસ-અહોભાવપૂર્વક કરી.

વાવ તાલુકામાં ગરાંબડી, માડકા, સુઈગામ, બોણપ, ભરડવા વગેરે તથા રાધનપુર, આરખી, પાંથાવાડા, આલવાડા, ધનિયાવાડા, ઝીંઝુવાડા, જસવંતપુરા, તેરવાડા વિગેરે અનેક નગરોમાં પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં જિનાલય નિર્માણ, પ્રતિષ્ઠા વગેરે થયા. વિ.સં. ૨૦૨૮માં મહા સુદિ-૧ના દિવસે જમાલપુરમાં જે જગ્યાએ દાદા ગુરુદેવ સિદ્ધિસૂરીજી મ.સા.નો અગ્નિસંસ્કાર કરેલો, ત્યાં બનાવેલ નવીન અને ભવ્ય દેવકુલિકામાં ગુરુ-પાદુકાની પ્રતિષ્ઠા સમહોત્સવ કરાવી.

શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વનાથ-રાધનપુર

શ્રી જૂનાડીસા જૈન સંઘ ઉપર પણ પૂજ્યશ્રીનો અનહદ ઉપકાર છે. પૂજ્યશ્રીના વરદ હસ્તે અનેક દીક્ષાઓ આ નગરમાંથી થઈ છે. પૂજ્યશ્રીને જૂનાડીસા સંઘનો વર્ષોથી આગ્રહ હતો. પૂજ્યશ્રીએ પણ સંઘની વિનંતી સ્વીકારી જૂનાડીસામાં સ્થિરતા કરી.

કાળ પોતાનો ધર્મ એના સમયે બજાવે છે. વિ.સં. ૨૦૩૩ જેઠ સુદિ -૮ના ૧૦૪ વર્ષની વયે જૂનાડીસા નગરે પૂજ્યશ્રીનો જીવન દીપક બુઝાયો ત્યાં સુધી પૂજ્યશ્રી નિરોગી અને સમાધિમય હતા. દુર્લભ એવા મનુષ્ય જન્મને સફળ કરી તેઓ સાધનાના શિખરે બિરાજેલા. વિદાયની થોડી ક્ષણો પૂર્વે જ પોતાના હાથમાંથી નવકારવાળી આપી દીધી. હવે હું આંગળીના વેઢાથી ગણીશ. સકલસંઘની હાજરીમાં નવકારમંત્રની ધૂન વચ્ચે પૂજ્યશ્રીએ પરલોકના પંથે પ્રયાણ કર્યું.

પૂજ્યશ્રીના અગ્નિસંસ્કાર સ્થળે - ગુરુકુલિકામાં ચરણપાદુકાની અને જૂનાડીસા ગામમાં ગુરુમંદિરમાં પૂજ્યશ્રીની આરસની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા પૂ. આ.ભ. ઝંકારસૂરિ મ.સા.ના હસ્તે શ્રી જૂનાડીસા સંઘે કરાવી. માડકા જૈન સંઘે શ્રી શાંતિનાથપ્રભુજીની પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે જિનાલયના પરિસરમાં પૂજ્યશ્રીની પંચધાતુની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

રાધનપુરના સંઘે પણ ઉપકારી આ.ભ.શ્રી.ની સ્મૃતિમાં ગુરુમંદિર નિર્માણ કરી પ્રતિષ્ઠા કરાવી. રાધનપુર નગરની બહાર 'ભદ્ર સાધના સંકુલ' નિર્માણ પામ્યું છે. જેમાં શ્રી શંખેશ્વર પ્રભુનું ભવ્ય જિનાલય, ગુરુમંદિર, વિશાળ ધર્મશાળા, ભોજનશાળા, બે ઉપાશ્રયો આદિ નિર્મિત થયેલ છે.

આજે પણ પૂજ્યશ્રીની દિવ્યકૃપાથી બધે જ ધર્મઆરાધના વધતી રહી છે.

પૂજ્યશ્રીનાં ચરણે કોટી કોટી વંદન...

——
तस्मै सद्गुरवे नमः
——

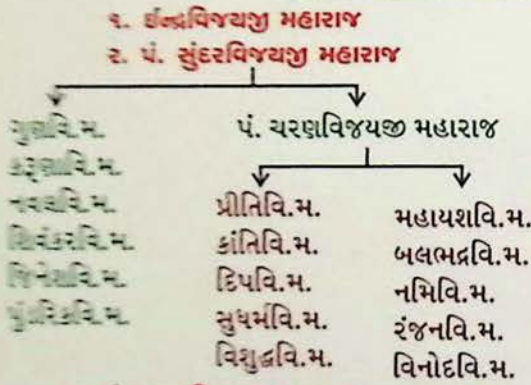

**પરમ પૂજ્ય શ્રી સુધર્માસ્વામીની ૭૧મી પાટે આવનાર
પરમ પૂજ્ય મુનિરાજશ્રી મહિવિજય દાદાના શિષ્યરત્નો**

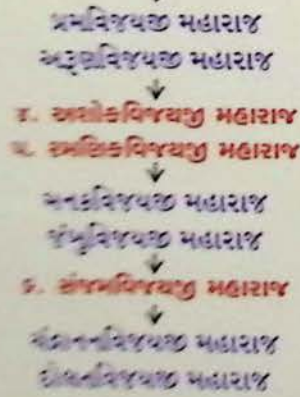
૧. ભુક્ષિવિજયજી મહારાજ (બુઢેરાયજી)
૨. અમૃતવિજયજી મહારાજ
૩. પદ્મવિજયજી મહારાજ

૪. પંચાસ ગુલાબવિજયજી મહારાજ
૫. શુભવિજયજી મહારાજ
૬. આ. શ્રી સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજ

૭૩મી પાટે પ.પૂ. મુનિરાજશ્રી વિનયવિજયજી મહારાજના શિષ્યરત્નો

૩. પં. ભાનુવિજયજી મહારાજ

૭. મિત્રવિજયજી મહારાજ

મહેન્દ્રવિજયજી મહારાજ

૮. ઉમંગવિજયજી મહારાજ
૯. આનંદવિજયજી મહારાજ
૧૦. લાલવિજયજી મહારાજ
૧૧. જનકવિજયજી મહારાજ

હ્રીંકારવિજયજી મહારાજ
આ. અરવિંદસૂરીશ્વરજી મહારાજ
મોક્ષેશવિજયજી મહારાજ
જિનરત્નવિજયજી મહારાજ

૭૨મી પાટે બિરાજમાન પરમ પૂજ્ય આચાર્યશ્રી
સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજના શિષ્યરત્નો

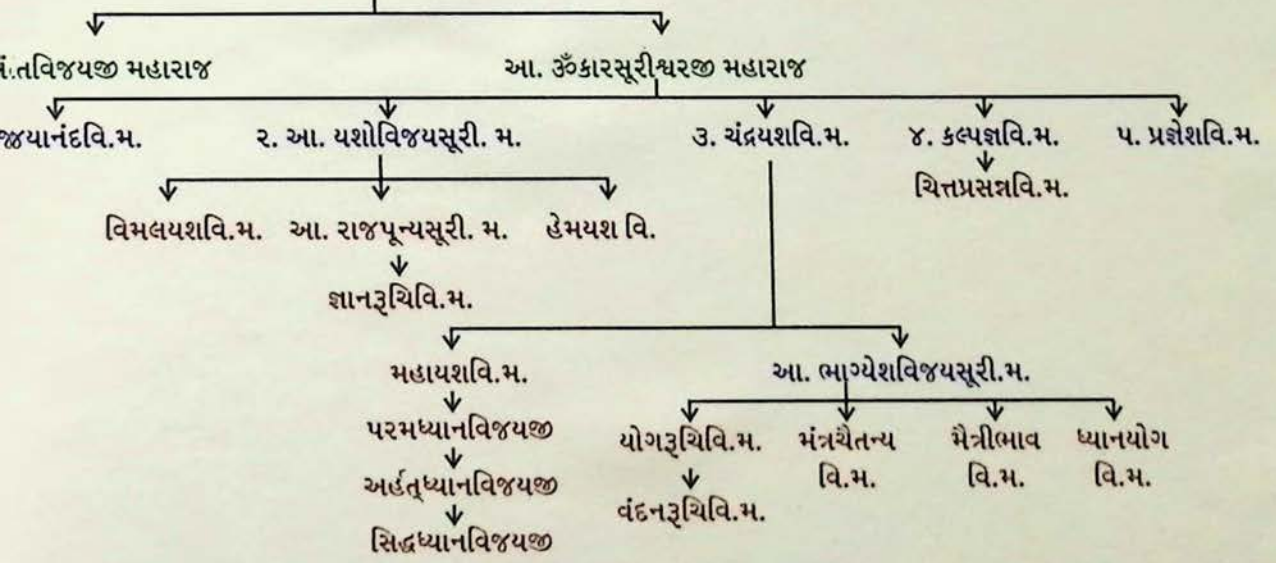
૧. અક્ષિવિજયજી મહારાજ
૨. વિનયવિજયજી મહારાજ
૩. પ્રમોદવિજયજી મહારાજ
૪. પં. રંગવિજયજી મહારાજ
૫. આ. શ્રી મેઘસૂરીશ્વરજી મહારાજ

૬. કેસરવિજયજી મહારાજ

- પં. કલ્યાણવિજયજી મહારાજ   સૌભાગ્યવિજયજી મહારાજ
મુક્તિવિજયજી મહારાજ   મિત્રવિજયજી મહારાજ
કુંચનરત્નવિજયજી મહારાજ

આચાર્યશ્રી ભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના શિષ્યરત્નો

૧૨. વિલાસવિજયજી મહારાજ

૧૩. જિનચંદ્રવિજયજી મહારાજ

આ. મુનિચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ

તત્ત્વરૂચિવિજયજી મહારાજ

